ANUL XXV — NR. 15 (1088) — 17 APRILIE 1976

flacăra

revistă săptămînală ilustrată, editată de frontul unității socialiste

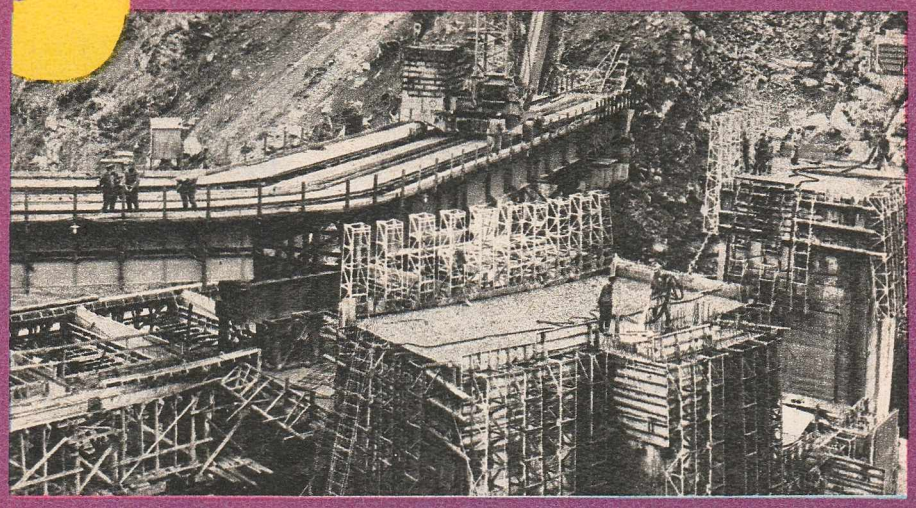

adevărații bărbați

Au văzut cum fulgerele mușcă din stîncă și se fărîmițează în zeci de piraie de foc, lăsînd în urmă pete de funingine peste piatra incinsă. Au lucrat și la temperaturi de minus treizeci de grade. Se odihneau și seara o luau de la capăt, la lumina becurilor așezate pe crengile brazilor, feeric, s-ar putea spune, dacă munca aceea de ambiție și de putere a mîinii și a gîndului nu s-ar fi petrecut într-un peisaj ireal, frînt și răsucit în pulberea acelei lumini sărăcăcioase, suspendate în noapte. «Eram noi», spune Nicolae Tănase, șeful schimbului de onoare care a lucrat atunci la stația de pompaj, unde apa este adusă de la 1 146 de metri la cota 1 353,75 și lăsată să cadă spre marele lac de acumulare de la Vidra.

«Eram noi». Atît.

Erau ei, adevărații bărbați, datorită cărora în arborele subteran al sistemului hidroenergetic de la Lotru rîul Jidoaia va fremăta ca o panglică de lumină.

DUMITRU ELIADE ■

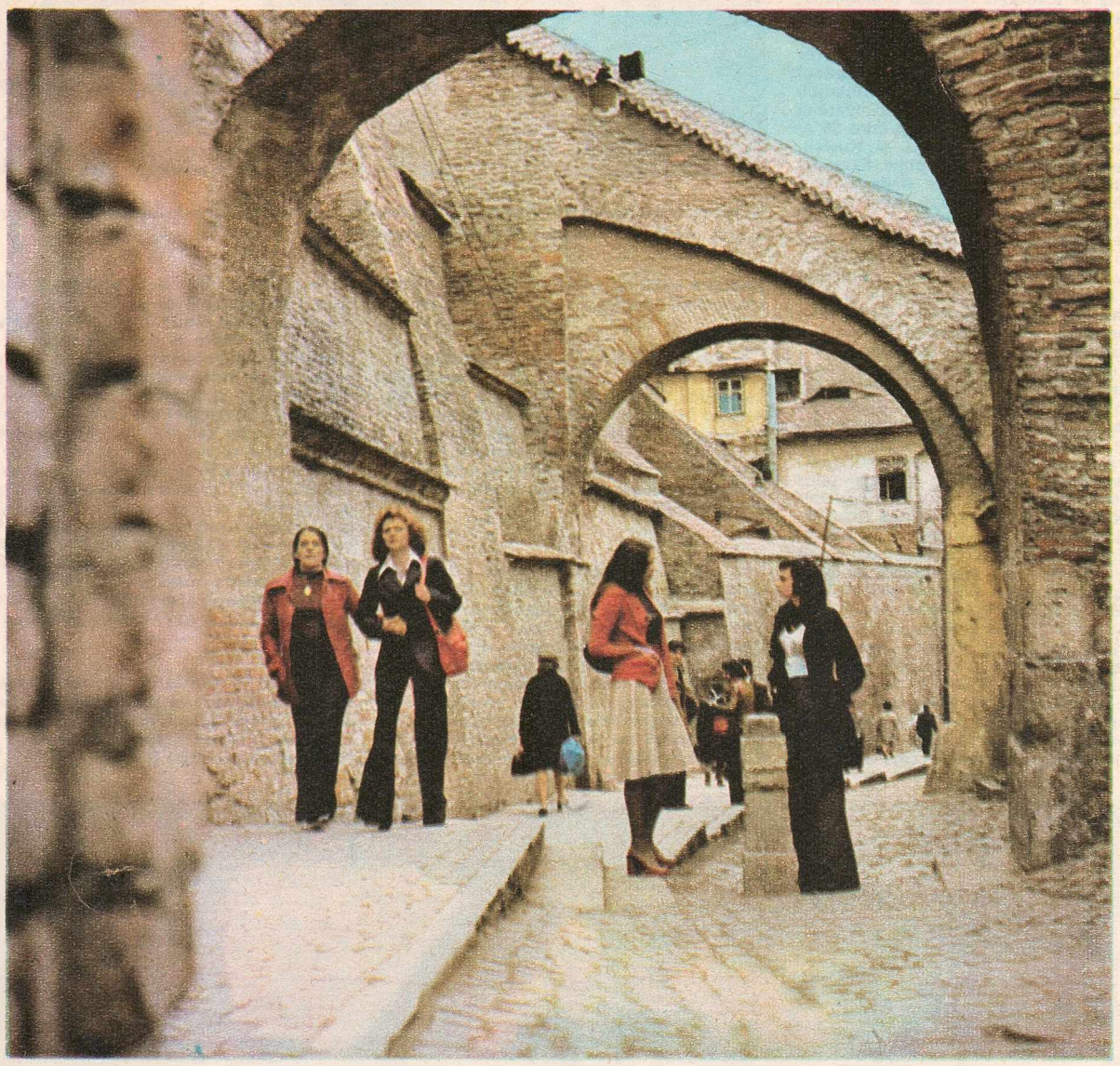

Primăvara poate fi văzută și simțită chiar și sub arcadele de piatră ale Sibiului.

Fotografie de EMANUEL TÂNJALĂ ■

arcade în aprilie

Primăvara poate fi văzută, desigur, cel mai bine, cel mai intens, cel mai adînc și mai tulburător, în cîmpie, în răsfățul ei vegetal, în splendoarea ei cosmică, acolo unde firea și firea noastră lăuntrică, izbindu-se violent de pereții soarelui, se desfac în explozii de arome și în străfulgerări de polenuri aurifere, dar primăvara poate fi văzută și simțită chiar și în calmul sau taina de piatră a unui burg, sub arcade bătrîne, între ziduri impenetrabile și neclintite. Zidurile nu sînt guralive ca păsările, nu fac scandal cu coamele lor ca arborii încendiați de flori și frunze, zidurile tac, încremenite în veșnicia lor, pe lîngă ele anotimpul trece luxuriant și zgomotos, cu sarabanda lui de culori și miresme, pentru ca, la sfîrșit, din tăcerea frunzișului lor de piatră să ne arunce în cale nu un fruct, ci o idee. Ideea că toate pe lume trec, că păsările, luminile, florile și iluziile, efemere ca tot ceea ce ține de anotimp, ne părăsesc, rămînînd ca să dăinuie doar lucrul omului, fapta lui, înveșnicite într-un zid, într-o arcadă, într-o piatră de temelie a vieții noastre.

Mișcarea de aripi, de sus, a berzelor și cocorilor, e precedată și amplificată, jos, pe sol, de mișcarea oamenilor ce construiesc — primăvara e anotimpul construcției — desființînd opoziția pămînt-cer, ridicînd pămîntul nostru mai sus cu cîteva etaje, fără să știe sau să aibă timp să vadă că de sus, de la înălțimea cerului, din unghiul păsărilor călătoare, pămîntul acesta arată foarte frumos. Această creație a oamenilor nu părăsește pămîntul niciodată, oricît ar fi de speculativă, pentru că orice construcții, oricît ar fi de spectaculoase, tot construcții sînt, verificîndu-se pe sol.

Cînd crește soarele, cresc și oamenii, cresc și faptele lor, iar lumea ni se înfățișează — ar trebui să ni se înfățișeze! — ca o natură vie cu oameni și fapte, într-o primăvară ideală, prin arcadele căreia privim veșnicia sau viitorul.

ILIE PURCARU ■

istoria și cultura

Înțeleg din ce în ce mai greu, pe măsură ce înaintez în elaborarea paralelă a unei **Istorii a românilor** (în viziunea unui **scriitor**, așa cum André Maurois a scris **Istoria Angliei**) și a unei **Istorii a literaturii române**, ce va avea patru volume și va trata materia «de la origini spre prezent», pentru ce se perpetuează, în istoriografia noastră, obiceiul de a rezerva **culturii** capitole aparte, așezate la sfîrșitul unor epoci istorice, sau ca epilog la expunerea unor domnii. Obiceiul, inaugurat de prima noastră adevărată istorie modernă a tuturor românilor, operă clasică și mereu vie în ciuda progresului inerent al informației și înțelegerii fenomenelor (mă gîndesc la monumentala **Istorie a românilor din Dacia Traiană** de A.D. Xenopol), a trecut apoi la al doilea «clasic» al istoriografiei noastre, N. Iorga. În toate cele patru istorii ale românilor scrise de genialul savant și scriitor (**Geschichte des Rumänischen Volkes**, 2 volume, Gotha, 1905, tradusă în românește în 1922-1927, în patru volume; **Istoria românilor pentru poporul românesc**, ed. I, 1908, ed. VII, 1929; **Histoire des Roumains et de leur Civilisation**, Paris, 1920, în românește, 1930; **Istoria românilor**, 10 volume, 1936-1939) întîlnim același mod de sistematizare a datelor culturale, care vădește, de fapt, un mod de a **privi** realitățile și de a le înțelege în relațiile lor reciproce. Nu altfel sînt sintezele apărute în ultimii treizeci de ani, reprezentînd masive «tratate» sau maniabile «compendii». De fiecare dată, **cultura** ni se prezintă ca un **adjuvant** al **istoriei**, ca un ornament al marilor epoci, sau ca o floare a lor.

În realitate, opera de «ctitori de cultură» este tot atît de esențială pentru pătrunderea și definirea unor epoci și unor mari personalități istorice, și ar fi suficient să pomenim aici numele unui Pericle, Octavian August, Francisc I sau Ludovic al XIV-lea, din istoria universală, spre a înțelege de ce, fără cele «47 de ctitorii» ale sale, și fără **Letopisețul de cînd s-au început Țara Moldovei**, fără celebra «circulară» de după bătălia de la Vaslui și fără geniala analiză politică din solia prezentată dogelui Veneției, Ștefan cel Mare n-ar fi fost niciodată «Ștefan CEL MARE» numai cu războaiele sale, oricît de glorioase. Dar, mai ales, limitîndu-ne strict la istoria noastră, înțelegem că, din cele mai vechi timpuri, **actul de cultură a fost conceput ca o bătălie** de către conducători, și a fost **înțeles** ca atare de către executorii «comenzilor sociale». Zugravul de la Moldovița sau Humor, cînd picta căderea Constantinopolului după indicațiile date de Petru Rareș (care ținea în mînă celebra carte a lui Nestor Iskander!) făcea un **act politic**, la care participa plenar, pînă acolo încît își scria numele sub cavalerul ce străpungea cu lancea pe năvălitori, identificîndu-se cu el!

Măreția domnilor noștri a fost, în egală măsură cu vitejia și diplomația lor, **știința, absolut extraordinară, de a face politică prin cultură, fără a înăbuși cultura prin politică**. Toată cultura noastră veche este în același timp **artă** și **luptă** pentru salvgardarea ființei naționale și a sufletului poporului nostru. Iar cînd n-am mai avut domni ai pămîntului, după Cantemir, Brîncoveanu și Ștefan Cantacuzino, **cărturarii** au devenit, în același om, călăuze **politice** și **spirituale**. Așa au fost cei din «veacul fanarioților» și așa a fost toată generația lui Bălcescu și Kogălniceanu, care a început a clădi **România modernă** mai întîi sub forma **culturii române moderne**. Ce a fost Bălcescu? Un mare scriitor? Desigur! Dar și un genial om politic. La fel Kogălniceanu. Iar Alecsandri a stat la un pas de tronul Moldovei, retrăgîndu-se cînd a înțeles că mai multe șanse are prietenul său Cuza, pe care l-a slujit apoi ca ministru.

Nu, nu putem înțelege nici un mare cîrmuitor al acestui popor decît privindu-l deopotrivă în lumina actelor sale de vitejie și gospodărie, îmbinate, consubstanțial, cu cele de ctitorie spirituală. O singură dată, în toată istoria noastră, un voievod a cutezat să decapiteze un om de valoarea lui Miron Costin. Dar i se iartă, fiindcă era analfabet — zice Neculce — și nici iscălitura nu și-o putea face! Și chiar el s-a răscumpărat lăsîndu-ne fiul, pe Dimitrie Cantemir!

Istorie și **cultură** nu sînt deci capitole aparte, ci sînt două fațete ale aceluiași diamant al existenței în timp a poporului nostru, și trebuie privite ca atare. Iar lecția trecutului o înțelegem deplin abia azi, cînd unim politica și cultura în aceeași preocupare și în intitulația aceluiași Congres!

DAN ZAMFIRESCU ■

ACȚIUNI PENTRU PERFECȚIONAREA VI
ACȚIUNI ÎN SLUJBA IDEALURILOR DE LIBER

Sîmbătă, 10 aprilie, președintele Consiliului de Stat al Republicii Guineea-Bissau, Luis Cabral, care la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a făcut o vizită oficială de prietenie în țara noastră, a părăsit Capitala. Vizita solului poporului prieten al Guineei-Bissau, soldată cu semnarea Declarației solemne comune, constituie un moment important în dezvoltarea relațiilor prietenești dintre cele două țări, în interesul reciproc, al cauzei luptei antiimperialiste, pentru idealurile libertății, independenței și progresului popoarelor. Declarația solemnă comună semnată vineri, 9 aprilie, subliniază necesitatea respectării sincere și ferme de către toate țările a principiilor dreptului internațional, universal recunoscute, precum și dreptul și obligația tuturor statelor de a participa la reglementarea problemelor internaționale. Declarația proclamă voința și hotărîrea comună a Republicii Socialiste România și a Republicii Guineea-Bissau **de a dezvolta relații de prietenie și colaborare în toate domeniile de interes comun; de a promova relații de cooperare economică și schimburi comerciale reciproc avantajoase; de a încuraja și facilita schimburile și colaborarea în domeniile învățămîntului, culturii, artei, sănătății, sporturilor, contribuind în acest fel la dezvoltarea relațiilor de prietenie și înțelegere între cele două țări; de a se consulta și coopera în acțiunile inițiate de comunitatea internațională în scopul favorizării progresului economic al tuturor țărilor în curs de dezvoltare.** De asemenea, șefii celor două state au adoptat Comunicatul comun și au semnat Acordul de cooperare economică, tehnică și industrială pe termen lung. Totodată, în cadrul aceleiași ceremonii, au mai fost semnate Acordul comercial pe termen lung, Acordul de cooperare în domeniul învățămîntului, științei și culturii, precum și un Protocol cu privire la unele acțiuni de cooperare econonică. **«Doresc ca, în numele conducerii partidului și statului român, precum și al meu personal** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntul rostit în cadrul ceremoniei semnării acestor documente — **să exprim profunda satisfacție pentru semnarea acestor importante documente, care — aș putea spune — deschid o eră nouă în relațiile dintre Republica Socialistă România și Republica Guineea-Bissau».** «Documentele semnate astăzi — releva președintele țării — **marchează un moment nou în colaborarea între două țări libere, dornice să conlucreze pentru dezvoltarea lor economico-socială».** Mulțumind pentru primirea făcută în România și manifestînd deosebita satisfacție pentru rezultatele acestei vizite, tovarășul Luis Cabral arăta: **«Ne întoarcem în țara noastră cu mai mult curaj, căci știm că prietenia și solidaritatea poporului român vor fi aceleași și în timpul anilor noștri de luptă care urmează. Ne întoarcem, de asemenea, cu speranța că poporul nostru va avea într-un viitor nu prea îndepărtat onoarea de a primi pe marele conducător al poporului român, conducător care merită stima și aprecierea tuturor popoarelor iubitoare de pace din lume, tovarășul Nicolae Ceaușescu».**

*

În dimineața zilei de vineri, 9 aprilie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe ambasadorul Republicii Peru, Enrique Laroza, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră. Convorbirea avută cu acest prilej s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

*

În ziua de 13 aprilie a avut loc ședința Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Comitetul Politic Executiv a luat cunoștință cu profundă satisfacție de rezultatele vizitelor oficiale pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-a efectuat între 26 și 31 martie în Republica Elenă și Kuweit. De asemenea, Comitetul Politic Executiv a salutat cu vie satisfacție vizita în țara noastră a șefului statului Guineea-Bissau, rezultatele convorbirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Luis Cabral. Referitor la vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Grecia, Comitetul Politic Executiv a apreciat întîlnirile și convorbirile cu președintele Constantin Tsatsos și cu primul ministru Constantin Karamanlis ca un moment de mare însemnătate și semnificație în dezvoltarea și mai susținută a conlucrării prietenești între cele două țări. Comitetul Politic Executiv a apreciat, de asemenea, vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit ca o manifestare pregnantă a prieteniei româno-kuweitiene, subliniind importanța documentelor semnate în timpul vizitei, care au încununat rezultatele dialogului la nivel înalt româno-kuweitian, punînd o temelie trainică relațiilor dintre cele două țări. Acordînd o înaltă semnificație relațiilor îndelungate de prietenie și solidaritate militantă statornicite între Republica Socialistă România și Republica Guineea-Bissau, între popoarele celor două țări, Comitetul Politic Executiv a apreciat că întîlnirile și convorbirile dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Luis Cabral au evidențiat dorința comună de a face totul pentru a dezvolta o colaborare cît mai largă între partidele și statele noastre, în condițiile în care Guineea-Bissau a pășit pe calea edificării unei vieți noi, independente.

În încheierea lucrărilor Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu.

*

În cursul după-amiezii aceleiași zile, tovarășii Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, a primit pe Ahmad Hussein Al-Samarrai, ambasadorul Republicii Irak, în vizită de rămas bun, în legătură cu încheierea misiunii sale în țara noastră. Cu acest prilej a avut loc o convorbire care s-a desfășurat într-o atmosferă cordială.

*

În ziua de 14 aprilie a avut loc Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român. Ordinea de zi a plenarei a cuprins, printre altele, Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, propuneri privind efectuarea recensămîntului populației și locuințelor, raportul cu privire la efectivul, compoziția și structura organizatorică a partidului, raportul cu privire la activitatea desfășurată de organele de partid, de stat și de organizațiile de masă în vederea înfăptuirii politicii de cadre a partidului, planul de măsuri privind aniversarea a 100 de ani de la proclamarea independenței de stat a României, precum și planul de măsuri privind evocarea a 70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907. În încheierea lucrărilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu. Referindu-se la Programul național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice, secretarul general al partidului atrăgea atenția asupra rolului sporit pe care trebuie să-l aibă cetățenii patriei la înfăptuirea acestui Program, arătînd următoarele: **«Desigur, lucrările mari vor fi realizate de unitățile organizate, cu toate că și în cadrul acestora e necesar să asigurăm o**

În ziua de 14 aprilie a avut loc Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prezidată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român.

II ECONOMICE ȘI SOCIALE A ȚĂRII,
TE ȘI INDEPENDENȚĂ ALE POPOARELOR

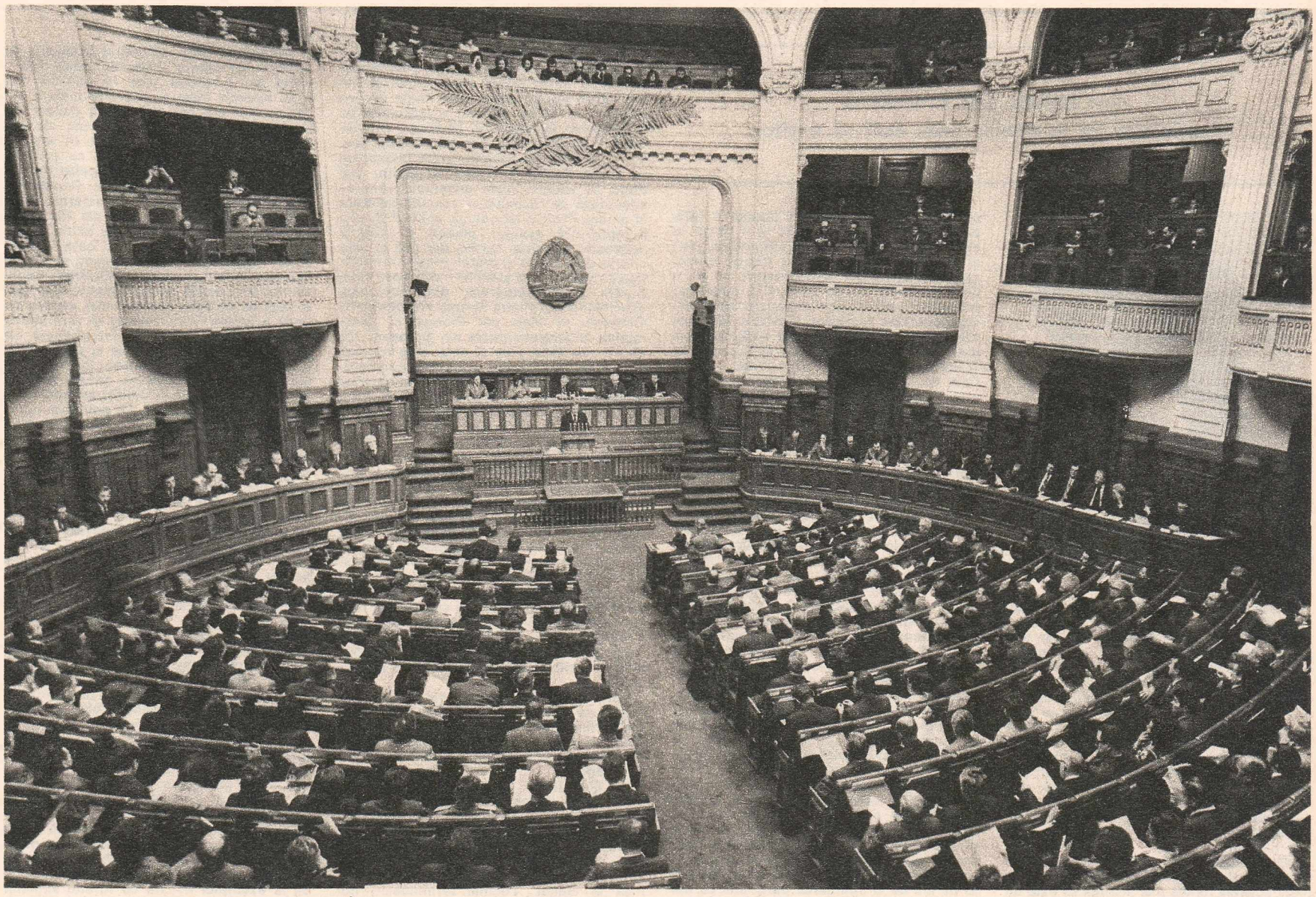

Aspect de la lucrările Marii Adunări Naționale.

participare mai masivă a cetățenilor la muncă. Numai pe această cale vom avea garanția deplină că Programul național va fi realizat în întregime!»

În ceea ce privește propunerile privind efectuarea recensămîntului tovarășul Nicolae Ceaușescu releva faptul că **«aceasta este în primul rînd o problemă politică și nu o simplă operațiune statistică»**. Abordînd unele probleme discutate de plenară, legate de încălcarea normelor și principiilor partidului, a eticii și echității socialiste, secretarul general arăta: **«Să nu admitem nici un fel de încălcări ale normelor de partid și legilor țării — acestea duc la descompunerea politică și, pînă la urmă, la scoaterea din rîndul activului a unor cadre, acestea lovesc în forța partidului, a societății noastre»**. Cum menționam mai sus, unul din punctele ordinii de zi l-a constituit planul de măsuri cu privire la aniversarea a 100 de ani de la proclamarea independenței de stat și a 70 de ani de la răscoala țăranilor din 1907. Relevînd că împlinirea a 100 de ani de la proclamarea independenței României **«constituie, într-adevăr, un moment epocal în istoria poporului nostru»**, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că **«recunoașterea independenței naționale și a necesității respectării ei constituie factorul cel mai progresist al zilelor noastre, garanția întăririi solidarității internaționale, în lupta împotriva politicii imperialiste, a afirmării unor relații noi, de egalitate între toate națiunile de pe planeta noastră»**.

*

În ziua de 15 aprilie au început lucrările celei de-a treia sesiuni din cadrul celei de-a șaptea legislaturi a Marii Adunări Naționale a Republicii Socialiste România.

Lucrările sesiunii au fost deschise de tovarășul Nicolae Giosan, președintele Marii Adunări Naționale. În prima zi a sesiunii, înaltul for legislativ a examinat și votat în unanimitate Legea pentru adoptarea «Programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din Republica Socialistă România» și Legea pentru adoptarea «Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976-2010».

Lucrările sesiunii continuă.

*

În aceeași zi joi, 15 aprilie, a avut loc plenara Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste.

Lucrările Plenarei au fost conduse de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Frontului Unității Socialiste.

După ce a examinat și dezbătut problemele înscrise pe ordinea de zi, plenara și-a însușit și a adoptat în unanimitate propunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu de a convoca, organiza și asigura buna desfășurare a Congresului educației politice și culturii socialiste.

În continuare, Consiliul Național a adoptat ordinea de zi a Congresului educației politice și culturii socialiste, hotărînd ca acesta să aibă loc la începutul lunii iunie a.c., la București.

În încheierea dezbaterilor plenarei a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Frontului Unității Socialiste.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Prin votul său unanim, Marea Adunare Națională a aprobat Legea pentru adoptarea «Programului național de perspectivă pentru amenajarea bazinelor hidrografice din Republica Socialistă România» și Legea pentru adoptarea «Programului național pentru conservarea și dezvoltarea fondului forestier în perioada 1976-2010».

VIAȚA LOR, DĂRUITĂ
SE CUPRINDE ÎN DOUĂ CU

cînd faptele sînt exemplare,
cuvintelor nu le rămîne prea mult să explice

În Șantierul naval Galați numele lui Nicu Macovei merge parcă înaintea omului care-l poartă. Nicu Macovei este, într-adevăr, «un nume» bine cunoscut de toți. Dar omul e mai puțin bine cunoscut.

Înalt, osos, cu un obraz smead, uscat; circulă prin șantier foarte puțin, numai atunci cînd e chemat la conducere, și pare un om închis, taciturn ori ducînd parcă întotdeauna pe suflet vreun necaz. Supărat nu are de ce să fie, dar așa e el, spune, îi vine mai greu să lege vorba cu oricine și oricînd, despre orice. Nicu Macovei este un om care nu vorbește decît despre ceea ce-l interesează. Și nu-l interesează pe lumea asta parcă nimic altceva decît corpurile navelor.

«Corpistul» nr. 1 al șantierului este maistru și șef al atelierului de montaj-nave. La toate acestea lumea mai adaugă că este un om deosebit. El însuși spune, cu o ironie care nu-l caracterizează, că oameni deosebiți sînt numai cei care au calități nu și lipsuri, ori, dacă au lipsuri, le au mai mici. «Nu sînt un om deosebit», conchide.

De fel este din comuna Măstăcani, din apropierea Galațiului. Faptul că în nopțile limpezi, cu aer curat și sonor, auzea dinspre Dunăre țipătul răgușit al sirenelor de vapoare, zice, n-a însemnat nimic în viața lui. A însemnat însă totul faptul că în anii copilăriei cartea și învățătura erau pe bani, iar părinții lui n-aveau de unde să plătească. A plecat din sat și a intrat ucenic la șantierul naval. Era în 1941. Patru ani a stat ucenic, timp în care a deprins ceva meserie și răbdarea de a nu clipi din ochi cînd pe obraji i se întipăreau palmele meșterilor. Șantierul executa atunci mai mult reparații, iar de construit, zice Nicu Macovei, se construiau mai ales vase din lemn. Cînd a ajuns lucrător ajustor, nu prea mai era treabă pentru meseria aceasta. Începuseră să se facă vase nituite, și a trebuit să deprindă repede meseria de nituitor. A deprins-o repede, dar a păstrat-o greu, spune, cu prețul unui efort de voință și în ciuda unei constituții fizice nu tocmai favorabile. Pistolul cu care făceau niturile cîntărea 7 kilograme. Și de multe ori legarea tablelor pentru învelișul navei te obliga să lucrezi «peste cap», de jos în sus. După cele opt ore în care trebuia să faci cam o mie de nituri, simțeai că-ți tremură mîna și că-ți ard mușchii. Iată de ce se bucură și astăzi ca și atunci, în 1953, cînd șantierul s-a reprofilat și a trecut la construcția de vase cu corpuri sudate, deși el însuși, Nicu Macovei, a trebuit atunci să-și schimbe din nou meseria și să o deprindă temeinic, pe măsură ce navele au crescut în capacitate și a crescut, totodată, complexitatea lucrărilor. «Galați», «Brăila», «Suceava», «Anina», de cîte 4 500 tdw, mai tîrziu «Petroșeni», de 12 500, apoi navele de 18 500 tdw. Un drum, o experiență, o luptă. Care au cerut nu numai entuziasm și pasiune, dar și competență, deci muncă nu numai la șantier dar și acasă și la școală. Învățătură, studiu, de la marile legi ale fizicii pînă la desenele tehnice pe care un constructor de nave trebuie să știe a le citi rapid și exact, asemeni unui virtuos o partitură. Nicu Macovei și-a terminat mai întîi liceul la seral, apoi a urmat cursurile școlii de maiștri. Și maistrul a ajuns maistru principal, apoi șef al atelierului unde se plămădesc trupurile navelor. «A crescut odată cu șantierul», zic oamenii. Lui nu-i rămîne decît să spună: «da». Nu continuă. Nu-i meșter la vorbă, e un om care-l poate chinui pe un reporter cu tăcerea și cu răspunsurile lui monosilabice. Nu vorbe, așadar. Fapte: Nicu Macovei a făcut în viața lui peste 100 de nave... Pentru aceasta el a fost distins cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

Acum, împreună cu cei 366 de oameni ai atelierului pe care-l conduce, lucrează la nava de 55 000 tdw. Au început pe la sfîrșitul lui martie, cînd au făcut caroiajul, adică au trasat pe bloc secțiile și raioanele pe care apoi le-au centrat. Partea cea mai grea a corpului navei, pupa, unde urmează să fie montate mai tîrziu toate agregatele și motoarele, a început deja să prindă contur. Lucrarea se execută în condiții bune, și unele termene au fost devansate încă din primele faze de execuție, ceea ce dă dreptul colectivului de făurari de nave să afirme că vor întîmpina ziua de 1 Mai și aniversarea a 55 de ani de la înființarea partidului cu noi succese. O garanție a înfăptuirii acestor promisiuni o constituie desigur și faptul că atelierul are numai oameni unul și unul; printre altele, aceasta și ca urmare a muncii și răbdării de ani de zile a comunistului Nicu Macovei, considerat a fi unul dintre marii pedagogi ai șantierului. El a instruit o mulțime de tineri, de la simplii muncitori pînă la inginerii care au ajuns, între timp, chiar în conducerea Șantierului naval Galați...

L-am întrebat ce face în timpul său liber, curios să cunosc omul și în afara pasiunii lui de constructor de nave. Care timp liber?, m-a întrebat. După amiezile, am zis. Cineva din preajmă m-a lămurit însă spunîndu-mi că meșterul vine la șantier la 6 dimineața și pleacă la opt seara. Dar duminicile? Duminicile?, s-a întrebat singur Nicu Macovei. Vin în șantier dimineața și stau pînă la prînz. Tot n-am ce face acasă. Le face nevasta pe toate, pentru că e casnică. Și în concediu? «Pe șantier», mi-a răspuns.

Am renunțat să-l mai iscodesc. Am notat ceea ce, iarăși, un alt om al șantierului îmi spunea: «Macovei este așa, ca un exemplu de violență a muncii...» Cuvintele acestea mi s-au părut potrivite omului despre care vorbeau. De aceea închei cu ele, convins fiind că au puterea să se explice singure.

DUMITRU ELIADE ■
Fotografie de
RADU CONSTANTINESCU ■

eu n-am venit aici
ca să am de unde pleca

Nu cred să existe prea mulți reporteri pe care să-i încînte ideea unui reportaj dintr-o întreprindere oarecare, vreau să zic o mică și anonimă întreprindere. Cu alte cuvinte, nici eu n-aveam o prea mare tragere de inimă să ajung la I.U.P.S.-ul din Botoșani, adică la Întreprinderea de utilaje și piese de schimb.

Dar, după aproape trei ore în care am tot discutat și am bătut la pas cîteva din atelierele și secțiile I.U.P.S.-ului, spusele maistrului Nicolae Nițu, secretarul comitetului de partid, mi-au întărit convingerea că mă aflu într-o întreprindere care poate fi considerată un fel de surpriză a industriei pe meleagurile Botoșanilor. Notasem că unitatea botoșăneană a preluat integral producția de piese de schimb pentru războaiele de țesut A-100 și UTAS și pentru trei tipuri de ratiere, niște ansamble care se adaptează pe războaie și execută țesătura în model. Profilul tehnologic al I.U.P.S.-ului îl reprezintă, desigur, piesele și utilajele necesare industriei textile, dar iată și lista cîtorva cunoscute și pretențioase întreprinderi cu care au fost stabilite fructuoase colaborări: «Semănătoarea» din București, «Ceahlăul» din Piatra Neamț, «Neptun» din Cîmpina, «1 Mai» din Ploiești și, bineînțeles, «Electrocontact» din Botoșani. Ca să zic așa, totul pare și chiar este normal, mai puțin îndrăzneala și succesul înregistrat de acest colectiv care, sfidînd nu doar greutățile inerente începutului, ci și lipsa de tradiție, a asimilat și produce în serie două tipuri de războaie, T3B-1×1 și T3B cu cap Giakart, plus două tipuri de ratiere, 26-A12 și A-19, utilaje care pot fi întîlnite în mai toate unitățile textile din țară. Din această oarecum sumară prezentare lipsește un amănunt de adevărată surpriză: pentru prima dată în scurta istorie a I.U.P.S.-ului, istorie începută în decembrie 1973, planul trimestrial a fost îndeplinit la absolut toți indicatorii de-abia în acest prim trimestru al anului 1976. Altfel spus, aici a avut loc o adevărată bătălie în marș, adică, în condițiile unor permanente confruntări cu o sumedenie de dificultăți interne, I.U.P.S.-ul a reușit, prin produsele realizate, incontestabile dovezi ale maturizării tehnice, impunîndu-se atît pe plan național, cît și față de el însuși.

Reîntorși la sediul comitetului de partid, aveam să aflu că pasionatul și entuziastul meu interlocutor, adică maistrul Nicolae Nițu, pe care îl bănuiam mîndru de saltul industrial al meleagurilor sale natale, nu este botoșănean.

— Sînt totuși moldovean, adică, mai exact spus, de loc sînt din Adjud. Și dacă neapărat trebuie să scrieți că la vîrsta de cinci ani am rămas orfan, asta nu este numai o treabă a mea. Noi sîntem de toți trei frați. Eu și Constantin, mai mare decît mine cu un an, am făcut școala profesională la Galați. Tocmai terminasem noi școala profesională, el ca șofer, eu ca lăcătuș-mecanic, și fratele nostru, Eugen, mai mic decît mine cu patru ani, se afla la răscruce de drumuri. Se-apropia momentul cînd se punea problema, după terminarea celor opt clase, dacă va urma și el profesionala sau va urma liceul. Dacă ar fi fost un elev oarecare, nu mai încăpea nici o vorbă, dar Eugen, după spusele profesorilor săi, fusese un elev excelent. Am făcut un consiliu frățesc și ne-am hotărît, eu și Costică, să-l ținem la liceu. E drept că a avut tot timpul și bursă, dar, evident, asta nu i-ar fi fost destul. După liceu a urmat iar un consiliu frățesc și Eugen a plecat la facultate. A terminat în stilul său caracteristic, adică excelent. Ca medic stomatolog a fost repartizat la Vaslui, de unde s-a transferat la Constanța. Costică, fratele cel mai mare, a rămas la Adjud, ca șofer. Ca să zic așa, el singur a rămas acolo, în preajma rădăcinilor, că eu, după profesională, am ajuns la Combinatul chimic de la Borzești. Cum am venit la Botoșani? Foarte simplu. Acolo, la Borzești, ajunsesem la categoria a șasea, cîștigam destul de bine și eram, cum să spun, mulțumit de viață. Numai că eu sînt o fire de om cam neastîmpărată. N-am dus-o niciodată ușor și nici nu-mi pot dori așa ceva. Eu trebuie tot timpul să am ceva în fața mea, un punct pe care să-l ating, un gînd pentru care să lupt. Vreau să spun că, ajuns la categoria a șasea, mă simțeam în stare de ceva mai mult. Mă gîndeam să urmez neapărat o școală de maiștri. Și s-a întîmplat să citesc într-o zi un anunț dintr-un ziar în care se vorbea despre I.U.P.S.-ul acesta din Botoșani. M-am decis pe loc. Nevastă-mea, mai cu picioarele pe pămînt, a înțeles că ar fi vorba de-o perioadă de oarecare sacrificii și s-a cam opus. Pînă la urmă am convins-o, dar vreme de aproape doi ani, cît a durat școlarizarea mea, din cîștigul total al familiei noastre nu s-a prea ales nimic. Nu știu cum se făcea, dar oricît de cumpătat eram, cheltuiam mai mult decît cîștigam. Cheltuiam mai ales cu drumurile, că eu veneam acasă, de la București, de două ori pe lună. Cred însă că toate chestiunile astea n-au nici o importanță. Am terminat școala și, în decembrie 1973, iată-mă la Botoșani, ca maistru. Nu înțeleg însă cum adică datele astea din biografia mea vor lumina mai altfel spusele mele și gîndurile mele și tot ce-am discutat noi pînă acum despre întreprinderea noastră. Să trecem, zic eu, la ale noastre! M-ați întrebat ce era cu vînzoleala aceea de la poartă, cu oamenii aceia încruntați și cu vocile acelea răstite. Un fost muncitor de-al nostru, Constantin Spiridon, tocmai obținuse transferul pentru o altă întreprindere de aici, din Botoșani. Ce s-a gîndit el? Să plece cu scule cu tot. Și nu numai atît. Să mai ia și ceva în plus, adică niște piese, niște rulmenți și cîte și mai cîte. A fost prins cu o adevărată magazie. Iar la el acasă au fost descoperite zeci și zeci de obiecte sustrase din secțiile pe unde a lucrat. Vom cerceta și vom stabili cum de-a reușit el să-și încropească un asemenea depozit de scule și piese. Dar, pînă una alta, văd că aveau dreptate acei oameni care spuneau că gazeta juridică pe care o publicăm în incinta întreprinderii nu-și prea arată roadele. Ce publicăm noi la gazeta aceea? Niște texte de lege. Mult mai nimerit ar fi să publicăm concret tot felul de abateri pe care le fac tinerii, dar și vîrstnicii, atît în întreprindere, călcînd normele disciplinei muncitorești, cît și în afară, în oraș, în viața de toate zilele. Vreau să spun că gazeta aceasta trebuie neapărat să se transforme într-un adevărat instrument de educație muncitorească. De ce m-am oprit la acest aspect? În primul rînd pentru că s-a întîmplat de l-ați văzut. În al doilea rînd, vorbiserăm noi despre războaiele și ratierele pe care le-am asimilat și le producem în serie. Eu, care cunosc cam tot ceea ce se poate face și ce nu se poate deocamdată, m-am minunat cum de-au reușit băieții noștri să pună pe picioare utilajele astea. Dacă ar fi să-i comparăm cu niște elevi de școală profesională, nivel la care mulți se și află, ei bine, în timpul practicii, ei s-au încumetat să facă niște ultramoderne ceasornice. În concluzie, a fost trecut examenul cu privire la posibilitățile noastre tehnice. Sîntem, ca să zic așa, pe-un drum bun. Dar din celălalt punct de vedere, al conștiinței muncitorești, al disciplinei, al unei permanente ridicări a pregătirii profesionale, mai sînt încă multe de făcut. Aș spune chiar că am rămas oarecum în urmă. Am rezolvat noi treburile în afară, dar aici, înăuntru, pornind chiar de la exemplul acesta cu furatul sculelor și-al pieselor, mai avem serios de luptat. Noroc că oamenii noștri, pînă mai ieri-alaltăieri foști țărani, au prins dragoste de-această întreprindere pe care înțeleg să o îmbunătățească mereu, să intervină cu părerea lor în domenii din cele mai diferite. Iată, de exemplu, în cadrul dezbaterilor prilejuite de apropiatul Congres al educației politice și culturii socialiste, un muncitor de la atelierul de sculărie, Ion Andrici, a venit cu o analiză din care reiese că între documentația tehnică primită și sculele pe care trebuie ei să le execute sînt de multe ori niște mici diferențe esențiale, adică niște modificări de ultimă oră care îngreunează foarte mult bunul mers al procesului tehnologic. Știți ce-a propus? Ca în cadrul atelierului să se afle permanent, ca o punte de legătură între atelier și serviciul de proiectare, un inginer tehnolog. A venit deci cu o propunere concretă și mai ales reală, necesară. Culmea este că în urmă cu trei sau patru luni, la o analiză făcută de către conducere, s-a luat exact aceeași măsură conform căreia inginerul Victoraș Popa a preluat această funcție de tehnolog. Și tot oameni ca el, în cadrul aceloraşi dezbateri, au venit cu ideea îmbunătățirii gazetei juridice prin care, spuneau ei, se pot curma, dar mai ales preveni, tot felul de abateri.

— Te-am tot lăsat să vorbești, maistre Nițu, dar nu te-am auzit spunînd că dumneata ai înlocuit liniștea și mulțumirea aceea de la Borzești, cînd erai muncitor de categoria a șasea, cu munca asta de aici, unde ai devenit maistru și secretar al comitetului de partid, o muncă pe care de cîteva ori ai numit-o luptă. Știu că pleci de-acasă dimineața și te-ntorci abia seara. Te-ntreb dacă nu cumva regreți uneori că ai plecat de la Borzești?

— Cu întrebarea asta, dacă apare și în revistă, i-ați dat apă la moară nevesti-mi. Dar, foarte clar și precis, eu n-am venit aici ca să am de unde pleca. Și dacă totuși voi pleca în altă parte, deși la lucrul acesta deocamdată nici nu mă gîndesc, n-am să las în urmă nici o datorie, nici o treabă neîmplinită.

VICTOR NIȚĂ ■

PARTIDULUI ȘI ȚĂRII, VINTE — MUNCĂ ȘI LUPTĂ

cîteodată eroii sînt nevoiți să-și aseze viața între pereți de sticlă

La 14 ani copilul Dionisie Man își ia rămas bun de la copilărie. Pleacă în viață. Chiar dacă nu prea departe de casa părintească — de la Cristian la Brașov nefiind drum lung —, pleacă fără s-o știe încă într-o viață dominată de un timp zbuciumat, spre o istorie care va schimba fața și ordinea lucrurilor și la care el va fi părtaș. În octombrie '39, la 1 octombrie, își amintește exact, vine la Brașov să se angajeze ucenic la Astra. La uzinele Astra Română, cum li se mai spunea și care prin '31, cînd s-au creat, intenționau să producă vagoane. Pașnice vagoane de cale ferată pentru o țară chipurile prosperă. Dar n-a apucat să producă vagoane. Cînd copilul Dionisie Man îi trecea porțile, Astra era o fabrică de muniții și armament. Dar el venea din satul lui curat, cu oameni curați, a căror primă rugă dimineața era pacea pe pămînt, venea ca să învețe o meserie. Dintr-un instinct poate, sau poate sfătuit de cineva, nu-și mai amintește, dar sigur din ambiția cu care plecase de-acasă de-a ajunge nu un meseriaș pur și simplu, ci un *cineva* în meserie, nu se duce într-o secție care fabrica direct instrumentele morții. În patru ani de ucenicie învață toate meseriile din sculărie, dar trage cu ochiul la cea care ar putea să fie pe măsura dorințelor lui. La cea de trasor și va deveni trasor, și va rămîne trasor oricîte tentații și posibilități i-au ieșit în cale de-a lungul anilor. Trasor este și astăzi la Întreprinderea de autocamioane din Brașov. În 37 de ani crede că i-au trecut prin mîini, adică a trasat conturul, a desenat, a transpus după planșe și proiecte cîteva milioane de piese. Crede că nici un calculator n-ar putea răspunde exact cîte. Unii colegi mai în vîrstă, colegi de generație, îi spun cîteodată, mai în glumă mai în serios, «măi Dionisie, dacă tu aveai ideea să pui deoparte un ban, un singur leu, ori de cîte ori ai trasat o piesă, aveai azi milioane!». Dionisie Man gustă gluma fiindcă e un om deschis și inteligent, dar ea îi prilejuiește și un motiv de întristare. Odată o glumă referitoare la bani l-a costat scump, un oportunist a făcut din el un îmburghezit, exact ceea ce nu i se poate reproșa niciodată acestui om, acestui comunist adevărat care a luptat o viață pentru ideile limpezi, pentru esențele comunismului și exact împotriva acelora care îl deformau. Dar să ne întoarcem la copilul Dionisie Man. Își face ucenicia sub acest imperiu de groază. Cu jandarmii la spate, cu bătăile de la maiștri, cu armele ucigașe care ieșeau nopțile, camuflate, din uzină, cu concentrările masive care aveau loc în satul în care se înapoia zilnic. În 1943, era în ultimul an de ucenicie, într-o zi i-a dat laptele lui unui prizonier adus cu forța să lucreze în secția de muniții. Nu știe cine l-a turnat, dar a fost chemat la carceră și bătut pînă a rămas lat. De-atunci adolescentul Dionisie Man a început să înțeleagă multe și să-și facă promisiuni. La 23 August 1944 avea 19 ani, dar era suficient de matur să înțeleagă istoria și evenimentele. A început să participe la manifestații, a început să facă istorie. În satul lui — de unde făcea naveta — a stat înarmat de veghe în curtea primăriei, cînd i-au forțat pe hitleriști să se retragă, apoi a luat parte la instaurarea primului primar democrat al Brașovului. În '48, cînd uzinele Astra au fost naționalizate, n-a fost acasă și i-a părut multă vreme rău. Era militar. Tinerețea sa era sub zodia revoluției și cum revoluția e cel mai adesea o stare de spirit a tinereții, el a devenit revoluționar. Cînd este numit ministru al armatei Emil Bodnăraș, cuvîntul partidului comunist, educația politică a militarilor se intensifică. Spre sfîrșitul milităriei, în '49, soldatul Man făcea parte din corpul educatorilor politici al unității. Dealtfel, după meseria de trasor, pedagogia i-a fost întotdeauna vocație. Întotdeauna s-a ocupat de tinerii din uzină, de ucenici, și în ultimii cinci ani se duce cu regularitate să stea de vorbă cu elevii din clasa a VIII-a din școlile brașovene ca să le dea un sfat cum să-și găsească mai bine și mai direct, fiecare, steaua lui polară. Dar să reînnodăm iarăși firul cronologiei. Revine din armată, revine în uzina de unde a plecat, revine la meseria aleasă. Uzina era cuprinsă în actul național de refacere a țării după război, de reconstrucție și vindecare a rănilor din economia românească și așa precară. Uzina repara locomotive, apoi încet, încet trece să producă vagoane, cum era destinată inițial. Apoi începe să producă sape cu role pentru utilaj petrolier. Îmi spune cu multă mîndrie Dionisie Man că «primele s-au făcut aici, la noi, nu la 1 Mai Ploiești». Și el a desenat conturul reperelor și pieselor acelor sape de care industria noastră petrolieră avea atîta nevoie atunci. Asta pînă prin '52, îmi spune, cînd uzina brașoveană trece la ambiții mai mari — începe pregătirea pentru fabricația de autocamioane care au stîrnit, ca și intenția de a produce tractoare, precum știm, tot felul de ironii și atacuri din partea «prietenilor» noștri de peste hotare și a transfugilor. Dionisie Man trece și el în sculărie, pentru a desena contururi de S.D.V.-uri. Mi-aduc aminte că la 23 August 1955 am ieșit la manifestația de omagiere a 11 ani de la eliberarea patriei cu primul autocamion făcut la noi. Și Dionisie Man mă întreabă dacă am văzut ultima lor expoziție, dacă am văzut bijuteria aia de basculă de 100 de tone. Sau dacă am văzut măcar azi, la poartă, trebuia să plece spre un beneficiar, bascula de 50 de tone. Dar pînă la aceste performanțe, ca și pînă la actualul autocamion, o altă bijuterie în domeniu, foarte solicitat la export, există o serie întreagă de urcușuri, succese și performanțe. «Întîi camioanele de concepție românească, «Carpați» și «Bucegi», care aleargă acum pe șoselele din multe țări ale lumii, diversificate de la 3 tone la 7 tone, cu diferite agregate pe ele și pentru diferite scopuri, apoi, în pas cu tehnica mondială, am trecut la motoare diesel, pentru deja cunoscutele și apreciatele autocamioane Roman, motoare pentru autobuze și cîte alte produse competitive pe piața mondială, care se exportă în peste 30 de țări». Și în toate astea există înglobată munca de trasor, munca de finețe și inteligență, făcută cu dragoste, cu conștiinciozitate și pasiune a trasorului Dionisie Man. În toată secția de sculărie care are cîteva mii de oameni mai există doar încă trei, unul de fiecare atelier. Pînă anul trecut a mai fost unul — Gheorghe Man, fiul lui Dionisie Man. Și-a terminat liceul la seral și acum a pornit-o pe un alt drum, a dat examen și a reușit la o școală postliceală. Tatăl regretă că nu e în profil, «era atît de talentat, spune, putea să fie — a fost cît a lucrat — un trasor de primă mînă». Dar i-a rămas în uzină al doilea fiu, pe care îl cheamă tot Dionisie, e ajustor și nu mai speră ca el să învețe trasajul. A terminat și el liceul la seral și speră ca în vara asta să intre la Politehnică.

Dionisie Man are 51 de ani și, cum spuneam, 37 de ani de muncă în aceeași uzină. Drumul unei munci eroice. Din 1971, de cînd i s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste, este deseori invitat să se întîlnească, să vorbească tinerilor, copiilor, militarilor, ofițerilor, studenților... Între tineri se simte bine, între copii și mai bine. Atunci vocația sa de pedagog și de părinte se desfată.

— Și ce vă întreabă cel mai ades copiii, tovarășe Man?

— Cei mai mici, pionierii, mă roagă în cor, cu vocile lor dulci tărăgănat-pițigăiate, să le povestesc viața, să le-o pun sub pereți de sticlă ca să se uite la ea.

— Și le-o puneți?

— Le-o pun, ce să fac. Mă gîndesc că poate mai avem ce spune generațiilor tinere, vreau să cred că mai au nevoie de experiența noastră și mai mă gîndesc că trebuie să știe că nu i-am adus pe un drum rău, dar pentru asta unii dintre înaintașii lor s-au sacrificat.

CICI IORDACHE ■

un fapt concret de muncă și nu numai atît

Am observat că un om își deplînge categoria profesională în cel puțin două împrejurări: cînd vrea să se laude și cînd revendică noi avantaje, pe drept sau, de cele mai multe ori, pe nedrept. Maistrul Tiberiu Mihuța, Uzina «Strungul» din Arad, are, după cum personal mărturisește, în jur de patruzeci de ani, tînăr deci, și dacă își căinează breasla o face numai pentru a scoate în față o idee la care ține foarte mult: spiritul muncitoresc este transmisibil și vameșul cel mai autorizat pentru trecerea de la o stare la alta este maistrul, mult prea aglomerat de hîrtii pentru a veghea la împlinirea acestei meniri. Uneori, cei ce preiau, cei ce sînt puși în împrejurarea de a prelua spiritul muncitoresc, ucenicii, nu au pregătirea corespunzătoare, deschiderea psihologică pentru a-l recepta integral, iar cei ce-l transmit sînt puțin dispuși la aceasta, din diferite motive. Un fapt, mărunt, zice, dar care mie mi se pare esențial: ucenicii nu participă la începerea și terminarea schimbului. La începere sînt la «careu», la terminare sînt plecați. Ce învață ei? Lucrurile de bază, se spune. După părerea mea, ștergerea strungului este un lucru esențial, ca și îngrijirea mașinii în general. Transmițătorii, ca să le spun așa, la noi în secție, erau prea ocupați cu îndeplinirea și mai ales depășirea normelor individuale... Prea devreme se retrăseseră fiecare în spatele interesului numit cîștig și că lucrurile stau întocmai așa dovadă erau abaterile de la disciplină, spiritul meschin în care se cerea a se rezolva unele probleme de muncă. Se ajunsese la o diferență de remunerație între muncitorii aceleiași secții de pînă la 1 la 5, ca rezultat nu al randamentului, ci al exploatării neraționale a mașinilor și al calității diferite a mașinilor.

Și Tiberiu Mihuța, într-o uzină unde păstrarea și transmiterea spiritului muncitoresc sînt un capital sfînt, a cerut la începutul acestei luni schimbarea sistemului de remunerație a muncii.

În dimineața cînd l-am întîlnit și am discutat nu numai despre remunerație și sisteme de remunerație, ci și despre viitorul uzinei pe care Tiberiu Mihuța îl vede neapărat legat de ceea ce numim revoluție tehnică și științifică, în dimineața cînd ne-am întîlnit deci, maistrul de la Uzina «Strungul» tocmai avusese un incident cu unul dintre dispecerii nou veniți, incident în care el greșise ultimul, dar greșise, și acest lucru nu i-a dat pace pînă ce nu s-a dus la șeful de producție și i-a mărturisit totul. Tiberiu Mihuta mărturisea, între noi fiind vorba, că avusese o atitudine neprincipială față de dispecerul respectiv. Care?, l-am întrebat, și Tiberiu Mihuța mi-a spus că l-a înjurat pe dispecer, pur și simplu l-a înjurat după ce acesta (dispecerul) îl adusese în starea de nervi corespunzătoare, propice pierderii firii; atunci el n-a mai rezistat. Am insistat să aflu ce-i făcuse omul cu pricina și mi-a mărturisit că acesta îi vorbise nepoliticos, lucru neobișnuit în uzina lor. Am redat acest incident, într-un fel de paranteză al reportajului mai mult pentru a evoca printr-un amănunt dintre cele mai mărunte starea de spirit existentă în uzină la ora cînd Tiberiu Mihuța își propusese să schimbe sistemul de remunerație. O stare de spirit proprie unei uzine serioase, cu tradiție, muncitorească, de industriași vechi, cum o definește interlocutorul meu. Și, l-am întrebat pe Tiberiu Mihuța, cum a fost primită propunerea dumneavoastră? Exact cum mă așteptam, mi-a răspuns, cei cîțiva cu veniturile umflate, exagerat de umflate, s-au supărat, au amenințat, în vreme ce toți ceilalți au înțeles că un colectiv este mult mai mult decît suma indivizilor care-l compun. Unii au răsuflat chiar ușurați, prea era solitară cursa în care plecaseră. O parte, chiar dintre cei cu veniturile mari, au zis că e bine, din moment ce e evorba de interesul general, iar tinerii au fost entuziasmați nu numai fiindcă sînt receptivi la nou, ci fiindcă prin noul sistem în acord colectiv ei erau cei mai favorizați, deoarece în sfîrșit încetau să mai fie oile negre ale secției și deveneau oameni cu drepturi egale, în atenția tuturor, mai ales a maistrului, care le-a promis că de aici încolo nici un singur tînăr nu va mai fi sub normă. Și pînă acum chiar așa s-a întîmplat. Atmosfera generală din secție s-a modificat în sensul unei participări mai strînse între membrii colectivului și ca un exemplu, de asemenea mărunt, la ultima convocare care a avut loc pentru muncă patriotică au venit, nu ca pînă atunci, alergînd după ei cu arcanul, ci de bunăvoie și cu plăcere exact la ora cînd fuseseră convocați, toți membrii secției. Nu există, îmi mărturisește Tiberiu Mihuța, om care să nu dorească binele colectivului în care muncește și trăiește, și ca să ajungem ca și ei să-și dea seama de asta și în virtutea acestei înțelegeri să acționeze în fiecare clipă a vieții lor, este necesar ca ei să fie puși în relațiile potrivite, care sînt altele de la secție la secție, ca să nu mai vorbesc de întreprinderi sau ramuri industriale.

Spiritul muncitoresc, declara Tiberiu Mihuța înainte de a ne despărți, se modifică, crește, devine în fiecare clipă altul și nici unul dintre noi nu poate afirma că este depozitarul lui fără a nu risca să i se opună, fără să vrea. Eu personal am făcut această greșeală cînd, într-o discuție cu informaticienii, îl luasem pe NU în brațe, fiindcă știam eu ce știam, ca muncitor, ca maistru, ca om ce-și petrece cea mai mare parte a vieții sale în uzina ale cărei strunguri merg, sînt cerute și apreciate chiar în țara în care s-a inventat strungul, în uzina pe care a luat-o de la început pentru a ajunge azi, cînd vorbim de uzine, la chiar imaginea de-atunci despre uzină. Și n-a avut dreptate. Dreptate au avut informaticienii, care pentru uzina lor au însemnat o revoluție, una concretă, cu urmări imediate, care a modificat nu numai stilul de muncă, ci însăși ideea de muncă. Pentru ca recent, ei, informaticienii, să cadă în păcatul lui de la început și să-l ia la rîndul lor pe NU în brațe, fiindcă, pare-se, nu le permite legea, fără să-și dea seama că de fapt nu legea le interzicea, ci un anumit spirit al legii, spirit care era în realitate al lor, al celor de-acum cinci ani, o anumită interpretare pe care ei o confundau cu legea însăși.

Întîmplări mărunte, încheie Tiberiu Mihuța, care dovedesc faptul că a munci înseamnă a gîndi și a primeni neîntrerupt atmosfera de concepte și înțelesuri ale verbului pe care zilnic îl conjugăm cu viața noastră și a copiilor noștri.

NICOLAE CRISTACHE ■

fruntea lui bălcescu

eu n-am să cînt destinu-i cunoscut
nici legea morții lui tocmită-afară
ci fruntea-aceea-n care-am încăput
un neam întreg și-o necuprinsă țară

eu n-am să cînt firavu-i piept ursit
să poarte-n el grea vrerea de dreptate
ci fruntea-i cît Carpații, cît vecia
și mai înaltă încă decît toate

istoria dacă a fost de scris
ne trebuia atunci o-ntinsă coală
cît țările române la un loc
să-ncapă-n ea și vifor și răscoală

ne trebuia un loc cît tot ce-aveam
o netedă cîmpie legendară
și l-am ales așa cum alegeau
locuri de mănăstire, domni de țară

și dacă unii l-au vîndut pierzării
și l-au zvîrlit în lutul nimănui
istoria-i aici ea ne-a rămas
scrisă frumos pe zarea frunții lui

LUCIAN AVRAMESCU ■

35 DE BANI PENTRU

O CĂLĂTORIE ÎN VIITOR

Da, atîta costă o călătorie în viitor. Pare destul de rezonabil. Nici un fel de Masină a Timpului, pur și simplu tramvaiul 3 de la Cișmigiu spre Ghencea, pînă la capul liniei. Chiar și cele 45 de minute care se scurg, de regulă, între un tramvai și altul, interval în care călătorul așteaptă încremenit în stație, își au rostul lor, încurajînd meditațiile asupra fugii ireparabile a timpului. Și așa, pe nesimțite, facem saltul în viitor, trecînd porțile Întreprinderii de stofă de mobilă București. Denumire prozaică, înfăptuiri defel prozaice, întrucît în peisajul economiei noastre această întreprindere, alături de două unități din alte ramuri industriale, ocupă un loc aparte, fiind menită să devină un fel de stație-pilot, un model care să prefigureze viitorul.

Sîntem preveniți: «Să nu vă așteptați să găsiți aci sacul cu minuni. Adevărat, stăm bine cu producția, care aproape s-a dublat de cînd fabrica noastră a intrat în funcțiune cu întreaga capacitate, adică față de acum zece ani, și aceasta aproape exclusiv pe seama creșterii productivității muncii; dar probabil că nu ați venit să vă încărcați cu cifre de plan și depășiri de normă, ci să aflați despre idei noi. Ei bine, ele există».

Iată-ne față în față cu SICAP U-71, cu becurile sale multicolore pîlpîinde, cu țăcănitul său de robot sîrguincios, cu valuri de benzi revărsate de un minicalculator Celatron, privegheat de operatori și specialiști cu titulaturi pînă mai ieri inexistente: programatori, analiști de sisteme, ciberneticieni. Este o realizare pur românească, după cum atestă, înrămată la locul de onoare pe perete, Diploma celui de-al IV-lea Salon internațional al invențiilor și tehnicilor noi, Geneva, 1 decembrie 1975, acordată deținătorilor brevetului O.S.I.M. 56 218, inginerii Gheorghe Barna, directorul Întreprinderii de stofă de mobilă, Mircea Șușelescu, Silviu Ștefan, Ioan Lebădă și alți specialiști de la Institutul de proiectări pentru industria ușoară.

Ce realizează acest Argus electronic? În momentul de față, absolut toate războaiele de la Secția țesătorie sînt conectate la SICAP, adică la instalația de culegere automată a parametrilor de producție. În orice moment, apăsînd pe buton, se poate cunoaște realizarea producției în țesătorie și pe fiecare utilaj în parte, care războaie lucrează și care nu, timpii de staționare ai mașinilor într-un schimb, defalcați pe cauze și pe secții, cîștigul în acord al fiecărui muncitor din schimb pînă în acel moment — informațiile care ar putea fi comunicată celor direct interesați chiar în cursul schimbului, ceea ce ar juca un important rol stimulator. De asemenea, se indică producția pe sortimente, precum și necesarul de urzeală al fiecărui război pe următoarele patru zile, preîntîmpinîndu-se stagnările din lipsă de materie primă. Dacă o secție ajunge să lucreze sub plan, automat — deci fără nici o intervenție din partea maiștrilor sau a serviciului plan, fără nici un calcul contabilicesc — apare un semnal luminos pe un cadran chiar în secția respectivă: «Sub plan!», deci se pot lua din timp, cu mult înainte de sfîrșitul schimbului, măsuri de remediere. Zi și noapte, din patru în patru ore, mașina furnizează situații dactilografiate — evident, și această operație se realizează automat — privind îndeplinirea planului pe secții și pe fiecare muncitor în parte.

Prin concepția sa, SICAP U-71 este unic în lume. Adevărat, în fabrici textile din S.U.A., Elveția și poate alte țări, puține la număr, funcționează un număr redus de stații de culegere automată a datelor, bazate însă pe alte principii de funcționare, instalația românească distingîndu-se prin capacitatea de prelucrare și sintetizare diferențiată a datelor și prin costul extrem de scăzut. Dealtfel, emulii lui SICAP de peste hotare nu se află decît în stadiu de experimentare. Instalația, care comportă posibilități de adaptare și la alte sectoare ale industriei ușoare, reprezintă cu adevărat un salt în viitor.

Deși la început, ca orice noutate, și acest Argus electronic a fost întîmpinat de unii cu anumită neîncredere — maiștrii gîndind că manipularea cartelelor le va da bătaie de cap în plus, iar muncitorii întrebîndu-se «cine a atașat drăcoveniile astea la războaie ca să ne încurce?» — în prezent e socotit de-al casei. Din patru în patru ore, ingineri și maiștri se adună într-o cămăruță lîngă biroul inginerului de schimb, așteptînd nerăbdători «cearșaful» cu date. Ne spun maiștrii: «Dacă nu sosește la ora fixată, cădem pe gînduri. Pe noi ne interesează cel mai mult să știm care războaie au lucrat sub plan. Dacă foaia vine cu întîrziere, înseamnă că mașina are mult de dactilografiat, adică sînt multe războaie sub plan. Noroc că asta se întîmplă rar».

— Și care din dv. vin cei dintîi aci, în această cămăruță, să aștepte foaia?

— Ambițioșii, cei pe care îi arde cămașa, cei care vor să se convingă cu un minut mai devreme că au rămas în fruntea plutonului.

Cuvinte pe deplin edificatoare: și în uzina viitorului nu roboții vor hotărî soarta producției, ci omul muncitor, ambițioșii pe care-i arde cămașa.

Și tot prin această prismă trebuie privit și pasul imediat următor, încă și mai important, pe tărîmul prelucrării automate a datelor. Institutul de cercetări și proiectări pentru tehnica de calcul proiectează pentru Întreprinderea de stofă de mobilă un sistem informatic integrat, în virtutea căruia întreaga activitate de urmărire a producției, aprovizionării, desfacerii, întreținerii utilajelor etc. va fi încredințată unui calculator electronic. «Vom fi atunci primii «integrați» integrați din industria ușoară», observă inginera Dana Ungureanu, șefa Biroului de calcul.

Ar fi însă fundamental greșită echivalarea saltului în viitor al întreprinderii cu progresele informaticii sau ale automatizării. Contemporaneitatea cu ziua de mîine implică nu numai o perfecționată bază tehnică, dar și, în general, deschiderea spre nou, creativitate, inițiativă. Este sarcina de căpetenie a atelierului de proiectare de produse noi și tehnologii, laboratorul de creație unde iau naștere modele de stofă de mobilă, tot mai apreciate în țară și peste hotare, din Canada pînă în Japonia, spre satisfacția și a producătorilor de mobilier românesc, cei mai buni colaboratori ai acestei întreprinderi. An de an, procentajul articolelor noi produse aci este extrem de ridicat: circa 40 la sută. Cu alte cuvinte, la fiecare trei ani întreaga producție se reînnoiește de la A la Z.

— Practic, am înlocuit cu totul firele naturale; producem acum numai pe bază de fibre artificiale și sintetice românești: supervoluminoase acrilice, texturate, poliamidice, poliesterice — explică șeful atelierului, inginerul Gheorghe Moisescu.

— Aceste denumiri spun destul de puțin nespecialiștilor. Spre ce se îndreaptă însă stofa de mobilă, spre ce vă îndreptați dv.?

— Pe piața mondială și la noi se întîmplă un fenomen interesant. Pînă recent accentul se punea pe funcționalitate și pe desenul modernist. Ideea era cam aceasta: stofa să fie ieftină și să servească scopului, deci să fie funcțională. În prezent, odată cu ridicarea nivelului de trai și cu rafinarea gusturilor, se revine treptat, deși nu exclusiv, la clasic, la desenele florale, la mobilierul — deci și la stofa — stil. Drept care și noi începem să atacăm stilurile cele mai diferite: renaștere, baroc, Ludovic al XVIII-lea, rococo. La realizarea desenului unei stofe Jacquard pentru un scaun rococo patru din creatorii noștri au lucrat *șase luni* încheiate! Într-adevăr, pictorul realizează modelul la șevalet în decurs de două săptămîni, sa spunem; compoziția unui desen pentru a putea fi lucrat la război constituie însă o adevărată operă de creație, fiecare punct din desen — și sînt milioane! — reprezentînd o comandă pentru mașină, deci fiecare trebuie trecut pe noul desen.

Și desenul nu e totul. Schimbării materiei prime și împrospătării permanente a modelelor de care vorbeam înainte li se adaugă inovații, și ele permanente, în domeniul contexturii stofei și al proiectării tehnice. Totul se schimbă atît de repede încît uneori apar încurcături.

— Odată, ne relatează inginerul Moisescu, am creat o stofă «Odilia», care, nu știm de ce, a fost botezată în comerț «Joița». Ciudat nume pentru o stofă. Altă dată o creatoare de-a noastră a plecat în documentare în zona mănăstirii Văratec și a transpus artistic, într-un model, incrustațiile în lemn caracteristice artei populare din acea parte a Moldovei. Modelul l-a denumit «Văratec». Și știți cum a apărut pe piață? «Iernatec»! Dar toate acestea au mai mult iz anecdotic. Se ivesc însă și anomalii de altă natură.

— Birocratică?

— Întocmai. Noi sîntem creatori din industria ușoară și ca atare ne bazăm atît pe inspirație cît și pe capriciile modei, de la noi și de aiurea. Or, forurile administrative superioare ne solicită în aprilie să indicăm în amănunțime necesarul de materii prime pentru modele a căror contractare se definitivează în... noiembrie. Așadar, necesarul pentru fabricarea unor obiecte despre care nici nu știm dacă vor intra în fabricație! Alt exemplu: în februarie 1976 ni se cere nomenclatorul detailat — denumirea articolului, desimea, greutatea și rezistența firului, prețul etc. — pentru 1977, adică sînt vizate articole care poate nici nu s-au născut în mintea creatorilor, nu au nume, nu sînt avizate și despre a căror traiectorie viitoare nu se poate încă spune mare lucru. Nefiind contractate, nici nu știm dacă și cine le va cumpăra. Firește, nomenclatorul, cumva, tot se întocmește, de vreme ce este cerut, dar mă întreb cu ce valoare practică și în ce măsură realitatea viitorului va binevoi să se calcheze pe el. N-ar fi mai rațional ca în loc să ni se ceară asemenea hîrtii, organele de specialitate să întreprindă din timp acțiuni bine gîndite de marketing, de prospectare a pieței?

Nu totul decurge, așadar, fără poticneli și semne de întrebare nici în această uzină a viitorului. Lucru firesc, deoarece aci, ca și pretutindeni acest viitor se naște din lupta cu inerția, cu greutățile prezentului. Cu atît mai îmbucurător faptul că în ciuda dificultăților inerente, de creștere, atît compartimentul-cheie care este atelierul de proiectare de produse noi și tehnologii, cît și întreprinderea în ansamblu se situează hotărît cu fața spre viitor.

Dovadă și atelierul-școală în curs de constituire, cu un vădit caracter de noutate. Este vorba, nici mai mult nici mai puțin, decît de crearea în paralel a unei mini-fabrici în care noii angajați deprind tainele meseriei mai lesne și mai temeinic decît în actualul sistem, iar muncitorii cu stagiu își vor putea îmbunătăți calificarea.

— La ora actuală calificăm la locul de muncă — amintește șeful biroului personal-învățămînt, Petre Pîclișan. În primele trei luni, noul angajat este dat în primire unui tesător fruntaș pentru a se inicia. Dar acesta din urmă, după cum e și normal, se ocupă, în primul rînd, de îndeplinirea normei și nu de calificarea noului venit, neavînd nici timpul, nici posibilitatea materială să procedeze altfel. Maistrul, cu atît mai puțin. Toți repetă: «Calificarea pe primul loc!», dar în practică nu se întîmplă așa, și aceasta din considerente obiective. Firește, și în actualul sistem tinerii tot se califică în cele din urmă, dar de ce să nu facem mai bine? Noi vom proceda astfel: în încăperi special amenajate pentru atelierul-școală vom instala — prin autodotare — cîteva războaie, mașini de bobinat, de răsucit etc., și aci, în afara programului de lucru, dar în condiții strict identice acelora din producție, calificarea se va desfășura în mod optim, mergîndu-se pînă la descompunerea ergonomică a fiecărui gest în parte, în funcție de utilaj.

Așadar, și sub aspectul esențial al calificării și pregătirii cadrelor întreprinderea se proiectează în viitor. Ar mai fi multe de spus în această privință, dar ne oprim aci, nu fără a cita această constatare definitorie și rezumativă a directorului Barna: «Ne-am străduit să eliminăm locurile înguste, să folosim cît mai judicios suprafețele de producție, astfel încît nici nu am mai avea unde să plasăm noi utilaje; pentru a merge înainte nu ne-a rămas practic decît o singură cale: *să umblăm la oameni*». Iată, astfel se încheie circuitul început cu descrierea instalației automate SICAP U-71. Se încheie, după cum se cuvenea, cu accentul pus pe factorul conștiință, pe omul care, prin felul său de muncă, prin gîndurile și năzuințele sale, el cel dintîi și nu mașina, trebuie să fie contemporan cu viitorul.

LIONEL NIȚESCU ■

Fotografii de ELENA GHERA ■

Ne-am străduit de curînd să pătrundem prin solicitudinea conversației directe, neprotocolare, în universul spiritual și profesional al unuia dintre marile colective de creație tehnică din țară: **Institutul de proiectări tehnologice pentru industria ușoară–București.** La sfîrșitul unei largi competiții — întrecerile socialiste desfășurate între institutele de proiectare din țară — activitatea de la I.P.I.U. a fost exprimată lapidar la finele anului trecut prin aceste cîteva cifre sintetice: îndeplinirea cincinalului în patru ani și jumătate și realizarea sarcinilor de plan în patru ani, trei luni și cincisprezece zile. În aceeași perioadă, colectivul de proiectare a obținut 18 954 zile scurtare de termene, a predat 220 de proiecte în avans și a redus cu 10,2 milioane lei valută efortul valutar. Mai notăm faptul că în cursul anului trecut, 96 la sută din proiecte au dobîndit calificativul «excepțional» sau «foarte bine».

Pentru specialist sau profan, pentru amîndoi deopotrivă, modul de organizare al institutului, dotarea lui tehnico-materială și rigoarea disciplinei devin evidente de îndată, de la primii pași făcuți în incinta colosului paralelipipedic ridicat pe strada Luterană. Cu atît mai mult pentru vizitatorul trecut de prima și a doua tinerețe, condamnat să devină de îndată prizonierul amintirilor, obligat să compare la tot pasul, prin forța imaginilor asociative, ceea ce este cu ceea ce a fost cîndva.

Un punct de vedere care nu reproduce doar gînduri, impresii și concluzii personale, ci — așa cum o vom demonstra în rîndurile ce urmează — în primul rînd chiar pe cele ale celor ce lucrează aici, ale unor specialiști pe care meseria și anii i-au făcut să cunoască complexa metamorfoză a muncii, a tot ceea ce a însemnat în timp travaliul omului de la planșetă.

— Pentru cei mai tineri dintre colegii mei — ne spune un veteran al muncii de proiectare — pentru aceștia, prin fatalitatea și privilegiul vîrstei, institutul nostru reprezintă o realitate și nimic mai mult, iar eventuala comparație poate avea ca termeni imperfecțiunile existente și idealul despre un asemenea loc de muncă.

Cei care au sosit să lucreze în institut de doi, de trei ani, de cinci ani, ne mai spune același «bătrîn», apreciază, de pildă, existența unui centru de calcul ca un lucru firesc. Este vorba de centrul de calcul, amplasat în incinta instituției, care înlocuiește astăzi travaliul transpirat al contabilului de altădată, unde o mașină execută 10 000 de operații pe secundă, sau în 7 minute și jumătate calculele efectuate de un om prin mijloace obișnuite în 63 de zile. Asta așa, ca să folosim o comparație, deoarece majoritatea lucrărilor (avînd în vedere amploarea și ritmul lor de execuție) nu s-ar putea înfăptui niciodată în lipsa calculatoarelor electronice, întocmai cum zborul omului în cosmos este de neconceput fără existența computerelor.

O părere la care se asociază pe parcursul discuțiilor noastre și tînăra ingineră Sanda Popescu. Reluînd o idee susținută în adunarea generală de partid, consacrată problemelor muncii ideologice, dînsa este de părere că:

— Față de unele concepții și comportări ale unor colegi de generație, mă socotesc o persoană bătrînă. Vreau să spun că îmi este mai apropiat stilul de muncă și viață al celor care au avut «neșansa» de a se naște mai devreme, al celor care deci au fost obligați să-și găsească un loc sub soare, îndurînd și privațiunile inerente oricărui început de drum. Cei deprinși cu greul s-au obișnuit să prețuiască munca, să știe că fericirea personală și colectivă nu se pot dobîndi decît cu prețul muncii fizice și intelectuale. În acest sens am vorbit și în cadrul adunării generale de partid cînd am amintit un principiu de bază al eticii și echității socialiste: fiecăruia după munca și capacitatea sa. N-avem dreptul să cerem mai mult decît dăm societății noastre. Este imoral, inechitabil, să pretinzi totul, retribuție mare, ranguri profesionale, trimiteri în străinătate în schimbul unei activități de începător în ale meseriei. Nu vreau să fiu rău înțeleasă. Nu e obligatoriu să treci printr-o perioadă grea de viață, să te izbești la tot pasul de obstacole și nedreptăți pentru a deveni un ins util în angrenajul vieții colective. Cu atît mai mult cu cît astăzi cei tineri se bucură și se vor bucura din ce în ce mai mult de condiții optime de viață. La urma urmei totul este o problemă de educație. Și aici răspunderea revine în principal bătrînilor. Cum îl crești, așa îl ai. Munca intelectuală — ca să mă refer în mod special la tineretul studios — studiul sistematic, utilizarea rațională a timpului reprezintă o garanție în formarea tînărului aflat în perioada de clarificare a unor predispoziții și aptitudini virtuale. În funcție de felul în care a fost educat să muncească în perioada liceului și facultății, va ști sau nu să prețuiască munca în producție. Nu fac teorie de dragul teoriei. Experiența propriei mele vieți este concludentă în acest sens. După terminarea liceului am vrut să urmez conservatorul, să devin profesoară de pian, dar — asta e viața — a trebuit să renunț. Am urmat o școală tehnică de chimie care apoi m-a obligat să cunosc nemijlocit activitatea de producție, să lucrez 8 ore în fabrică. O experiență extrem de utilă în formarea mea ca viitor inginer. M-am înscris apoi la politehnică, pe care **m-am obligat** să o fac din pasiune. Pofta vine mîncînd. N-am visat să fiu ingineră (mi-a plăcut matematica dar, cum vă spuneam, m-am dorit pianistă), dar am înțeles că dacă te apuci de un lucru trebuie să-l faci metodic. Am absolvit facultatea ca șef de promoție. Sînt specialistă în termoventilație, am lucrat în proiectare, dar în clipa de față, ca adjunctă a șefului de colectiv, sînt nevoită să rezolv o mulțime de sarcini organizatorice. Nu sînt mulțumită, prefer munca de proiectare, dar asta e situația deocamdată. În orice situație nu pot admite stilul de muncă funcționăresc, lipsa de pasiune și solicitudine a colegilor.

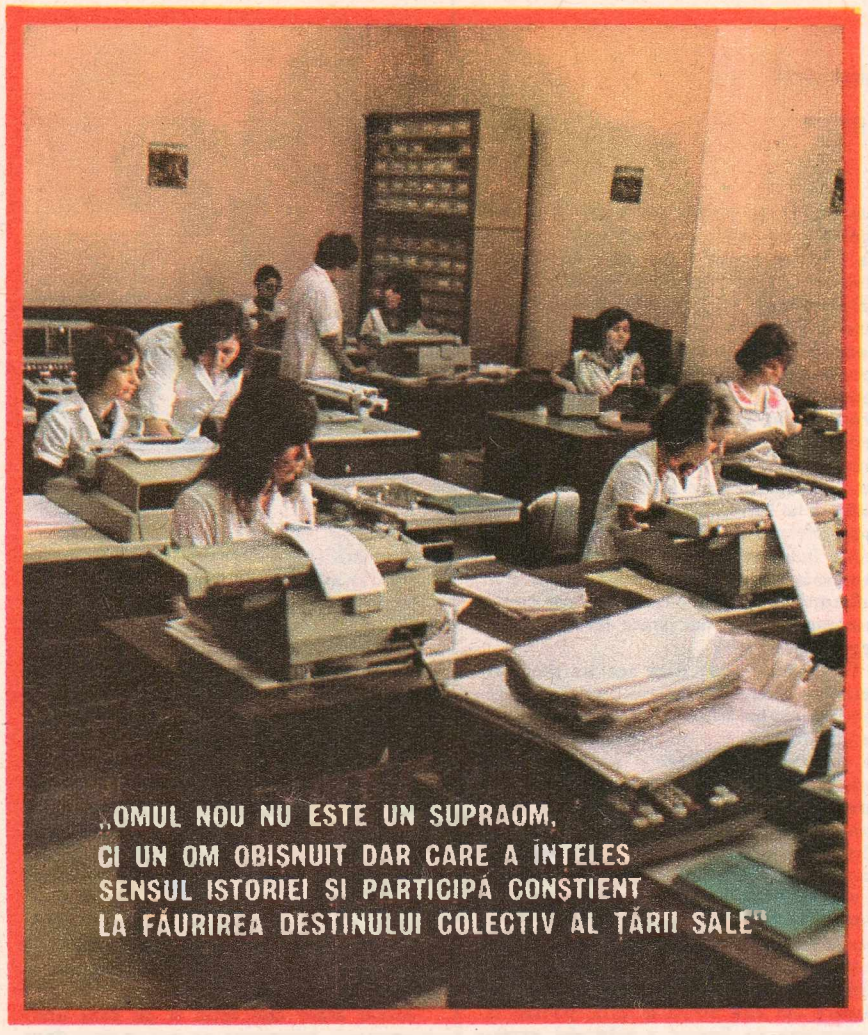

Despre valoarea muncii în disciplinarea activității generale, în formarea unor trăsături de caracter, în lărgirea orizontului profesional precum și despre corigenții examenului de etică profesională ne-au vorbit mai mulți reprezentanți ai institutului. O tînără ingineră, Doina Mărieș, secretarul comitetului U.T.C. de la I.P.I.U., ne-a mărturisit regretul că a venit să lucreze direct în munca de proiectare fără o perioadă prealabilă în producție. «Munca în proiectare, în special pentru un inginer tehnolog, reclamă imperios o asemenea experiență, cunoștințele acumulate în facultate nu sînt întotdeauna suficiente, ne încurcăm în lucruri simple, în diverse amănunte care țin de procesul de producție, de stilul de muncă al unităților industriale respective, ușor de sesizat, de cunoscut, pentru cel aflat la fața locului».

Sau o părere la care a ajuns pe parcursul colocviului nostru și tovarășul Petre Negrutzi, locțiitorul secretarului comitetului de partid. Bazîndu-se pe o bogată experiență personală, dobîndită la școala vieții și în numeroasele locuri de muncă pe unde l-au purtat pașii și destinul, interlocutorul nostru a putut ajunge la cîteva concluzii înțelepte. Le reproducem parțial, folosind banda minifonului nostru:

— Între muncă și morală legătura nu este numai necesară, ci indispensabilă. Faptele de fiecare zi o dovedesc cu prisosință. Acolo unde se cuibăresc trîndăvia, indolența, parazitismul apar și cele mai odioase acte antisociale. Nu spun lucruri noi. Despre rolul muncii în făurirea omului nou, a comunistului, se vorbește pe larg în documentele de partid adoptate la cel de-al XI-lea Congres. România viitorului pe care ne propunem să o realizăm la sfîrșitul actualului cincinal are nevoie încă de pe acum nu numai de tehnicieni și ingineri capabili, ci de oameni care înțeleg în profunzime momentul istoric pe care îl trăim, oameni cu o înaltă conștiință civică și profesională. Omul nou nu este un supraom, ci un om obișnuit, care înțelege sensul istoriei și participă conștient la făurirea destinului colectiv al țării. Or, la acest capitol mai avem multe de învățat și de făcut. În orizontul nostru imediat stau grijile, ambițiile personale, interesele noastre egoiste; sînt ale noastre dar datoria și rațiunea ne obligă să le depășim, să milităm și să muncim pentru o cauză comună.

În consens cu toate ni s-a părut exemplul practic al tînărului inginer Cornelius Barbu, mai cu seamă după ce ne-a spus că a uitat să se însoare pînă la vîrsta de 30 de ani, deoarece a fost nevoit să lucreze de dimineața pînă seara în laboratoarele institutului. Glumă, bună sau proastă, se bazează pe o situație de fapt: pentru oamenii pasionați de meserie (în cazul lui Cornelius Barbu, de informatică), institutul oferă condiții optime de lucru și afirmare, încît nu e de mirare că oamenii uită să mai treacă pe acasă. Împreună cu Ion Lebădă (electronist) și Dina Marin (matematician) a lucrat timp de 5 ani (îndată după terminarea facultății) la construcția unei «instalații de urmărire automată, control și sintetizare a parametrilor de producție» (SICAP-U-71). În decembrie 1975, instalația a fost distinsă cu medalia de argint la «Salonul de invenții și tehnică nouă» de la Geneva. Iar aici e locul să spunem că România a prezentat, în cadrul competiției internaționale de la Bruxelles și Geneva, 5 invenții, **toate cu participarea I.P.I.U.** Au fost obținute 4 medalii de aur, o medalie de argint și marele premiu al orașului Basel.

Am zăbovit mai mult în biroul directorului general, inginerul George Cojocaru. L-am urmărit în tăcere cum expediază mesaje telefonice în trei limbi, adresîndu-se unor furnizori și beneficiari externi, cum își notează gîndurile pe banda electromagnetică a dictafonului, cum distribuie sarcini prin pîlnia interfonului. sau prin circuitele poștei pneumatice. O imagine impresionantă a unui stil de muncă modern care mă obligă să revăd prin puterea memoriei asociative cabinetele directoriale de acum 20-30 de ani, încăperi modeste, populate cu directori inimoși și nebărbieriți, ajutați de secretare rotofeie cu melancolii agreste, o lume investită mai degrabă cu răbdare și entuziasm decît cu pricepere și tact profesional.

Vorbim despre toate acestea cu directorul Cojocaru, rememorînd mai în glumă, mai în serios sinuosul drum parcurs în trei decenii de inteligență tehnică românească:

— Am ajuns, ne spune dînsul, într-un punct crucial al activității, care ne obligă să angajăm alte resurse ale capacității noastre de creație. În cincinalul în care știința și tehnica joacă un rol prioritar, prima revoluție trebuie îndreptată spre dezvoltarea performanțelor noastre individuale. Dezbaterile pe care le-am avut în adunarea de partid consacrată problemelor ideologice au arătat că introducerea noului reprezintă o luptă înverșunată pentru depășirea unei multitudini de obstacole subiective și obiective și că numai o angajare deplină poate pune în mișcare acele «energii» care sînt purtătoarele progresului. În ceea ce privește obstacolele, acestea sînt multe și diferite. Un prim obstacol este inerția. Inerția este un fenomen obiectiv, o întîlnim și în legile fizicii și o regăsim sub altă formă și în comportamentul sistemelor în general. Sistemele mari și complexe, cum e și institutul nostru, tind să fie sisteme inerte, așa că în mod teoretic ne așteptăm ca fenomenele de inerție să apară cu cît complexitatea fenomenului crește.

La noi inerția se manifestă printr-un anumit tradiționalism în raport cu soluții cunoscute și aplicate, printr-o anumită tendință de a nu risca nimic și printr-un anumit tip de «confort». Forme ale acestei inerții sînt comportamentele formale și birocratice, care vin să micșoreze flexibilitatea sistemelor și să consume energii și timp pe activități care nu creează valori. Experiența noastră arată că împotriva acestei inerții prima atitudine este de a le «demasca», deci de a sesiza manifestările concrete și de a lua măsurile potrivite cu fiecare tip de obstacol în parte.

După părerea mea, cea mai importantă măsură este motivația de ordin superior, pe care reușim să o stabilim colaboratorilor noștri, motivația prin care munca de concepție concretă este un act politic angajat. Motivația este înțelegerea necesității de a ne angaja total, de a folosi toată imaginația, puterea de muncă și inteligența într-un efort continuu pentru a recupera în etape scurte istorice întîrzierea de secole la care am fost condamnați uneori de istorie. Cînd această motivație a atins cotele de intensitate necesare, cele mai multe obstacole pier de la sine, rămînînd de rezolvat problemele concrete ale activității inginerești, care chiar dacă sînt grele, sînt în general rezolvabile.

Astfel, o componentă a muncii profesionale este efortul constant pe care trebuie să-l depunem pentru a deveni mai buni, mai eficace. Folosim forme complexe de perfecționare: cursurile postuniversitare de inginerie economică, conferințe, sesiuni științifice, cursuri de limbi străine cu programe specializate, precum și alte forme.

Dezbaterile pe care le-am avut au arătat însă că problema de bază a autoperfecționării este tot o problemă de etică profesională, de fermitate cu noi înșine, un act politic și patriotic dictat de conștiința noastră de comuniști și constructori ai zilei de mîine.

LIVIU TIMBUS ■

Fotografie de RADU CONSTANTINESCU ■

ROMÂNIA VIITORULUI ARE NEVOIE CARE ÎNȚELEG ÎN PROFUNZIME MOM

CE PROFEȚIM, CE PROFESĂM

farmecul evocării avîntului eroic

Pledam, cu un an în urmă, în cadrul acestei rubrici, pentru necesitatea ca în educarea patriotică, a tinerilor mai ales, cultul eroilor și al eroismului să capete o pondere tot mai largă, iar manifestările cu acest conținut să aibă un caracter emoțional, afectiv cît mai puternic, să se adreseze mai mult inimii. Insistența mea asupra acestei laturi a modului în care trebuie să insuflăm tinerelor generații venerația față de jertfa înaintașilor și hotărîrea de a le urma pilda eroică nu reprezintă în fond o noutate în practica educațională. Nu trebuie să fii neapărat psiholog și pedagog pentru a ajunge la concluzia că evocarea plină de ardoare, poemul înflăcărat, cîntecul mișcător dedicat eroilor, îndeosebi cînd o asemenea manifestare are loc direct în vatra jertfelor sau la monumentele consacrate acestora, emoționează și fortifică în cel mai înalt grad conștiința și sensibilitatea tinerilor. Învățătorii noștri, ai «tinerilor mai vîrstnici», știau prea bine că ducîndu-ne de «Ziua eroilor» la monumentele adesea foarte simple ale vitejilor legendari de la Plevna și Griviță, Mărășești sau Oituz, și punîndu-ne să spunem acolo, pe treptele lor, versuri patriotice sau să cîntăm marile cîntece de bărbăție ale neamului românesc vom retrăi, în toată plenitudinea lor, momentele de înălțător eroism al înaintașilor. Abnegația recunoștinței și patosul eroic ne copleșeau de fiecare dată pînă la lacrimi, călindu-ne însă sufletește prin temperatura înaltă în care se desfășura întreaga ceremonie. Mișcătorul «Imn al eroilor» formulează cum nu se poate mai plin de luare aminte învățătura ce trebuie urmată pentru a crea asemenea momente de maximă înflăcărare patriotică prilejuită de evocarea eroilor:

Pe copii la sînul vostru
Alintați-i cu-al lor cînt,
Povestiți-le cu farmec
Al eroilor avînt.

Nu altul este dealtfel îndemnul pe care, cu un patetism răscolitor, îl lansa Maria Banuș într-un poem dedicat eroilor Doftanei, scris în anii cînd generația mea își începea ucenicia politică:

Aduceți copiii aici, lîngă pietre,
Să simtă dogoarea nestinselor vetre,

Să simtă ce-nseamnă credință de clasă,
Lumină ce trece prin negura deasă,

Și-n neagra teroare, și-n greul restriștii
Să știe ce-au fost, pentru noi, comuniștii.

Sub un asemenea semn al cinstirii eroilor în «dogoarea nestinselor vetre» s-au desfășurat recent două memorabile manifestări pionierești. Cea dintîi, o expediție-pelerinaj intitulată «Pe urmele Dorobanților», inițiată de Consiliul Național al Pionierilor și de revista pionierească de vibrant elan patriotic «Cutezătorii», a reunit simbolic copii din toată țara. Pornind din diferite colțuri ale patriei, ca și străbunii lor de acum un veac, pionierii au făcut un prim popas la Călugăreni, unde nu numai că au evocat epopeea eroică a lui Mihai Viteazul, dar au luat cu ei și țărînă din vatra legendară pentru a o presăra pe mormintele comune ale bravilor noștri ostași care au căzut la Plevna, Griviță, Pordim. Țărînă din glia Călugărenilor, flori de pe cîmpurile Vasluiului și goruni tineri din țara lui Horia și Iancu au consfințit încă o dată nepieritoarea recunoștință cu care generație după generație, pînă la cei mai tineri fii ai țării, se prosternează în fața gloriei străbune. Procesiunile solemne și momentele rostirii jurămîntului în toate aceste locuri amintind de eroismul cu care s-au luptat bravii tovarăși ai lui Peneș Curcanul nu numai pentru independența României, ci și pentru eliberarea Bulgariei de sub seculara stăpînire otomană, vor rămîne, de bună seamă, trăiri sufletești de neuitat pentru toți cei care au luat parte la ele, adevărate izvoare de abnegație patriotică.

Tot pionierii, de data aceasta din Drobeta-Turnu Severin, au avut inițiativa ca din participarea lor la concursul național «Drum de glorii» să facă o manifestare nemijlocită de emoție, recunoștință și angajare patriotică, proba «Tinere mlădițe» desfășurînd-o direct la Monumentul eroilor din aproape bimilenarul municipiu de pe malul Dunării, aflat între două pietre de hotar ale istoriei noastre trecute și prezente — vestitul pod al victoriei lui Traian și arcul de triumf al luminii de la Porțile de Fier. Nu se putea, într-adevăr, găsi o ambianță mai maiestuoasă și mai încărcată de emoție ca acest complex monumental dintre cele mai impunătoare din cîte există în țară, pentru rememorarea cu farmec a avîntului eroilor de către acești inimoși «pui de lei». Nu departe de acest monument se află arborele sădit în parcul severinean la 1 decembrie 1918, în ziua întregirii neamului, a «unirii cu țara» a Transilvaniei. Totodată, printre drapelele tricolor și roșii care au fluturat deasupra frunților copiilor, și-a desfăcut faldurile, după decenii, drapelul sub care o întreagă clasă de voluntari de la cunoscutul liceu «Traian» din localitate, în frunte cu unul din profesori, s-a distins în bătăliile primului război mondial. Glasurile copiilor recitînd sau intonînd cîntece de îmbărbătător eroism au fost nu o dată sugrumate de emoție și înecate de lacrimi, încît receptoarele televiziunii, și datorită faptului că întreaga procesiune se petrecea direct sub cerul liber, abia le puteau face auzite. Rezonanța lor, înainte de toate în sufletele sutelor de pionieri prezenți pe platoul din fața monumentului, nu mă îndoiesc însă că e din cele mai profunde și va îndemna pe mulți educatori și părinți să-și ducă fiii acolo, în vetrele nestinselor flăcări ale eroismului românesc. Fiindcă, fiecare tînăr poate spune dimpreună tot cu o poetă, de data aceasta Constanța Buzea:

De eroi ne e pămîntul, cu eroi privirea simte,
Dincolo de mine însămi reprezint acest pămînt,
Cu o flamură de sînge urmărită de cuvinte
Să mi se adune trupul într-un gînd în care sînt.

NICULAE STOIAN ■

o carte scrisă în respectul adevărului despre formarea statului național unitar român

Se va împlini curînd un deceniu de cînd frontul istoricilor din țara noastră, cei mai autentici slujitori ai săi, și-au făcut o datorie de onoare din a răspunde acelei cerințe fundamentale puse de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu prilejul evocării a 45 de ani de la crearea P.C.R., potrivit căreia valoarea unei istorii cu adevărat științifice constă în înfățișarea obiectivă a faptelor, în interpretarea lor justă, «nu după dorințele subiective ale oamenilor, nu după nevoi politice de moment, după criterii de conjunctură, ci așa cum s-au petrecut ele, corespunzător adevărului vieții».

Într-o atare concepție și pe baza unor investigații laborioase se prezintă a doua ediție a cărții lui Mircea Mușat și Ion Ardeleanu, *Viața politică în România 1918-1921*, apărută la Editura politică.

Tipărită în condiții tehnice excepționale, lucrarea proiectează o lumină autentică asupra uneia dintre perioadele cele mai însemnate din istoria milenară a poporului nostru — făurirea statului național unitar prin revenirea la patria-mamă a teritoriilor rupte din trupul țării prin hiclenii, cum ar spune cronicarul, prin nesocotirea dreptului, a justiției și în pofida tratatelor care nu îngăduiau nimănui să înstrăineze ceea ce nu-i aparținea.

Autorii înfățișează pe larg contextul european în care s-a desfășurat viața politică a României între anii 1918-1921: primul război mondial, la care România a participat pe temeiul promisiunii Antantei că după victorie avea să-i satisfacă în mare parte deziderratul desăvîrșirii unității statului național, condițiile internaționale prielnice, create de revoluția proletară victorioasă din Rusia, urmată de prăbușirea Imperiului habsburgic. În aceste condiții, națiunea română, asemenea altor popoare asuprite, a reușit să scuture jugul asupririi străine, să-și realizeze năzuința sa seculară de unire.

Regiuni cu populație românească, atestate istoric, prin documente, au intrat — prin voința maselor — în componența statului român. Astfel, la 27 martie 1918, s-a hotărît unirea Republicii Moldovenești (Basarabia) cu România; în ziua de 15/28 noiembrie a aceluiași an s-a hotărît «unirea necondiționată și pe vecie» a străvechiului teritoriu românesc Bucovina cu patria; în sfîrșit, la 1 decembrie 1918 s-a proclamat solemn unirea «pentru toate veacurile» a Transilvaniei și Banatului cu România.

Prezentarea de către autori a faptelor în respectul adevărului face de netăgăduit aprecierea cuprinsă în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism: «Istoria demonstrează că formarea statului național unitar român nu a fost rezultatul unui sentiment de conjunctură, al înțelegerilor intervenite la masa tratativelor; tratatul de pace n-a făcut decît să consfințească o situație de fapt, creată de lupta maselor populare».

Ca istorici marxiști, Mircea Mușat și Ion Ardeleanu acordă în această a doua ediție un plus de atenție și evidențierii acelor factori meniți să confirme că adevăratul făuritor al istoriei este poporul, sînt masele. Procedînd la analiza partidelor și formațiunilor politice ale perioadei, ale guvernelor care s-au succedat, în monografie se menționează că «Procesul de făurire a statului român unitar a purtat amprenta orînduirii sociale din acea vreme. Unirea a fost realizată sub hegemonia burgheziei, clasă socială al cărei rol istoric nu era încă încheiat și ale cărei interese au coincis în această etapă cu necesitățile istorice obiective ale poporului român». Totodată însă, unirea a consolidat interesele de clasă ale burgheziei, fapt pentru care marile probleme ale progresului societății noastre, revendicările democratice înscrise de militanții din 1918 în hotărîrile de unire, în cadrul cărora socialiștii au avut un rol de prim ordin, nu au putut fi rezolvate pe deplin. Ca atare, «viața social-politică a țării dintre anii 1918 și 1921 a avut ca o caracteristică principală avîntul revoluționar al maselor, îndeosebi al clasei muncitoare, care, prin luptele revoluționare desfășurate într-un înalt spirit de combativitate, prin revendicările economice și social-politice înscrise în programul revoluționar al partidului socialist de transformare radicală a orîndurii sociale, s-a manifestat ca forța de avangardă a societății românești».

Exponent autentic al națiunii noastre, Partidul socialist a parcurs, în perioada prezentată de autori, un adînc proces de maturizare, de clarificare ideologică, din care a luat ființă cea mai înaintată forță politică din cîte a cunoscut istoria milenară a poporului nostru — Partidul Comunist Român. Cu îndreptățire autorii demonstrează că Partidul Comunist Român își are geneza în mișcarea revoluționară, socialistă, în partidul clasei muncitoare făurit în 1893, fiind «vlăstarul cel mai viguros al epocii contemporane a României». Prin crearea P.C.R. care, în mod firesc, se înscrie între înfăptuirile legate de realizarea statului național unitar, proletariatul a dobîndit un conducător luminat, clarvăzător, înarmat cu cunoașterea legilor inexorabile ale dezvoltării sociale, sub a cărui îndrumare a desfășurat larg asaltul împotriva regimului burghez și înfeudării țării puterilor străine, pentru o politică de apărare a intereselor naționale, pentru dezvoltarea democratică, progresistă a țării. Prin aceasta, Partidul Comunist Român și-a îndeplinit încă de la creare sarcina sa națională, patriotică și deopotrivă internaționalistă.

Spațiul nu îngăduie a releva nici în parte bogăția de idei cuprinsă în monografia menționată. Putem doar adăuga că ea satisface dorința de cunoaștere a adevărului istoric, a tuturor categoriilor de cititori, că este și rămîne o carte de referință despre acea epocă atît de glorioasă din istoria noastră națională.

MARIA SIMIONESCU ■

ÎNCĂ DE PE ACUM DE OAMENI
:NTUL ISTORIC PE CARE ÎL TRĂIM

momente ale conștiinței și răspunderii

Una din devizele însuflețitoare cu care se mîndrește colectivul de la «Semănătoarea» este aceea în virtutea căreia adunările generale de partid trebuie să fie adevărate școli ale educației comuniste. În acest sens, recentele dezbateri care preced Congresul educației politice și culturii socialiste, așa cum s-au desfășurat ele la «Semănătoarea», pot fi considerate, pe bună dreptate, momente ale conștiinței și răspunderii celor de aici față de întreaga viață a uzinei, față de viața fiecăruia dintre ei. O întreagă biografie la zi, o biografie politică, morală, s-a conturat din cuvîntul unor oameni care au înțeles că, pentru a susține prestigiul uzinei, al lor personal, principalul reazem îl constituie intransigența în fața automulțumirii, în fața unor erori și abateri. «Noi, comuniștii — se spunea în darea de seamă prezentată de comitetul de partid — considerăm că cincinalul 1976-1980 este nu numai cincinalul revoluției tehnico-științifice, ci și cincinalul revoluției în conștiința oamenilor». Este drept că succesele, binecunoscute dealtfel, sînt cele care alcătuiesc cartea de vizită a muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor de la «Semănătoarea», dar în adunările generale de dezbateri s-a spus pe nume unor lipsuri: menținerea unui procent destul de ridicat al rebuturilor (recordmenă pe uzină, la acest capitol, fiind secția 1 turnătorie), neasigurarea ritmicității ori a îmbunătățirii coeficientului de utilizare a mașinilor. A fost depistată și combătută o anumită tendință a unei goane după cîștiguri mari obținute prin încălcarea normelor proceselor tehnologice, ceea ce împietează asupra calității produselor. Regretabil este faptul că unii maiștri, precum Ion Ioniță, Gheorghe Alexandru s-au lăsat antrenați în acest joc iluzoriu.

Astfel de manifestări, deși izolate, au fost subliniate tocmai pentru că ele minează cultul față de muncă, întreținut cu devotament și sîrguință. Tot în numele acestui cult s-a reamintit înalta răspundere pentru gospodărirea tot mai bună a mijloacelor materiale și financiare, pentru introducerea noului. Atrage atenția, cu deosebire, o inițiativă care a marcat, dealtfel, debutul în noul cincinal, intitulată «Clasamentul inteligenței», precum și cea preluată de la o altă întreprindere și care își propune ca «Fiecare membru al colectivului să onoreze prestigiul întreprinderii cu cel puțin o rezolvare tehnică originală».

Integritatea comunistului înseamnă conduită ireproșabilă în toate privințele; cei care, într-un fel sau altul, au încălcat acest principiu al demnității și onoarei au avut de înfruntat opinia drastică, intransigentă a tovarășilor lor care au condamnat gravele abateri de la normele etice ale existenței noastre, comise de Gheorghe Neacșu, tată a trei copii (judecat pentru viol), sau pagubele în dauna avutului obștesc de care s-au făcut vinovați sculerii Valentin Cocan, Vasile Caval, Cristian Florea.

În spiritul unei acute exigențe au fost dezbătute structurile cele mai eficiente ale învățămîntului de partid, implicațiile sale asupra întregii activități profesionale și conduitei morale a oamenilor. Au fost propuse, cu discernămînt, forme și metode care «să ducă la eliminarea manifestărilor de formalism, a improvizațiilor sau soluțiilor comode» Notăm cîteva dintre judicioasele propuneri menite a spori eficiența activității politico-ideologice de la «Semănătoarea»: folosirea unui corp de agitatori care să poarte discuții la locul de muncă în jurul uneia din temele ce urmează a fi dezbătute în cercuri, discuții care să aibă drept punct de pornire o întrebare de sondaj; întîlniri între noii membri de partid și cei cu ani de experiență în spate, convorbiri cu absolvenții școlilor profesionale, în vederea rapidei lor integrări în viața de muncă și de răspunderi a uzinei.

MAGDA MIHĂILESCU ■

SUB SEMNUL OMENIEI, AL ONOAREI ȘI DEMNITĂȚII SOCIALISTE

uneori, la dispoziția unui birocrat, spiritul critic poate deveni un moft

După ce ne-am despărțit de Vasile Foamete, tovarășa Ababei ne-a invitat să mergem la întreprinderea unde se petrecuseră cele relatate în numărul trecut al revistei ca să ne dovedească «pe viu» că bineînțeles lucrurile nu mai sînt ca altădată, ceea ce n-a mai apucat. Discuția cu directorul Întreprinderii de industrie locală-Bacău, inginerul Sergiu Iorga, ne-a captivat pur și simplu. Deoarece exemplele tovarășului Iorga (n-am discutat decît cu exemplele pe masă) se învîrteau în jurul unei singure idei, pe care interlocutorul nostru n-o formula însă, am ales din Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste paragraful 22 și i-am propus ca discuția noastră să aibă de-atunci încolo acest moto: «În orice împrejurare, în colectivele de muncă în care lucrează, comuniștii trebuie să promoveze un climat de dezbatere exigentă a lipsurilor, să stimuleze și să creeze condiții pentru FORMAREA SI AFIRMAREA UNUI PUTERNIC SPIRIT CRITIC al maselor de oameni ai muncii». (Sublinierea ne aparține) Am obținut în schimb, din partea tovarășului Iorga, cea mai sintetică formulare în ce privește spiritul critic. Spiritul critic, zicea tovarășul Iorga, se formează și se stimulează prin delegare de autoritate. Cu alte cuvinte, degeaba atribui responsabilități dacă nu le însoțești cu autoritatea corespunzătoare. Dar, ca să păstrăm spiritul concret al discuției, să trecem la exemplificări. În tot felul de ședințe și nu numai în ședințe, și nu de ieri, de alaltăieri, ci dintotdeauna, era criticat numărul mare de învoiri, scutiri, derogări și așa mai departe și firește maiștrii, șefii de secție și cine or mai fi fost erau rugați, implorați, amenințați să vegheze, chiar așa se spunea: să vegheze cu mai mult simț de răspundere la aceste amănunte care făceau ca producția să aibă mersul iezilor, în salturi. Și, ca simțul de răspundere să fie văzut negru pe alb, practica era următoarea: cel care voia să se învoiască făcea o cerere pe care o depunea la secretariat, secretara o dădea directorului, directorul o citea și o trimitea la inginerul șef, apoi trecea pe la serviciul personal, serviciul financiar, sindicat, organizarea muncii, șeful de secție, maistrul, șeful de echipă, lua vizele corespunzătoare, ajungea din nou la director,

acesta semna și muncitorul respectiv putea pleca în învoire cu inima curată. Directorul nu putea să nu semneze fiindcă era forțat de vizele subalternilor săi, șefii direcți ai muncitorului cu pricina. Aparent răspunderea era colectivă și hotărîrea chibzuită. În realitate, după ce directorul semna, răspunderea îi revenea în întregime. Atunci a decretat: învoirile se dau după caz de către șeful de echipă, maistru, șeful secției. Mulți au prevăzut desigur debandada. Și totuși, aproape imediat, numărul învoirilor a scăzut, maiștrii n-au mai fost tot atît de largi cînd indiferent de condiții trebuia să raporteze îndeplinirea planului.

— Limpede!

— Se poate și mai limpede dacă luăm reversul medaliei: impunerea spiritului critic, prin amenzi de pildă. Recent, Întreprinderea de aluminiu din Slatina avea nevoie de niște filtre. Urgentă nevoie. Producția, poate de milioane, nu intra în circulație fiindcă în ultimul moment filtrele vechi se defectaseră. Mi-a telefonat directorul și mi-a explicat paguba ce se putea ivi, eu puteam să-i fac filtrele, chiar în termenul cerut, și lucrurile s-ar fi aranjat de minune, dacă n-ar exista o stipulație care prevede că nici o comandă nu poate intra în producție pînă ce comisia de prețuri a Consiliului popular, care se întrunește o dată pe lună, nu aprobă costul. Fiind un lucru simplu, Slatina se declarase de acord cu prețul propus de noi, dar, mai ales avînd în vedere urgența și paguba care pînă la urmă este a întregii economii naționale am dat în lucru filtrele. Delegatul băncii a venit și l-a amendat pe șeful secției: ca să-i trezească și să-i mențină de-a pururea treaz simțul critic. Cu alte cuvinte, șeful secției trebuia să mă critice și să se opună. Pe mine, șeful fabricii, nu m-a amendat. Eu puteam să nu știu de prevederea aceea, șeful secției avea obligația să-mi atragă atenția. Mă rog. Realitatea este că eu cunoșteam prevederea, șeful secției mi-o amintise și el, delegatul băncii știa că eu o cunosc, știa că șeful secției îmi atrăsese atenția, i-o spusesem eu, știa că eu i-am dat ordin să execute filtrele, știa că filtrele nu puteau fi amînate, știa că niciodată pînă atunci comisia de prețuri nu respinsese vreun preț, știa că prețul este real, știa că Slatina, beneficiarul, fusese de acord cu prețul și banii sînt ai lui, știa deci o mulțime de lucruri și totuși șeful secției a fost amendat, ca să rămînă treaz. Ca să-i stimuleze spiritul critic. *La dispoziția unui birocrat, simțul critic devine un moft*. Cu simțul critic nu plesnești oamenii peste obraz. Urmărești un scop și în funcție de natura lui folosești un mijloc sau altul. *Stimularea spiritului critic pînă la urmă înseamnă clarificarea scopului, cunoașterea, acceptarea și asumarea lui liberă.* Și, cum am mai spus, delegarea de autoritate. Delegarea de autoritate nu se face atunci cînd nu au fost îndeplinite primele condiții legate de clarificarea scopului. În cazul învoirilor meșterii au înțeles că scopul lor este producția și numai dependent de ea au voie să facă derogări. Și, apropo de scop, care sînt scopurile conducerii colective?

— Mai multe.

— Bineînțeles. Întrebarea era mai mult retorică pentru ca să ajung să spun că de pildă noi, în Consiliul oamenilor muncii, am ajuns să discutăm pînă și aprobarea unei cheltuieli de doi lei, sau, cum spunem noi, trecerea lor pe costuri. În unele împrejurări, conducerea colectivă se transformă într-un refugiu împotriva spiritului critic. Fiindcă stimularea spiritului critic se face nu numai dîndu-i un scop, ci și o țintă limpede. Și atunci ne convine să credem că a conduce colectiv înseamnă douăzeci de semnături pe o cerere sau discutarea în colectiv a tot felul de lucruri. Se întîmplă atunci un lucru ciudat: multe funcțiuni și sectoare de activitate se devitalizează. Să luăm de pildă pe cel mai la îndemînă: secretariatul. În mod normal secretariatul ar putea fi creierul electronic în materie de dispecerat. Ce se întîmplă? Îmi spunea unul dintre colegii mei: eu dacă nu văd toată corespondența nu pot dormi. De ce? La ce folosesc atunci sumedeniile de servicii? Secretara poate și trebuie să știe să trieze și să decidă competențele. Angajarea este un lucru important. Cererile veneau direct la mine. Dar cît puteam ști eu? Fiindcă pînă la urmă eu răspundeam, serviciul personal îmi trimitea tot și orice, iar eu nu aveam la dispoziție nici un fel de mijloc de testare. Am trecut competența angajării serviciului de personal, fiindcă de aceea există, i-am confecționat chiar și o ștampilă cu numele meu pentru nevoile mărunte, iar la mine nu mai vin acum decît cei într-adevăr apți pentru angajare, deoarece serviciul personal poartă nu numai întreaga răspundere, dar și autoritatea corespunzătoare. În lipsa autorității oamenii lucrează numai cu jumătate din capacitate, mecanic, formal, interesați să completeze toate rubricile și atît. Autoritatea le stimulează interesul. Dealtfel, tovarășul Nicolae Ceaușescu nu de puține ori a precizat spiritul în care trebuie gîndită conducerea colectivă: folosirea integrală a gîndirii creatoare a tuturor oamenilor muncii, folosire care nu se poate face altfel decît prin delegarea de competențe concrete fiecăruia în parte. Conducere colectivă înseamnă și răspundere individuală și implicit spirit critic. Răspunderea nu trebuie confundată neapărat cu sarcina de producție. Tot sentimentul răspunderii îl dobîndește și muncitorul căruia i se respectă și i se pune în evidență personalitatea. Într-o țară mai mare decît a noastră, un industriaș a avut ideea de a trimite de ziua lucrătorilor cîte o felicitare și mulțumiri pentru activitatea depusă. Randamentul a crescut brusc și evident. Scopul urmărit și nedeclarat era în interesul personal al patronului, faptul rămîne fapt totuși și noi n-avem decît să-i modificăm țelul. Ceea ce am și făcut. Fiecărui muncitor i se cunoaște ziua de naștere și i se trimite felicitarea corespunzătoare. Pensionarilor le dăruim la sfîrșit, într-un cadru intim, bastonul de bunic sau scăunelul și andrelele bunicii. Nu se oficiază nici o căsătorie fără ca eu să nu fiu prezent și așa mai departe pentru ca lucrătorii să aibă sentimentul că trăiesc într-un colectiv viu, atent și solidar cu ei, nu într-unul ostil și rece. Demnitatea stimulează spiritul critic, nu-l înăbușă, fiindcă a trăi demn înseamnă a trăi cinstit și curat într-o lume care-ți aparține.

NICOLAE CRISTACHE ■
Fotografie de ELENA GHERA ■

șofer profesionist, șofer amator - șoseaua

În cursul anului 1975, spune statistica Inspectoratului general al miliției, s-au prezentat la examenul pentru obținerea permisului de conducere 140 000 de candidați. Dintre aceștia, doar 40 la sută au obținut notă de trecere — în fapt, adunarea a cel puțin 40 de puncte din cele 46 cît însumează chestionarul de întrebări teoretice, plus trecerea probei de îndeminare și de parcurs în condițiile traficului urban obișnuit. Restul, adică aproximativ 84 000, au căzut! Această stare de fapte a determinat și ancheta de față.

examenul, de fapt, este pentru o viață întreagă

În 1972, cînd Gheorghe Macovei a fost numit director al școlii de șoferi din Bacău, nu existau în dotare decît două **Dacii** 1100 și alte trei mașini aproape casate, de nefolosit în orice caz. «Am răpit de la I.T.A. Piatra Neamț, de care ținea școala pe acea vreme, mai întîi o **Dacie** 1300, apoi am luat de la O.N.T. șase **Warszawe** din «parcul mort», pe care le-am reparat și le-am mai folosit un an de zile — zice Gheorghe Macovei. Astăzi, cînd s-au scurs aproape șase luni de la trecerea, conform Decretului 57/1975, a școlilor de șoferi sub patronajul consiliilor populare județene, avem în parc numai mașini noi, opt **Dacii** 1300, și mai așteptăm să primim încă opt, tot noi». Alte trei mașini, am aflat, vor putea fi cumpărate în curînd conform planului propriu de venituri și cheltuieli, întrucît numai pentru anul trecut **școala** băcăuană a depășit planul de venituri cu circa 287 000 de lei.

Avînd deci o bază materială bună, spre deosebire poate de unele școli similare din alte județe — formată dintr-un poligon destul de bine amenajat, un sediu, sală pentru lecții teoretice, mașini în stare de funcționare — unitatea condusă de Gheorghe Macovei ar trebui deci să facă excepție de la media anuală pe țară a numărului de candidați respinși la examen.

Asta ar fi într-adevăr frumos, dar iată ce îmi spune maiorul Ioan Lungu, ofițer tehnic principal din cadrul serviciului circulație al Inspectoratului județean al miliției: «Din ultima serie de absolvenți ai școlii de șoferi amatori, avînd un total de 189 de elevi, nu s-au prezentat la examen decît 166, dintre care doar 60 au trecut cu bine și au putut primi carnetul de conducere pentru autovehicule». Maiorul Lungu este din 1954 examinator la examenul de calificare pentru carnet de conducere și, mărturisește, în cei peste douăzeci de ani de cînd face o meserie doar în aparență ușoară a văzut multe. A însoțit și oameni foarte bine pregătiți, cu care era aproape o plăcere să te **plimbi**, dar și candidați-șoferi uimitor de neîndeminatici, care în numai cîteva minute au fost cît p-aci să pună în pericol atît viața lor cît și a examinatorului! Îmi citează exemplele unor oameni îndîrjiți dar fără vreun pic de talent, precum Ioan Leonte, care a luat abia a 21-a oară examenul de conducere, Ion Baciu, trecut abia a 11-a oară sau Vasile Calpoș, căzut și a 12-a oară la examen și acum hotărît să mai facă încă o dată cursul de la școala de șoferi.

«În general, dacă la proba teoretică și la cea de îndeminare, în poligon, mai merge, la parcursul de stradă, de fapt sumumul pregătirii, rezultatele sînt uneori de-a dreptul catastrofale. Majoritatea șoferilor amatori, și în mod special **șoferițele** (am avut și o tovarășă care la 61 de ani dorea carnet de conducere), nu sînt preocupați decît de manevrarea comenzilor — volan, cutie de viteză, frînă etc. Semnele de circulație de pe parcurs, abia întrezărite între două manevre, nu le spun mai nimic, iar intrarea într-o intersecție îi zăpăcește complet. Dealtfel, un șofer se cunoaște și numai după cum se suie la volan — restul e mai mult sau mai puțin rutină din partea noastră, a examinatorilor».

Astăzi există la Bacău un număr destul de mare de dosare ale candidaților ce vor să urmeze cursurile școlii de șoferi amatori, dar rîndul le va veni, din cauza locurilor puține disponibile într-o serie, abia peste aproape un an de zile. Este un motiv în plus pentru a se organiza, măcar de acum înainte, un examen să-i zicem **psihologic**, un fel de test înainte chiar de a fi încasată taxa pentru școală. În momentul de față, fiecare dintre cei 11 instructori ai **școlii** de la Bacău are în grijă un număr de cel puțin 15 elevi pentru o serie, fără a mai vorbi de orele suplimentare, atît de cerute și cu posibilități dificile de a fi acordate. Despre calificarea acestor instructori s-ar putea de asemenea spune multe — doar 4 din cei unsprezece existenți în clipa de față au studiile necesare (liceul și examenul de bacalaureat) efectuate — deci este greu de vorbit despre metode de predare într-adevăr pedagogice, de instruire metodică și așa mai departe. Dar ceea ce trebuie în orice caz să remarcăm este că elevii **școlii** amintite trec mult prea tîrziu la conducerea propriu-zisă, în condițiile traficului normal, de pe stradă, ei rămînînd practic din cele 29 de ore afectate conducerii mult prea multe, uneori pînă la 15-20, în poligon.

Astfel încît, oricît ar fi «concurenții» speriați de exigența organelor examinatoare, și oricît efort ar face conducerea școlii pentru eliminarea emoțiilor de examen ale elevilor săi, explicațiile pentru eșecuri tot în instruire se găsesc, în modul defectuos, adesea superficial, în care se pregătesc conducătorii de mîine ai bolizilor de pe șosele. La urma urmei, examinatorii miliției județene nu-i **ascultă** pe candidați pentru a le da notă, fie ea de trecere sau de amînare, îi confruntă de fapt cu dificultățile de parcurs pe care le vor avea în curînd de înfruntat. În joc nu sînt deci un examen, o notă, o bucată de hîrtie ce se cheamă carnet de conducere, ci vieți omenești — viața conducătorului și a altora.

DUMITRU GRAUR ■

fără o pregătire corespunzătoare, șoferii amatori pot deveni un veritabil pericol social

În cît timp poate deveni cineva șofer experimentat? Specialiștii în materie susțin că performanța nu poate fi atinsă decît după 100 000 kilometri parcurși la volan. Sau un drum pe care, în medie, șoferii amatori ajung să-l parcurgă în 5–6 ani.

Dar toate au un început, iar aici început se cheamă ieșirea proaspătului absolvent al școlii de șoferi în lumea dificilă a arterelor de circulație. Or, statisticile existente și observațiile agenților de circulație — ordonate și clasate după criterii științifice — nu ne oferă din păcate un tablou prea optimist. Numeroasele accidente rutiere, încălcarea frecventă a legilor de circulație, datorate conducătorilor auto amatori, fac dovada slabei lor pregătiri, deci a unei instrucții și practici profesionale deficitare. Evident, lucrurile se aranjează în timp, prin formarea deprinderilor necesare, prin evidențierea talentului virtual, dar accidentele comise rămîn, iar în condițiile creșterii sensibile a numărului de autovehicule proprietate personală, armata «puilor de șoferi» poate deveni un veritabil pericol public.

Spre această concluzie ne-a condus și o recentă vizită întreprinsă în județul Prahova. La Școala de șoferi amatori și motociclești din Cîmpina (director Viorel Popescu), am putut constata, fără dificultate, că pregătirea virtualilor conducători de autoturisme se face încă în mod empiric, fără respectarea regulamentului în vigoare și în condiții tehnice de mare dificultate.

Dovada: la ultimul examen pentru obținerea permisului de conducere din 120 de candidați au promovat abia 50 la sută. O situație perfect explicabilă dacă avem în vedere că școala este lipsită de un poligon pentru efectuarea probelor de îndeminare (aceste exerciții dificile și extrem de importante pentru orice începător se execută pe strada Eliade Rădulescu, o arteră extrem de circulată), iar mașinile pleacă în cursă fără o revizie tehnică, deoarece școala nu beneficiază în această privință de serviciile unui specialist.

Căpitanul de miliție Dan Petrescu, delegat al Inspectoratului general de miliție (pe care am avut prilejul să-l cunosc cu această ocazie), ne-a asigurat că la Școala de șoferi amatori și motociclești din Ploiești situația se prezintă mult mai bine. Într-adevăr, aici cursanții au la dispoziție săli spațioase și un mic poligon destinat probelor de îndeminare. Școala beneficiază de un atelier pentru întreținerea parcului de autovehicule (toate în stare excelentă), iar examenele susținute în fața reprezentanților serviciului de circulație dovedesc buna pregătire a celor ce urmează această școală. Directorul ei, tovarășul Grigore Prunache, se declară, cu toate acestea, nemulțumit de felul în care se desfășoară la ora actuală instruirea viitorilor șoferi. Încredințăm tiparului cîteva dintre opiniile exprimate cu acest prilej, deoarece considerăm că ele pot constitui obiectul unor dezbateri de specialitate.

— În primul rînd apreciez că este necesar să se sporească numărul de ore consacrate conducerii de la 29 la 39. În felul acesta examenul parțial se poate face nu după 8, ci după 12 ore. Consider apoi că intrarea în școlile de șoferi să fie condiționată de un examen care să pretindă candidatului cunoașterea regulilor de circulație. În felul acesta, odată admis, cursantul ar putea beneficia de mult mai multe ore de pregătire practică, de conducere efectivă a mașinii, care reprezintă proba principală, deoarece învățarea semnelor și regulilor de circulație se poate face și fără ajutorul nostru. Conducerea autoturismului se învață la volan și nu în sălile de clasă.

LIVIU TIMBUS ■

„băiatul din dreapta, adică tovarășul mirel, e cam nou în treaba asta și nu știe situația"

Dimineața este mohorîtă, iar Moskviciul 1 TR 932, aparținînd Școlii de șoferi amatori din Alexandria, se află parcat în coasta hotelului Parc, cu doi cursanți, Ion Lecu din Izvoarele și Iulian Bomboe din Brînceni, sprijiniți cu coatele de capotă și cu gîndurile plecate, desigur, către comunele lor de reședință. Dînșii așteaptă instructorul, care chiar sosește într-un tîrziu, nu atît de încărcat de griji la vederea celor două uniforme de miliție, maiorul Constantin Pană, șeful serviciului de circulație al Inspectoratului județean al miliției, și căpitanul inginer Victor Păduraru, de la Inspectoratul general al miliției, cît încărcat de prăjituri. Neavînd foaie de parcurs și deci nici o acoperire legală pentru scoaterea mașinii din garaj pentru — motivează — ore de recuperare, instructorul amator de dulciuri, Iordan Sovăreșteanu, are în schimb umor, înformîndu-ne că face ce poate, adică nu mare lucru, avînd la dispoziție o rablă de mașină pe care, dac-ar fi s-o cumpere, n-ar da nici cinci mii! Cu toate acestea, continuă, simte că muncește opt ore pe zi în placul cursanților care ies din mîinile sale perfecți și fără probleme, lucru care nu s-ar putea spune despre dînsul, căci organele de miliție constată o serie întreagă de nereguli. Nu există foaie de parcurs, nu există nici un fel de tematică a lecțiilor, nu există o evidență clară și verificabilă a cursanților, prezența acestora la lecții fiind marcată printr-un băț tras pe un caiet de matematică purtat, s-ar zice, în sîn.

Îl lăsăm pe Iordan Sovăreșteanu cu savarinele și neregulile sale, plecînd pe traseu, în căutarea celorlalte două mașini ale școlii, Daciile 1300 8 B 1115 și 8 B 1059, a căror stare tehnică, ne încunoștiințează maiorul Pană, este mult superioară Moskviciului văzut, după cum superioară este și atitudinea celor doi instructori, Iulian Costache și Ștefan Urlet, față de muncă și legalitate, în comparație cu cea a lui Sovăreșteanu. Peste cîteva minute, afirmațiile de mai sus se confirmă, evidențele și foile de parcurs sînt în regulă, mașinile sînt în bună stare de funcționare, cursanții sînt mulțumiți, dar tematica lecțiilor lipsește, ceea ce face ca instruirea să șchioapete și ca absolvenții școlii să cadă la examen, exigența organelor de miliție fiind demonstrată, în 1975, ca să dăm un exemplu, de marele procent de nereușiți. Aproape 70 la sută!

După ce vizităm, în fugă, poligonul modern, construit într-un timp record prin grija organelor locale, zăbovim la sediul școlii, adică intrăm în incinta I.G.C.L. Teleorman, unde șeful serviciului de transporturi, tehnicianul Ștefan Nițu, are unele însărcinări în privința Școlii de șoferi amatori, fiind, ca să zicem așa, un fel de director neretribuit. Pe Ștefan Nițu nu-l găsim la sediu, în schimb îl găsim pe Mirel Huidumac, secretarul plătit al școlii. Ca să facem o rimă, nu una gratuită, se cade să spunem că întrebările noastre și controlul organelor de miliție îl găsesc buimac, privindu-ne curios și trist. N-are nici un fel de evidență a cursanților, nu știe nimic de vreo tematică a lecțiilor practice, așteaptă, e drept, niște formulare de la tipografie, dar mai mult nu știe, decît că școala este recent înființată, de numai trei luni, și că unele poticneli sînt inerente.

În sfîrșit, Ștefan Urlet, prezent la o frîntură de discuție, își aduce aminte că a înmînat lui Ștefan Nițu o tematică, aceasta este căutată prin camerele învecinate, apare într-un tîrziu și, ca un făcut, odată cu ea apare și responsabilul școlii. Tematica se arată, după afirmațiile căpitanului Păduraru, completă, iar Ștefan Nițu se arată nervos și tracasat, poate chiar este, gîndim, nemulțumit de calitatea tematicii și de solicitările noastre. Băiatul din dreapta, ne pune pe toți la punct, adică tovarășul Mirel, e cam nou în treaba asta și nu știe situația.

Adevărul adevărat. Tovarășul Mirel nu știe situația, dar situația nu este deloc trandafirie. Chiar dacă nouă, înființată nu numai pentru a face față cererilor mereu crescute de carnete de conducere, ci și pentru a întări prestigiul unui oraș, Alexandria, aflat în continuă extindere și afirmare, Școala de șoferi amatori, la care înscrierea costă 2 130 de lei, nu are de trecut prea multe realizări în dreptul ei, chiar dacă organele locale, îndeobște cele ale miliției, s-au preocupat și se preocupă de bunul ei mers. În două rînduri, din cauza neregulilor, cursurile ei au fost suspendate, dar aceasta nu este, întărim spusele maiorului Pană, o soluție.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„gloria seceră la spice, dumneavoastră la popice"

Unul dintre argeșenii care au vrut cu orice preț să învîrtă «covrigul» personal (covrig, cum îi spun șoferii profesioniști volanului) este Ion Hagioiu care, după ce a urmat cursurile școlii de șoferi amatori de 2 ani și a căzut de 13 ori la examenul de conducere, a reușit în fine să-și vadă visul împlinit. Aspiră să-i bată recordul Alexe Maria și un agronom, Tînganu, care are obiceiul să răspundă cînd e întrebat la examen: «ce semn e ăsta din față?», «lasă că vă spun eu după ce trec».

— Este oameni, susține tovarășul maior Constantin Florea, care nu vor ști niciodată să conducă o mașină datorită unor factori ereditari, de mediu, motivaționali, și de vîrstă, la fel cum există și șoferi cu tendință sigură la accident. Uite, îmi povestește, e o gestionară, Ioniță Ioana, de opt ori a dat examen, ultima oară cu mine pentru că făcuse reclamație. Am mers în poligon cîțiva metri printre jaloane și pe toate le-a ras. Stimată tovarășă, i-am zis, dumneavoastră aveți ceva asemănător cu combina Gloria: gloria seceră la spice, dumneavoastră la popice!

Școala este undeva în marginea orașului, lîngă Abator, într-o casă care pare că se clatină cînd bate vîntul. Directorul, Emil Gradu, este un sucevean liniștit care răs-

e una pentru toți

punde calm la zecile de telefoane pe care le primește din partea celor care și-au luat sau vor să-și ia mașină. Nu are nici scaun într-un birou îngust pe care îl împarte cu contabila și impiegata de mișcare, însă nici nu-i simte lipsa într-o asemenea unitate pe roți, al cărui adevărat sediu se află încă pe străzile Piteștiului. A fost maistru-auto, are o mare experiență și nu dorește altceva decît să facă din concetățenii săi șoferi.

— Doctorii au luat carnete de-acum, la ora actuală solicitanții sînt în mare majoritate tehnicieni, maiștri, muncitori cu înaltă calificare. Cel mai greu deprind conducerea zidarii și mecanicii de locomotivă. Poligonul e foarte bun, la fel stăm bine și cu mașinile. Instructorii sînt pregătiți. Îi aleg bine și ei mă respectă nu numai ca director, ci și ca om de meserie. Problema e că nu avem manuale, cel vechi, «Verificați-vă cunoștințele», circulă pe sub mînă, nu se mai găsește. Și mai e o problemă, tovarășe Iulian. Candidații vin la noi cu viza medicală de apt pentru conducere, or, viza asta o iau toți prea ușor. Am depistat noi pe cîțiva care nu erau apți, unul avea chiar epilepsie.

Îmi arată un dosar al unei pensionare născută în 1912, T. Olga, care vrea să urmeze cursurile școlii pentru că... se plictisește. Are viza medicală.

— Cum așa? La noi pensionăm șoferii la 62 de ani, considerînd că nu mai pot face față, nu mai au reflexe, le-a slăbit vederea.... Și dînsa ocupă un loc, pentru că are și mașină și viză medicală. Nu mai vorbesc că nu li se testează aptitudinile!

Într-adevăr, e de mirare cum unii medici nu se gîndesc cînd dau o astfel de viză la pericolul pe care îl reprezintă o mașină prost condusă atît pentru conducător, cît și pentru pietoni. Mergem la poligonul unde sîmbăta e zi de tîrg și caut să descopăr semnele pe care instructorii le fac înainte de examen cu te miri ce, numai să nu fie observate de ofițerii examinatori («unde-i cuiul, tragi de volan în dreapta și garezi!»). Nu le văd și chestiunea rămîne nerezolvată, plutind mai departe în mister: să fie așa, să nu fie așa? Ne ținem în coada Daciilor pe care scrie «Școală», ne suim în două dintre ele provocînd teama de a nu fi greșit a tehnicianului Marin Sorescu și indiferența funcționarei Alexandra Mușat. Oameni care vor să colinde țara pe șosele, să conducă pe rînd în familie și care afirmă că a avea mașină astăzi este o necesitate. Pentru asta transpiră școlărește de la 30 de ani în sus înnodîndu-și mîinile pe volan. Instructorii stau lîngă ei, unii (Oprea Alexandru) vorbesc mai mult, alții (Ion Geantă) își fac meseria cu plăcere (deși «e greu să lucrezi cu omul într-o meserie în care n-ai ce să-i dai scris»), spre deosebire de Nicolae Badea, «nea Colea», decanul de vîrstă al instructorilor, ajuns la școală datorită unei întîmplări.

— Să fiu sincer?, mă întreabă. Nu-mi place, e obositor, vorbesc atîta încît seara îmi urlă capul și nu mai aud.

Piteștiul este un oraș cu multe străzi care mai de care mai ocolite și aceasta o știu bine șoferii de pe taximetre, dar și cei care învață să conducă. Ultimii cînd se dau jos din mașină aleargă spre primul autobuz aglomerat și călătoresc în el cu cea mai mare plăcere. O plăcere pe care cei ce nu învață să conducă o Dacie nu au cum s-o înțeleagă pînă în august 1977, cînd le-ar veni rîndul pe lista de înscrieri.

IULIAN NEACȘU ■

fraților, feriți calea automobilelor cu număr de brăila!

Aș vrea să-i privesc responsabil în ochi pe toți pietonii drumurilor și trotuarelor noastre și să-i îndemn, dintr-o adîncă speranță umanitară: Fraților, feriți calea automobilelor cu număr de Brăila!

Ca să nu fiu împricinat din cauza celor zise mai sus, declar, în chestiunea Școlii brăilene, absolut tot ce știu. Deși amatorul ia în acest an carnetul cu o cheltuială bogată de 2 535 lei — deci cu o mie zdravănă de lei peste banii pe care i-ar fi dat anul trecut pe aceeași ambiție — el știe la fel de puțină meserie ca în 1975. Școala, cu 147 de cursanți, își duce veacul în, probabil, cea mai păguboasă zidire de fostă cîrciumă din oraș. Iarna e un frig aici de-ngheață pasta în pixuri și vorba dascălului în aer, un perete se clatină ori de cîte ori suflă crivățul în delta de peste Dunăre, o pivniță oftează prin dușumele damf de vechi alcooluri, iar cîteva fiare desperecheate vor să închipuie «materialul didactic». Prima impresie e că ai dat peste una din acele mici afaceri prospere uitate, pur și simplu, de controalele administrației municipale.

Poligonul de antrenament se află pe un drum bont în preajma oborului de vite. Aici vine amatorul cu popicele-n mașină, se-ncontrează cu alți amatori pe-un petic de asfalt și, dă-i înainte, dă-i înapoi, lecția-i gata și amatorul e bun să iasă la șoseaua cea îndesată cu de toate, oameni, mașini și interese. Îl întreb pe un instructor cu simțul umorului dacă aici e într-adevăr poligonul și el zice: «Da, tovarășe, și ne vom strădui să fie și mai bine!». La școală sînt depuse mai mult de 500 cereri dar, cum spuneam, capacitatea de școlarizare a susnumitei e de 147 de șoferi amatori pe serie, astfel că, precum în cursa dintre broasca țestoasă și iepure din vechiul paradox grec, omul își cumpără mașina azi și ajunge să urce legal la volan cînd mașinii sale vor începe să-i putrezească de-acum tablele. Și fiindcă orice treabă se vede mai bine la procentele de-ncheiere a ei, să notăm că la ultima serie au luat examenul, din primul foc, numai 24,2 la sută din cursanți. Niciodată procentul celor reușiți după a doua examinare nu a trecut de 50 la sută. Îl întreb pe directorul școlii după ce criterii s-a ajuns la o taxă totală de 2 535 lei — ținînd cont că totuși condițiile de școlarizare sînt mai mult decît mediocre. Îmi răspunde că estimația a fost făcută de secția financiară a Consiliului popular județean și că el, personal, n-are cunoștință de ce lucruri au stat la baza calculului. «Sperăm, zice, să ne mutăm într-un garaj care, cu ceva mînă de lucru și material, poate să devină și școală. Cît despre poligon, către toamnă va fi gata un modern poligon de antrenament la marginea orașului». Toate bune, nu-i așa? numai că nu e deloc corect să iei bani unor oameni pentru ceva ce vei oferi altora. Pentru că în județ, atît șoferii amatori care, cum-necum, au absolvit școala, cît și cei înscriși pentru una din seriile lui dumnealui, sfîntu-așteaptă, au ce reproșa sistemului de învățare a șoferiei pe automobilul propriu, am cerut tovarășului maior Ștefan Ivan, șeful serviciului circulație a județului Brăila și locotenentului major Constantin Tănăsoiu, de la Biroul calificare, opinia miliției asupra actualei situații a șoferilor amatori din județ. «Sînt o seamă de lucruri ce trebuie lămurite de la început, mi s-a spus. În primul rînd acela că examenul pe care candidații îl dau cu noi este perfect obiectiv: un test teoretic, modern și exact, o probă cu cronometrul în mînă, un examen de traseu, de asemenea, drept. Cum să știe însă bine omul soferie la examenul pentru carnetul de amator dacă programa nu prevede decît 29 (!!!) ore de predare conducere? Școlile acestea trebuie să dureze mai mult, fiindcă în trei luni nu poți să formezi trainic niște reflexe. Să nu uităm că, de fapt, cea mai mare parte a amatorilor nu conduc decît 2-3 luni din an, iar în restul timpului au cum să piardă și bruma de deprinderi ce le-o dă școala.

Cît despre certificatele medicale eliberate candidaților, acestea se dau, cum știe oricine, fără un control serios. Am avut candidați cu daltonism — și am fost avertizați chiar de soțiile lor — avem bătrînei care de cinci ani tot luptă să ia carnet, cu certificat medical în regulă, dar cu reflexele de mult epuizate. Trebuie să mai reproșăm școlii că nu dă și repetenți. Cum adică: dacă dă omul bani el este, automat, bun pentru examen? Prea puțini instructori procedează responsabil și cer candidaților să amîne examenul și să se mai pregătească. Mai e și problema instructorilor și a profesorilor: or fi ei buni șoferi, dar pedagogi nu sînt toți. Dovadă că un instructor reușește la o 11 din 17 la examen, iar altul abia 5 din 17, și asta cam mereu. Să nu pierdem din vedere faptul că, amator sau profesionist, șoseaua e una pentru toți șoferii».

Pieton, ce sînt, promit să nu uit niciodată acest amănunt.

OCTAV TEODORESCU ■

chiar dacă pare ciudat, salubritatea orașului nu e doar treaba i.s.b.-ului

— Tovarășe Iordan Leopa, pentru că sînteți directorul Întreprinderii de salubritate a Bucureștiului și fiindcă nu se află om să nu vrea un oraș curat, vă întreb drept și vă invit să-mi răspundeți drept la întrebarea: care e starea curățeniei în oraș?

— Mai întîi să vă mulțumesc fiindcă vreți să scrieți despre Salubritate. Îmi închipui că ne ajutați să știe lumea ce este întreprinderea noastră și care-i sînt puterile. Cît despre starea de curățenie a Capitalei, un răspuns drept trebuie scris așa: orașul nostru o să fie curat ca un pahar cînd toată lumea o să priceapă că, singură, nici cea mai mare Întreprindere de Salubritate nu poate dovedi să curețe tot orașul. Legea 230/75, apărută nu demult și care, din păcate, nu e știută de toți cetățenii, spune că fiecare e dator să aibă grijă de curățenie în fața casei și în fața instituției unde muncește. La Paris, la Londra, la Berlin și în mai toate orașele Europei există astfel de legi și se respectă. Cît despre consecințele ei, să vă spun numai că Brăila, Suceava și Focșani erau dintre cele mai murdare orașe ale țării, iar acum strălucesc de curățenie. La Suceava, de exemplu, nici un magazin nu-și deschide ușile pînă ce trotuarul din față nu e măturat și spălat.

— Și atunci, Salubritatea cu ce se ocupă?

— Uite ce-i, tovarășe, cred că n-ați înțeles că omul e în stare să strice mai repede decît construiește. Vă invit să vedeți cum arată locul de parcare a mașinilor la Operă sau la Sala Polivalentă după terminarea spectacolelor. O să vedeți că toți cetățenii aceștia, care vin frumos îmbrăcați la spectacol, cînd pleacă își curăță mașinile chiar în spațiul de parcare.

— Sînteți cam pătimaș.

— Deloc, tovarășe. Vreau doar să spun că într-un oraș mare și modern problema salubrizării e o problemă cheie și privește pe toți locuitorii. Noi nu putem dovedi să curățim orașul «în mod profesionist» dacă omul nu-și îngrijește, așa cum își îngrijește apartamentul, și locurile pe unde trece și muncește. Cît despre treaba Salubrității, pot să vă spun că dacă noi am sta zece zile, peste București s-ar aduna un strat de gunoi de două palme. Un calcul ar zice mai exact 15 centimetri. Și nu gunoiul este lucrul cel mai rău, ci bolile care apar în urma descompunerii gunoaielor menajere, precum și a celor provenite de la nenumăratele instituții și întreprinderi. Cazurile de holeră ivite anii trecuți în Italia au fost urmarea grevei Salubrității din Napoli. În unele țări — în Anglia, de exemplu — municipalitățile au ca primă datorie să nu aibă greve la Salubritate. În București, ca să revenim la ale noastre, aruncăm în gropile mărginașe, destinate tocmai depozitării gunoiului, cam 35 000 mc gunoi pe săptămînă. Dacă în 1970 socoteam o medie de 2 kg. gunoi pentru fiecare locuitor, am ajuns acum la 2,5 kg. Cu creșterea nivelului de trai și a consumului, cu abundența de ambalaje care vine, inevitabil, cu perfecționarea nivelului de trai, pronosticăm în 1980 o cantitate de 4 kg. gunoi menajer la fiecare locuitor. Deocamdată, noi nu avem posibilitatea să-l ardem și nici să-l prefacem în materiale de construcții. La anul însă începe construcția primei stații de neutralizare a gunoiului, cu producție de energie termică. Va arde cam 100 tone gunoi divers pe zi. E prevăzută încă o stație în Militari și aceasta va intra în funcțiune pînă la finele lui 1980. Acolo, în stațiile de neutralizare, se face și o triere a feluritelor materiale, precum și recuperarea metalului. Cînd nu e ars, gunoiul trebuie depozitat cu mare atenție. El devine humus inofensiv abia în 15 ani. Anul trecut, escavațiile adînci făcute pentru hala nouă a forjei mari a Întreprinderii «23 August» au ajuns și în fosta groapă de gunoi Ghețu Anghel. Trecuseră doar 7 ani de la astuparea gropii și gunoiul era în plin proces de fermentație. Țineți minte ce reacție a fost în cartierele Titan și Balta Albă? Ca să înceapă construcția, a fost nevoie să se escaveze pînă la pămînt sănătos.

— Totuși, nu mi-ați răspuns drept la întrebare: care este starea curățeniei în București?

— Nu e încă bună, dar va fi. De trei ani sîntem foarte atent sprijiniți de Consiliul popular. Am trecut la o energică și eficientă campanie de autoutilare. În trei ani, nu numai că am schimbat complet parcul de mașini, dar am și dublat capacitatea parcului. Aveam 50 de cisterne SR 101. Acum avem aproape 80 cisterne noi de 8 și 12 tone — adică mari. Putem da, pentru curățenie, cam 6-7 milioane litri de apă pe noapte. O automăturătoare colectoare bună înlocuiește munca a 40 de oameni. Am reușit să avem 34 de astfel de utilaje bune, fabricate în atelierele noastre. Probleme grele am avut cu autogunoierele. Pentru cercetare și prototip, o întreprindere din țară a consumat cîteva milioane și ce a dat pînă la urmă nu folosește. Vedeți, una este să construiești la Mediaș o autogunoieră prototip care să funcționeze un ceas în fața unei comisii de directori, adică în fața unor oameni care, de fapt, nu știu ce e acela gunoiul și alta e să trimiți pe străzi aceste mașini. Noi am pus la punct o autogunoieră de mare capacitate în concepție proprie și o și fabricăm. Inginerul nostru șef Aurel Șolea a proiectat-o și pe urmă cu oamenii atelierelor noastre de întreținere a fabricat-o, fără să primească bani special pentru proiectare-cercetare.

— De ce nu sînt bune autogunoierele pe care le-ați primit?

— Să spunem lucrurilor pe nume: îmbunătățirile ce li s-au adus îngreunează, de fapt, munca celui care trebuie să colecteze gunoiul menajer. Operațiunile hidraulice sînt încete, foarte încete, efortul fizic pe care acestea îl scutesc e neînsemnat, capacitatea de transport a mașinii e mică. Autogunoierele proiectate și produse la I.S.B. sînt de 2,5 ori mai încăpătoare și, în plus, nu au cum să se defecteze. Noi am reușit, într-un timp scurt, să asigurăm în întregime curățenia cu mașini a orașului — mai ales de cînd contăm pe marile containere de strîns gunoiul — dar pentru asta ar trebui să fim sprijiniți de arhitecții proiectanți ai noilor cartiere. Avem acum 34 mașini cu 300 de containere mari, dar nu există nicăieri un spațiu bine betonat, pe care să așezăm containerele colectoare. Vrînd-nevrînd, stricăm trotuarele. Noile autogunoiere de 12 mc. sînt gîndite ca să colecteze gunoiul mecanizat, dintr-un loc special amenajat. Noi am și făcut un proiect de cum trebuie să fie un astfel de loc într-un bloc obișnuit de locuințe. Din păcate, arhitecții orașului sînt cam indiferenți la propunerile noastre. Or, un oraș nou, cum e mare parte din București, trebuie să fie gîndit în toate funcțiunile nou, modern, eficient. În Colentina, de exemplu, nu există nici un punct de salubritate.

— Din discuția aceasta vedem cum lucrează mașinile dv., dar nu vedem cum lucrează oamenii. Am să vă povestesc o întîmplare neplăcută: în decembrie au umblat prin cartierul nostru, în Bulevardul Macaralei, vreo doi români, numai zîmbet și mustață, care ne-au bătut din ușă în ușă și ne-au zis, din spatele unui șorț slinos de piele astfel: «Gunoierii dv. vă urează sănătate și fericire». Și după ei au mai venit și alții.

— Culmea e că au venit și pe la mine niște mustăcioși din ăștia și cînd i-am întrebat în ce echipă lucrează au șters-o. Vă pot da toate garanțiile că nu sînt oamenii noștri. Ai noștri, cei 1500 de angajați care lucrează direct la curățenia orașului, sînt modești și la locul lor. Cînd a dat o zăpadă și am chemat urgent 300 de muncitori, numai 3 au lipsit. Și era chiar în ajunul Anului nou! Cu acești oameni am strîns fierul și alte metale din gunoiul menajer și am dat un beneficiu de 1,3 milioane lei. Avem nenumărați oameni care lucrează la salubritate din tată în fiu. Unii sînt angajați cu toată familia la I.S.B. Ei fac nucleul de bază al întreprinderii și trebuie spus că fără acest nucleu nu ne-am descurca. Mașinile nu au reușit să preia toată munca, oamenii nu cunosc care este astăzi munca la Salubritate — în fond o treabă ca oricare alta, ca munca într-un spital, de pildă, sau ca atîtea munci din categoria «servicii» — oamenii se gîndesc ce era odinioară Salubritatea și se angajează greu la noi. Trecem, acesta-i adevărul, printr-o perioadă de mari schimbări în bine și pentru ca orașul nostru să fie curat și frumos avem nevoie de sprijinul tuturor cetățenilor.

TUDOR OCTAVIAN ■

BLOCNOTES

voci și ceremonii

Opera teatrală se întemeiază — așa cum se știe — pe elementul de surpriză. O surpriză în desfășurarea acțiunii, în cadrul scenografic, în sugestiile vestimentației, în coloana sonoră a spectacolului, ori în acele însușiri care l-au determinat pe Nietzsche să-l numească pe interpret exponentul unei rase de o mobilitate corporală infinit mai nuanțată și mai expresivă decît a oamenilor întîlniți în fiecare zi. Dar factorul șoc într-o reprezentație rămîne capacitatea de transfigurare a unei voci, debitul și timbrul ei aparte, altfel spus, calitățile distincte și irepetabile de a întruchipa și tălmăci un temperament, un caracter, o conștiință. Există glasuri ingenue, auguste, incantatorii, cotidiene, marțiale și a urmări cum prin transparența lor ia act de sine, vibrează sau se refuză emoțiile ori gîndurile personajului constituie principalul mijloc de seducție al spectacolului, sursa lui de frumusețe. Cuvîntul trăit, luminat, analizat de o voce e un fapt, e un conflict, e o acțiune. Și anume cea mai interesantă și cea mai profundă pe care o poate oferi teatrul, întrucît stabilește o relație, determinată în timp și spațiu, între un om și ceilalți, între un om și el însuși.

Verbul e cîteodată drumul cel mai scurt între scenă și sală și întotdeauna drumul cel mai temeinic și cuprinzător. Dialogul între cuvînt (cel care dezvăluie, care ascunde, care minte, care închide gura celuilalt, care strălucește, care zguduie, care călăuzește, care înaripează) și suita de reacții ale partenerilor, felul cum îl receptează (cu plictis, cu opacitate, cu furie, cu nădejde) reprezintă izvorul teatrului, artă a comunicării directe. De la acest adevăr, care nu exclude, bineînțeles, aportul regenerator al formelor teatrale specifice vechilor civilizații (corectiv adesea eficace al tendinței de a preda scena pe seama vorbăriei, uitînd că teatrul este sediul unei ceremonii, al unei inițieri care se manifestă și se întregește prin culoare, lumină și palpitația revelatoare a timpului), pornesc opțiunile noastre.

RADU BELIGAN ■

DIN FOTOLIUL SPECTATORULUI

sub semnul poeziei

Poemul lui Eduard Covali *Tinerețe fără bătrînețe*, interpretat de actorii de la Teatrul tineretului din Piatra Neamț, este un elogiu închinat vieții. Regizoarea Cătălina Buzoianu a conceput reprezentația pe canavaua basmului lui Petre Ispirescu, din care s-a inspirat și autorul poemului. Înfruntarea cu tenebrele morții ia forme simbolice, unele mai greoaie, e drept, dar tot ce se petrece pe scenă se află sub semnul poeziei, al duioșiei, al hazului spontan. Imaginea scenică este viguroasă, se detașează din jocul actorilor cu o forță deosebită. Setea de absolut, de «tinerețe fără bătrînețe și viață fără de moarte» a lui Dorde nu poate fi stăvilită de sfaturile celor înțelepți. O fabuloasă călătorie începe către zările îndepărtate ale fericirii pe care o caută. El biruie spaimele, îndoielile, necunoscutul și ajunge la ținta sa. Dar țelul se dovedește iluzoriu: viața fără sfîrșit este un non-sens. Realitatea i se înfățișează lui Dorde cu cruzime, alteori ca o blîndă admonestare pentru ca pînă la urmă el să descopere inutilitatea zbaterii sale atîta vreme cît nu acceptă o viață obișnuită. Moartea lui Dorde apare ca o încheiere firească, nu ca un avertisment dat celor care vor să-i urmeze destinul: înainte de a fi o neîntreruptă căutare a fericirii, viața implică datorii față de cei prezenți și față de urmași.

Un actor de excepție, Horațiu Mălăiele, din promoția 1975 a I.A.T.C., interpretează pe Dorde cu o prospețime contagioasă. Gheorghe Dănăilă, din aceeași promoție, este și el un actor cu resurse. Spectacolul e gîndit și jucat ca o oficiere a ritualului folcloric. Foarte tineri și ca vîrstă, și ca înțelegere a teatrului, Rozina Cambos, Florin Măcelaru, Ioana Pavlescu, Eugenia Balaure, Catrinel Paraschivescu, Raluca Zamfirescu, Ion Mușcă, Alex. Lazăr și alții, compun un ansamblu artistic omogen. Decorul lui Mihai Mădescu e în general organic încorporat stilului spectacolului. Costumele (create de același talentat scenograf) au frumusețea simplă a portului popular cărora mișcarea scenică realizată de Adina Cezar și Sergiu Anghel le pune în evidență eleganța. Muzica (Corneliu Cezar) are tonalitatea optimistă investită cu har și inteligență în acest spectacol, viu, spontan, cuceritor.

CAROL ISAC ■

CRONICA MUZICALĂ

concertele simfonice pentru studenți

Sînt cîțiva ani de cînd Filarmonica de stat «George Enescu» din București organizează, în unele seri de luni, concerte simfonice pentru studenți.

Săli pline, entuziasm și aplauze: orchestra, compusă în majoritate din tineri, cîntă cu un elan aparte parcă.

În ziua de 5 aprilie concertul a fost susținut de orchestra de studenți a anului II al Conservatorului «Ciprian Porumbescu», dirijată de Radu Zvorișteanu. Programul a cuprins partea I a Concertului pentru orchestră de coarde de I. Dumitrescu, Simfonia a VII-a de Beethoven, lucrare luminoasă, destinată parcă special tinerilor din sală, și Concertul pentru pian și orchestră nr. 3 de Beethoven. Solistul concertului, studentul Murakami Genichiro, a demonstrat alături de măiestria și talentul său o deplină stăpînire a tehnicii și meșteșugului pianistic, parcurgînd cu succes această lucrare care face parte din marele repertoriu concertistic al reputaților pianiști din lumea întreagă.

Concertul susținut de studenți, prin acuratețea interpretării, a constituit o confirmare a seriozității și înaltei competențe a învățămîntului nostru artistic.

NICOLAE SPIRESCU ■

pentru o artă revoluționară

În continuarea manifestărilor prilejuite de cea de-a X-a ediție a Festivalului național al artei studențești, ediție dedicată aniversării a 55 de ani de la crearea P.C.R., aniversării a 100 de ani de la cucerirea independenței de stat a României, și înscriindu-se în pregătirea Congresului educației politice și culturii socialiste, în zilele de 9-11 aprilie a avut loc întrecerea formațiilor corale, instrumentale și vocale.

Pe cele două scene de concurs — sala «George Enescu» a Conservatorului «Ciprian Porumbescu» și Sala mică a Palatului R.S.R. — precum și pe scena Ateneului român, în concertul de gală de duminică, 1 100 de interpreți au făcut dovada nu numai a talentului și pregătirii lor muzicale, dar și pe cea a opțiunii lor pentru o artă lucidă, angajată, izvorîtă din realitățile românești, care să contribuie la educarea tinerei generații. Recenta ediție a însemnat, după cum remarca și compozitorul Gheorghe Bazavan, prezent în juriu, un salt calitativ în modul general de prezentare a formațiilor corale și instrumentale, a soliștilor. Repertoriul lor a devenit mai variat, mai pretențios din punct de vedere al calităților pe care le cere pentru abordarea lui. Desigur, ponderea a ocupat-o cîntecul politic, cîntecul revoluționar, care să însuflețească masele prin exprimarea unor năzuințe comune tuturora. Dar de pe scenele festivalului au răsunat și altfel de cîntece, ca de pildă cele lirice, deoarece viața noastră trebuie exprimată cu toate nuanțele, în toată bogăția ei. În acest sens, mi s-a părut fericit modul în care și-a structurat repertoriul corul Facultății de medicină din Craiova, laureat al festivalului și încununat cu premiul revistelor «Viața studențească» și «Amfiteatru». Ceilalți laureați ai festivalului: corul Universității din Timișoara, corul Institutului pedagogic din Tîrgu Mureș, corul Institutului pedagogic din Oradea, corul Casei de cultură a studenților «Grigore Preoteasa» din București, corul Centrului universitar Iași, corul Facultății de mecanică din Timișoara, formația vocală «Camerata» a Facultății de filologie din Craiova, corul Centrului universitar Bacău, Orchestra de cameră a Universității din Timișoara, Ion Calapăr, Institutul politehnic București (pian), Mihai Perciun (Institutul politehnic București-vioară), Szocs Mihaly, Institutul medico-farmaceutic Tîrgu Mureș (vioară), Bogdan Streza, Facultatea de medicină a Universității din Craiova (canto), Damian Vulpe, Centrul universitar-Timișoara și Valentin Cîrlig, centrul universitar Craiova au fost evidențiați pentru activitate deosebită în mișcarea corală studențească.

Excelentă (ca și la Cluj-Napoca, unde a apărut ca supliment al revistei *Napoca universitară) Foaia festivalului*, de data aceasta realizată de redacția revistei *Convingeri comuniste*.

G.A. ■

În curînd, o nouă premieră la Teatrul german de stat din Timișoara — Comedia dulapului de Friedrich Wolf.

CRONICA SPECTACOLELOR

puterea rolului de compoziție

Deci **Dosarul Andersonville**, piesă de Saul Levitt. O dezbatere dintr-acelea tulburătoare în și prin care oamenii sînt chemați să-și judece umanismul adevărat, mai precis, chemați să stabilească diferența specifică reală, concretă, dintre animalul moral care noi, oamenii, pretindem că sîntem, și oricare altă ființă dintre cele fără pretențiile de superioritate ale celei umane. O dezbatere în care omul-judecător și omul-procuror se judecă pe ei înșiși și își judecă propria lor poziție înainte de a-l judeca pe omul-inculpat. O dezbatere de-a lungul căreia cîțiva oameni pun întrebări abrupte și contradictorii tuturor semenilor lor și chiar lor înșiși, pun întrebări seminției căreia aparțin și aparținem, pun întrebări de felul: E cu adevărat om acel după-înfățișare-om care înțelege toate limbile oamenilor numai pe aceea a oamenilor concreți care depind de el, nu? Cine primează, decizia militară sau cea morală? Ordinul superiorului îmi dispensează conștiința de responsabilitate? Sînt mai om decît Wirz, cel acuzat de absență a omeniei? Există și probleme mai importante decît convingerile unui om? Precum și alte și alte întrebări-nuanță. Într-un cadru juridic și dramaturgic, un proces în esența sa moral, profund moral. Și chiar dacă unii spectatori au slăbiciunea, tot omenească, să prefere să se lase duși cu preșul comedioarelor, este meritul **Teatrului Mic** (la București) de a fi inclus în repertoriul său — de a fi inclus la o depărtare de peste un secol de vremea lagărului din Andersonville (vreme și loc în care omul a fost silit să-și însușească purtări de animale) și la o depărtare de peste trei decenii de vremea lagărelor fasciste ale celui de-al doilea război mondial (vreme și mai recentă și mai odioasă) dar de a fi inclus la zi, contemporan cu o civilizație umană încă masiv bîntuită de violență, și egoism, și fără de scrupule acaparatoare pofte — această piesă neplăcută, incomodă, întristătoare, însă necesară, salutară, progresistă, esențială.

Spectacolul este, fără îndoială, bun, însă — o spun cu mîhnire — nu la înălțimea forțelor artistice ale însuși colectivului Teatrului Mic. Într-un decor alcătuit sobru, din cîteva obiecte-mobilier (scenografia: Mihai Mădescu) și ceva mai mulți oameni-mobilier, tocmai ideea aceasta fascinantă și utilă pentru evidențierea metaforică a problematicii textului, ideea decorului viu, a decorului alcătuit din oameni despersonalizați (prin uniformă și prin lipsă de inițiative și chiar de simple reacții omenești) nu este nu numai exploatată, ci parcă nici chiar observată de regizor (D.D. Neleanu). Or, tot cu titlu de exemplu, momentul acela de răscruce al curgerii piesei, momentul în care generalul Lew Wallace — militar judecător onest dar care limitează judecata la rațiune, silogism logic și paragraf de act normativ, refuzînd să discute rațiunea legilor și regulamentelor, refuzînd să lase pătrunderea disputei în miezul tragic al filozofiei morale a lucrurilor — coboară de pe locul celei mai înalte cote ierarhice a lumii sălii aceleia de judecată, coboară ridicîndu-se la nivelul de om, și, apropiindu-se de James Davidson, cel care nu mai poate suporta durerea amintirilor, îl mîngîie părintește, omenește, și-l dezleagă de trecutul lagărului și de prezentul instanței, momentul acela n-a fost valorificat de regie. Ba, dimpotrivă, a fost banalizat prin repetare. Judecătorul trebuia numai o singură dată să-și părăsească locul — pentru ca, într-un proces despre omenie, să se dezvăluie ca om — iar atunci toată suflarea din sala de judecată (și, prin undă de șoc, cea din sala de spectacol) trebuia să fie cutremurată: pentru că se sfărîma o prejudecată, un canon. Ion Manta — care în momentul despre care am vorbit a fost firesc, cald, frumos-omenesc — ar fi trebuit lăsat să-și poarte dialogul de idei cu procurorul, de-acolo, de pe jilțul de președinte și de pe locul puterii de joc dramatic fără gestica pe care o are.

Și totuși am spus că spectacolul e bun. Cine îi salvează prestigiul? Fără îndoială cîțiva actori! Sau și mai precis, rolurile care le-au îngăduit compoziții netutelate. Constantin Codrescu ia prima vioară din mîinile lui Ion Marinescu — cel ursit de text să fie a lui vioara dar care (ori din oboseală, ori din repetare fatală în urma prea frecventelor roluri de anvergură) nu a fost și intrinsec, nu numai în manifestare, mare — și-l silește la un necesar și binevenit salt. Partea ultimă e așa cum trebuie să fie: pe culmea spectacolului. Iar alți cîțiva actori — Vasile Nițulescu, Ion Cosma, Mihai Dinvale, Dan Condurache — au ridicat calitatea spectacolului atît cît le-au îngăduit cantitățile partiturilor.

NELU IONESCU ■

P.S. Semnatarul traducerii, Radu Bogdan Stegăroiu, poate acceptă să radieze «porcușorul» de pe o lucrare caligrafiată curat: «cutumele legilor războiului».

„unde-i dorobanțul?"

Cerem îngăduința de a ne îndepărta de la obișnuitele noastre preocupări. Întîmplător, printre hîrtiile neorînduite, găsesc o scrisoare ce descrie peripețiile inaugurării oficiale a «Coloanei infinite» la Tg. Jiu.

Desigur, cele ce urmează nu trebuie privite decît sub aspectul anecdotic.

Rîndurile ce urmează sînt extrase din scrisoarea adresată colonelului I. Popescu-Pera de către vărul său Mihai Mărculescu.

Buenos Aires, 11 decembrie 1967

Dragă Jenică,

...De asemenea îți mulțumesc pentru ultima ta scrisoare la care ai alăturat articolul din Contemporanul, *care într-adevăr mi-a făcut mare plăcere și mi-a readus în minte mai multe amintiri cu Brâncuși și pe care una, din aceeași epocă cu fotografia publicată, am să ți-o povestesc mai jos.*

Am petrecut vara anului 1937 la Săcel în Gorj, o localitate balneară situată la 36 km de Tg. Jiu, unde aveam o vilă și unde părinții mei aveau obiceiul să vină în fiecare an. De acolo, de la Săcel, mergeam în fiecare săptămînă la Poiana, unde l-am întîlnit pe Brâncuși. În fiecare sîmbătă avea loc la Poiana un fel de întrunire-conferință, la care Brâncuși își expunea punctele lui de vedere: ne spunea ceea ce pentru el reprezintă «Coloana Infinită» și în același timp o punea pe mătușa mea (Aretia Tătărăscu, n.n.) la curent cu mersul lucrărilor.

Pentru mine aceste întruniri aveau mult farmec și recunosc că mă interesau. Erau un prilej de a mă regăsi cu tîrgujenii mei, dintre care unii destul de pitorești, dar și pentru a fi lîngă Brâncuși, care cu toate că era un ursuz și-și manifesta foarte rar simpatia pentru cineva, avea pentru mine o mare slăbiciune, lăudîndu-mă la toată lumea. Acest lucru, îmi aduc aminte, mă flata enorm de mult (aveam 22 ani...).

În prealabil trebuie să-ți spun că monumentul a fost ridicat în fața cazărmilor Regimentelor 18 Gorj și 7 Artilerie Grea în memoria eroilor gorjeni, însă în concepția lui Brâncuși, monumentul trebuia să reprezinte legătura dintre trecut, prezent și eternitatea gorjenească.

Ultima întrunire a avut loc la Poiana cu trei-patru zile înainte de inaugurarea «Coloanei Infinite».

Cu această ocazie s-au pus la punct toate detaliile ceremoniei: protocolul în tribuna oficială, discursurile etc. La un moment dat, cînd discursurile erau spre sfîrșit, primarul orașului Tg. Jiu, George Bălănescu, se adresează lui Brâncuși:

— «Maestre, cum nu mai avem decît cîteva zile pînă la dezvelirea monumentului, aș dori să știu cînd ai să pui alături și dorobanțul?»

Niciodată nu l-am văzut mai supărat pe Brâncuși ca în ziua aceea. S-a sculat în picioare, i s-a ridicat părul vîlvoi, s-a făcut roșu la față și a început să strige:

— «Dacă aveați nevoie de un dorobanț, nu trebuia să mă aduceți de la Paris».

Incidentul a fost aplanat cu multă greutate la intervenția mătușii mele și a altor persoane prezente, iar Bălănescu, care și-a dat seama — însă prea tîrziu — de gafa făcută, căuta să se justifice, spunînd că în cursul carierii lui de politician a inaugurat pînă atunci opt monumente pentru eroii gorjeni și fiecare avea dorobanțul alături.

Și acum epilogul.

În vara anului următor mă reintorc în țară de la Paris, pentru a petrece o lună de vacanță cu părinții mei, care se găsesc ca de obicei la Săcel. Ajung la Tîrgu-Jiu și cum n-am găsit alt mijloc de locomoție, am hotărît să iau din fața circiumii «La mielul alb» cursa (un fel de autobuz) care mă lăsa la Săcel. În fața mea s-au așezat un cunoscut al meu, primarul Bobu, împreună cu un fin al lui. În momentul cînd am trecut prin fața cazărmilor, deci pe lîngă Coloana Infinită, finul se adresează primarului cu mîna spre monument:

— «Vezi, nașule, în primăvara viitoare vom avea aici păcură».

— «Asta s-o crezi tu, îi răspunde primarul. Dacă era să vină păcura, nu se opreau anul trecut lucrările».

După cum vezi, dragă Jenică, înțelegerea gorjanului nostru era mai aproape de conceptul patriotico-educativ al lui Bălănescu, decît de opera artistică a lui Brâncuși.

. . . . . .

Cu toată dragostea,
Misu

Scrisoarea ne duce cu gîndul la atitudinea autorităților vamale din S.U.A. care, la prima luare de contact cu operele marelui sculptor, le-au confundat cu obiecte industriale nedeclarate, aplicîndu-le exorbitante taxe restrictive. Conflictul, după cum se știe, nu s-a aplanat decît după numeroase demersuri ale unor marcante personalități din lumea artelor. Să fim, oare, surprinși de aceste oarecum hazlii interpretări, ca să nu le spunem ignorante? Oricum, nu trebuie nici o clipă să uităm că gorjenii — Brâncuși fiind fibră din fibra lor — au îndrăgit de la bun început nemuritoarele opere prin care genialul sculptor a ținut să-și cinstească meleagurile natale.

HARI BRAUNER ■

CURIER MUZICAL

Felicia RÂNDAȘU — Văratec, Suceava: Prezentați-vă pentru vizionare la organizatorii Cenaclului, în ziua sosirii lui în Suceava, la 19 aprilie a.c. **Ion BURTIȘAN — Vedea, Ilfov:** «Am dori ca în coloanele revistei dumneavoastră sau în scris să ne răspunde-ți (?!) la o dilemă pornită de la o contrazicere, și anume originea, locul și data de naștere a celebrului actor Kyrk Douglas...» Nu cunoaștem, din păcate, aceste date despre celebrul actor american și apoi, zău, la ce vă folosesc? **Laura GUȚANU — Iași:** Vom publica, desigur, o fotografie a membrilor formației **Sfinx.** Textele unor cîntece din repertoriul acestei formații le puteți afla copiindu-le de pe L.P.-ul formației, **Lume albă. Șerban FOARȚĂ și Andrei UJICĂ —** Timișoara: «Pentru că tirajul II al CANTAFABULELOR (care, între altele, ar fi făcut posibilă — sperăm — rectificarea nu numai a **Cantofabulelor** în **Cantafabule**, cu a, dar și a **Scării Scărăbeului** în **Scara Scarabeului**, cu... dublu a) întîrzie, ne vedem, încă o dată, obligați să punem între paranteze sus-amintitele erori, la care se adaugă și următoarea omisiune: **Aceste CANTAFABULE au fost gîndite și lucrate, laolaltă de Ș.F. și A.U., mai puțin Invocație și Scara Scarabeului, care nu-i aparțin decît lui Ș.F. Cîntic — lu a Cucuveană-Iliei este, cu unele reajustări, un vechi lamento arînmesc (cf. culegerea dr.-ului M.G. Obedenaru de Texte macedo-române București, 1891). Cît despre versurile în franceza medievală de la Norocul Inorogului, ele fac parte din Bestiaire-ul anglo-normandului Philippe de Thaun (inc. sec. al XII-lea).** Locul acestei note era — și e — firește, pe anvelopa discului». **Radu PANAITESCU și Ion TURCULEANU — Bărca, Dolj:** 1) Unele dintre aceste texte folk le-am publicat în ultimul număr al programului de sală al Cenaclului, celelalte le vom publica, pe rînd, în numerele viitoare. 2) Desigur, Cenaclul va mai poposi în localitatea dumneavoastră, unde există, ne asigurați, atîția iubitori de muzică și poezie. **Mariana SÂRBU — Pantelimon, București:** «După fiecare spectacol al Cenaclului îmi dau seama că sînt un alt om, că am mai învățat ceva bun despre viață, despre trecutul victorios, și despre prezentul măreț al acestei țări minunate. Nimic altceva nu-mi doresc decît să fiu prezentă la toate manifestările Cenaclului care ne învață cu atîta căldură și entuziasm să mergem pe drumul frumos, cinstit și cumințe».

DUMITRU ȚECU ■

cine, ce, unde, cînd?

● Valeriu Sterian a terminat de curînd imprimările pentru primul său disc **(single)** care va cuprinde două dintre cele mai cunoscute creații ale sale: **Cu iubirea de moșie și Nopți.** ● O formație a Baletului Operei Române a plecat într-un turneu de o lună în Cuba și Mexic, avînd în repertoriu cîteva microbalete montate de coregrafii Alexa Mezincescu, Oleg Danovschi și Tilde Urseanu. ● Compozitorul și criticul muzical Doru Popovici este un mare iubitor de muzică folk. El ne anunță că începînd cu această lună se vor acorda cu regularitate spații extinse pentru creația acestui gen în emisiunile de actualitate muzicală pe care le redactează la radio. Primele două emisiuni vor fi dedicate lui Mircea Vintilă și Doru Stănculescu. ● Soprana Nel Miricioiu, laureată a mai multor concursuri internaționale, este autoarea unui recent debut — socotit de cunoscători un adevărat eveniment — la Teatrul muzical din Brașov, în rolul Violetei din **Traviata** de Verdi. La pupitru — dirijorul Ilarion Ionescu-Galați, ale cărui recunoscute calități de șef de orchestră se remarcă și în teatrul liric.

COSTACHE S. IONESCU ■

Și în Noapte la Madrid **VASILICA TASTAMAN rămîne la fel de autentică și de spontană.**

Fotografii de ELENA GHERA și EMANUEL TÂNJALĂ ■

CRONICA FILMULUI

operațiunea „monstru"

Surprinzător, derutant acest ultim film românesc.

Surprinzător, pentru că deși realizat de o echipă de binecunoscuți și mai ales talentați cineaști (scenariul: Titus Popovici; imaginea: Al. Întorsureanu și Gh. Fischer; regia artistică: Manole Marcus), filmul prezintă lungimi nepermise unor consacrați ai ecranului, trenează, momentele de adevăr al vieții sau de comic — pentru că se pretinde a fi din capul locului o comedie pelicula, de actualitate mai ales — momentele acestea sînt rare, se lasă prea mult așteptate, cu toată bunăvoința sa spectatorul ieșind din sală doar cu un chinuit zîmbet pe buze, semn al unei promisiuni făcute către el dar nematerializate pe deplin.

Derutant, pentru că este imposibil să-ți dai seama ce-și propune să fie: povestea unor relativ vîrstnici oameni (cine sînt? de unde vin? încotro se îndreaptă, și mai ales DE CE?!) sosiți în deltă pentru odihnă? Nu: previzibil, vai, prea ușor previzibil **nu pot** avea parte de ea. Un film despre deltă, despre frumusețile ei unice? Iarăși nu: delta, ea însăși, nu stă în intenția autorilor nici măcar ca decor, iar procedeul «Grafis-color» în care este realizată pelicula, altă dată dînd rezultate spectaculoase, omoară de data asta peisajul folosind nuanțele unei unice palete de brunuri, de cafeniu, rafinată ce e drept, dar departe de a reprezenta fantastica explozie de culori pe care o posedă acest loc aproape unic în lume. Un film psihologic? Încă o dată nu: situațiile sînt atît de «puse în schemă», de făcute, de arhicunoscute (vezi momentele «cheie» în care lipoveanul le face plinul cu pește eroilor noștri în schimbul unei sticle cu votcă...), încît despre o caracterizare psihologică nici nu poate fi vorba. Să fie atunci un film despre pescarii amatori și pescuit? Ar fi ceva, numai că intervine și o divă, pictoriță amatoare și se dansează — fără absolut nici un motiv, cel puțin pentru niște oameni cît de cît normali — «Periniță». Atunci?!

Rămîne o singură posibilitate: filmul a fost făcut fără vreun scop precis, ci absolut întîmplător de către un grup aflat în deltă pentru a-și petrece concediul. Pentru că — să fim serioși — a plimba pe ecran trei «monștri sacri» ai ecranului românesc, cum plastic afirma Eugen Mandric în seara premierei de gală, **numai** pentru a-i face să caute și să prindă în cele din urmă cu totul întîmplător un «monstru» pescuibil, nu de talia lui Nessy, dar nici măcar întrecînd dimensiunile unei banale știuci de baltă — este prea puțin!

Filmul trebuie văzut însă pentru acești trei actori — Caragiu, Moraru și Cotescu — care te fac să suporți parcă mai ușor invenția gratuită a situațiilor, schematismul dezolant al unor personaje (vezi vînătorul descendent din Legiunea străină —?! — interpretat de Ovidiu Schumacher, tînărul cel nu se știe cine e, interpretat de Al. Manolescu sau diva cea pictoriță, în versiune Cristina Hofman); acel moment al somnului în doi, sub foaia de cort, moment în care Marin Moraru și Toma Caragiu, scăpați de sub orice obligație a unei dramaturgii în care, vizibil, nu cred — creează un moment comic de antologie.

HORIA PĂTRAȘCU ■

INSTANTANEE

IOAN GRIGORESCU este încîntat de «spectacolul lumii».

O poetă care a atins prin luciditate artistică și profundă meditație culmile artei adevărate — **NINA CASSIAN.**

Pentru **VALI NICULESCU** viața înseamnă opereta.

Trei «monștri sacri» ai cinematografului românesc: **MARIN MORARU, TOMA CARAGIU, OCTAVIAN COTESCU.**

Fotografii de Elena Ghera și Emanuel Tânjală ■

flacăra literară

ce ne spune o antologie

Răsfoiesc cele trei volume ale **Antologiei de poezie franceză modernă** întocmită de Ion Caraion și Ovid S. Crohmălniceanu. E curios că o astfel de antologie nu s-a compus încă la noi. Dar numai la prima vedere. Căci, așa cum notează prefațatorul, ea exista deja fără a fi publicată.

Dar dincolo de traducerile existente, începînd cu cele ale lui D. Anghel și Șt. O. Iosif, trecînd prin cele ale lui Ion Pillat, Fundoianu sau, mai ales, Al. Philippide și terminînd cu selecțiile unitare oferite de poeții noștri contemporani (Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Gellu Naum, Maria Banuș, Veronica Porumbacu, Vasile Nicolescu, Aurel Rău, Șt. Aug. Doinaș, Tașcu Gheorghiu etc.), poezia franceză de la Baudelaire încoace era, fără îndoială, prezentă în conștiința cititorului român de poezie, datorită cunoașterii limbii și legăturilor culturale tradiționale. Cît despre contactul poeților noștri cu experiența poetică franceză, care a modelat sensibilitatea europeană modernă, el a fost, desigur, mult mai larg decît mărturisesc traducerile și influențele. Altfel stau lucrurile în ce privește poezia spaniolă, neogreacă ori engleză. La gradul de cunoaștere a acestor teritorii (chiar dacă avem pe Vicente Aleixandre, pe Kavafis, pe Seferis ori pe T.S. Eliot în excelente versiuni românești), antologiile ar fi încă de o neprețuită utilitate.

O antologie a poeziei franceze moderne are astăzi la noi o valoare mai mult concluzivă decît introductivă, ea nu-i atît o revelație cît un bilanț. Lunga perioadă de influență modelatoare (cum zicea Blaga) pare să se încheie și interesul poeților noștri contemporani, ca și gustul publicului să se îndrepte precumpănitor spre alte orizonturi. Nu-i vorbă, autori ca Rimbaud, Valéry, Claudel, Apollinaire, Eluard, Jouve etc. pînă la Yves Bonnefoy sau Georges Scebadé vor continua să ne farmece spiritul și poate chiar să provoace ambiția unor echivalențe repetate.

Dealtfel, de îndată ce trecem de așa-numiții «clasici» ai modernității, titlurile și proporțiile selecției, precum și încadrarea istorică ori tipologică devin ușor pretexte de reproșuri. Alte dimensiuni și ierarhii ar putea fi invocate. Riscul opțiunii trebuie asumat însă aici, nu numai de autori, dar și de cititori.

Așa cum se prezintă se poate spune că antologia dă seama nu atît despre ceea ce s-a întîmplat în poezia franceză în ultima sută de ani, cît despre ceea ce a rămas din ceea ce s-a întîmplat. Reprezentativ este considerat numai ceea ce e deplin reușit, criteriul valoric covîrșește criteriul istoric. Și desigur că e bine așa, mai ales dată fiind întinderea retrospectivă a antologiei.

O asemenea procedare favorizează în același timp comparația la care invită orice traducere masivă, comparația între poezia tradusă și cea autohtonă. Raporturile se modifică sensibil de la un volum la altul, adică de la o epocă la alta. Dacă la început n-avem nume românești pe care să le invocăm în fața unor Rimbaud, Mallarmé și apoi Valéry sau Claudel, forțele se echilibrează mai tîrziu, pentru ca în stricta contemporaneitate balanța să încline în favoarea noastră. Poeții noștri interbelici (nu doar Blaga, Arghezi ori Bacovia) rezistă oricărei confruntări. Cît despre cei contemporani, ei ne asigură, la rîndul lor, o demnă reprezentare. Decisivă în schimbarea raportului de forțe este însă contribuția generațiilor tinere. Poezia franceză contemporană e departe de a cunoaște ecloziunea de talente de la noi și nu e, desigur, întîmplător faptul că însăși antologia de față nu reține decît foarte puțini autori sub vîrsta de 40 de ani.

Am mai făcut comparații asemănătoare și acum cîțiva ani pentru a-mi susține punctul de vedere potrivit căruia poezia română contemporană ocupă un loc de frunte într-o ierarhie lirică europeană. Am făcut-o atunci mai pe larg, stimulat chiar de contestația lui Ovid S. Crohmălniceanu. Sunt bucuros să descopăr în însăși antologia pe care a întocmit-o cu desăvîrșită competență (alături de Ion Caraion care a tradus fără «pierderi» dintr-un număr impresionant de autori) argumente în plus în favoarea tezei mele.

MIRCEA MARTIN ■

OPINII

tirajele la bine și la rău

Am discutat într-un articol anterior despre absența clasicilor din librării. Să vedem acum spinoasa problemă a tirajelor. Mulți scriitori se plîng că volumele lor apar în tiraje insuficiente. Cititorii, pe de altă parte, caută cărți pe care nu le găsesc. Răspunsul invariabil este că ele s-au epuizat și încă într-un timp record. Nu este rar cazul cînd un roman sau o carte de versuri să stea numai o zi-două în librărie. Un prim sentiment pe care îl avem, auzind toate aceste lucruri, este de mulțumire adîncă. Pentru un scriitor o carte ce se vinde este o carte ce și-a atins ținta. Nu e spectacol mai demoralizant decît acela oferit de volumele ce stau cu anii, încremenite și prăfoase ca niște lespezi de mormînt, sub sticla ocrotitoare de pe ștanduri. Nu voi face, desigur, eroarea de a socoti că o carte care se vinde repede este și o carte valoroasă. Criteriul succesului nu este un criteriu estetic. Avem toți la îndemînă numeroase exemple de scrieri ce cultivă prostul-gust, mizerabile melodrame, cu mare trecere la public. Publicul este el însuși de mai multe feluri și, pentru a-l educa, o inteligentă politică a tirajelor reprezintă o cale. E de înțeles atunci pentru ce tirajele trebuie să fie diferențiate, pentru ce o carte de poeme are zece mii de exemplare iar alta doar șase sute. Editorul ideal este cel care forțează gustul publicului spre literatura bună, punîndu-i la îndemînă, într-un număr suficient de exemplare, cărțile valoroase. Sînt și alte rațiuni culturale care influențează strategia tirajelor, dar dincolo de toate acestea sînt fapte care n-au, pur și simplu, nici o justificare. N-am să pot înțelege niciodată pentru ce admirabila istorie a literaturii române contemporane (de E. Lovinescu, editată dealtfel în condiții impecabile) a primit 4 810 exemplare, în timp ce o culegere de recenzii unde e vorba de autori recrutați cu precădere din rîndurile funcționarilor Fondului literar și ale altor organisme a fost editată într-un tiraj (astronomic pentru critică!) de 10 000 exemplare! Fiind vorba de critică, să observăm că, alături de poezie este un gen de regulă vitregit. Tirajul obișnuit al unei cărți de critică este de 1 000-1 500 exemplare. La observațiile noastre, vina este aruncată de obicei asupra librarilor. *Atît au cerut librarii!* Nimic de spus, librarii sînt niște oameni care trebuie să împace arta cu comerțul și nimeni nu poate pretinde ca ei să comande volume care zac, apoi, ignorate de public în rafturi. Înțelegînd și aceste rațiuni, nu înțeleg însă criteriile de selecție. Ele mi se par nebuloase, nerealiste în defavoarea adesea a literaturii naționale (înțelegînd prin aceasta și critica literară) de bună calitate. Regretatul Zaharia Stancu își manifesta odată surprinderea de a vedea că între o carte străină și o carte românească actuală, de valoare sensibil egală, librarul ipotetic ocrotește cartea străină. El cere 100 000 de exemplare pentru romanul de dragoste franțuzesc și doar 10 000 sau 15 000 pentru o narațiune autohtonă, cu nimic mai coborîtă sub raport estetic. Întrebarea rămîne și azi actuală. E bine să tipărim pe englezul George Meredith într-un tiraj de 100 000 exemplare, dar nu văd nici un argument pentru a nu tipări într-un număr similar de exemplare romanul substanțial al unui autor român de azi. Putem admite ca în colecția B.P.T. să apară o carte despre literatura americană (scrisă de un francez), dar mi se pare absolut intolerabil ca critica românească veche și nouă să pătrundă atît de rar în această colecție de popularizare. Strategia tirajelor trebuie, pe scurt, să protejeze și să împingă spre public cartea bună, în primul rînd cartea românească. Editorul este singurul care știe, cu adevărat, ce conține și ce valoare are un volum de literatură. El este, cred, în măsură să propună tirajul și tot el trebuie să suporte consecințele opțiunii, în bine și în rău. Observ însă că drumul de la editor la librar trece printr-un labirint administrativ și pe acest itinerar tirajul crește vertiginos sau scade pînă la a deveni confidențial. Ceva nu este în regulă aici.

EUGEN SIMION ■

CRONICA LITERARĂ

vocația teoretică

Ion Vlad își adună, în **Lecturi constructive**, articole, eseuri, cronici literare. Volumul este unitar, deși autorul face rînd pe rînd considerații teoretice, critica criticii, critica prozei etc. Avem deci o imagine cuprinzătoare, aș zice completă, a preocupărilor sale. **Lecturi constructive** e o carte reprezentativă și, de ce nu, incitantă prin sinteza postulată (încă de la început) ca organică, între cele două domenii: critica și teoria. Să deducem de aici că Ion Vlad optează, de fapt, pentru critica teoretică? Tot ce se poate, deși opțiunile contează prea puțin în raport cu vocația propriu-zisă — care există sau nu există. Formula aceasta (de «critică teoretică») nu e absolut nouă și are avantajul unui statut interdisciplinar. Bineînțeles că ea duce uneori la rezultate hibride. Criticul și teoreticianul nu se pot completa atunci cînd e vorba de inaptitudini funciare (dintr-o direcție sau alta). Din convețuirea unui critic mediocru cu un teoretician prolix (se înțelege, în aceeași persoană) nu rezultă nimic bun. Mi se pare că Ion Vlad, într-un fel implicit, avertizează exact asupra acestui lucru.

E bine să subliniem: în critica lui Ion Vlad prevalează teoreticul. «Lectura constructivă» o înțelegem, în primul rînd, ca lectură categorială, pornind — cu alte cuvinte — de la concepte către opere. Acestea sînt concepte (de obicei, explicative) ale literaturii sau pur și simplu ale percepției estetice. Critica își creează astfel un cadru mai adecvat, al artisticului pur, dar și mai comod. Se pune problema dacă, așa stînd lucrurile, criticul mai are acces la profunzime. E așadar normal ca Ion Vlad să facă nu o dată referințe de context social și ideologic, prelungind analiza dincolo de aparența formelor epice. Legile genului epic reproduc chiar legile istoriei, susține criticul (idee sugerată și de Șklovski).

Într-adevăr, autorul și-a pus la punct un sistem al său de lectură și investigație. Un asemenea sistem nu poate fi absolut închis, deoarece el nu există decît ca posibilitate a operei. Se impune ca aplicarea lui să fie cît mai nuanțată. În cele mai importante pagini ale acestei cărți, Ion Vlad se ocupă în egală măsură de structuri narative, dar și de materia povestirii, mergînd pînă la faptul primar de viață. La Marin Preda urmărește, de exemplu, tema povestitorului, **valoarea de epopee a Moromeților**; apoi, dialogul cu timpul și istoria, adîncimea ethosului romanesc. Surpriza e că și la Mateiu Caragiale, în **Craii de Curtea-Veche**, istoria este descoperită ca «termen esențial» de construcție epică.

Ion Vlad, într-un preambul teoretic, pune accent deosebit și pe «cunoașterea conceptelor». Opera conține semne și hieroglife ale realului. Important este a înțelege corect procesul de recreare a lumii în artă, adică de a folosi, în ultimă instanță, limbajul tehnic cel mai potrivit. Discursul critic, fraza ca atare, de aspect retoric, solemn, e punctată la tot pasul de acele cuvinte esențiale, de regulă subliniate, pentru a marca adevărata identitate a formelor. Se ajunge deci la o problemă de limbaj, ca pledoarie pentru exactitate în interpretare. Nu ne mai miră că acolo unde un critic vorbea de analiză, în proza lui D.R. Popescu, Ion Vlad vede cu totul altceva: o **supradimensionare** a monologului artistic.

Reprezentativ e un studiu despre D.R. Popescu: **Temele și soluțiile relatării epice.** Punctul de plecare îl constituie povestirea. Din ea sînt deduse apoi semnificațiile de subtext. **Jocul epic** e destul de complicat în **Vînătoare regală,** datorită acumulării de procedee. Înarmîndu-se cu cifrul lecturii, propus de romancier, criticul «deconspiră» pînă la urmă sensurile reale, abaterile de la codul moral etc.

Remarcabile prin concizie sînt însemnările fugare — probabil secvențe de jurnal — din **Teme (romanul «de război», romanul polițist).**

Lecturi constructive este cea mai bună carte a lui Ion Vlad, un nume de autoritate în critica de azi.

CORNEL MORARU ■

un eveniment publicistic

O carte de referință pentru publicistica românească, pentru ce a însemnat ea în «anii împotrivirii», o carte scrisă cu cerneală roșie, cu o cerneală scursă din arterele unei conștiințe ardente, a apărut sub auspiciile Editurii Eminescu: **Conspirații sub cer deschis** de L. Kalustian, cu un cuvînt înainte de Valeriu Râpeanu.

Cartea conține, ne anunță subtitlul, «pagini dintr-o luptă antifascistă și democratică», adică o parte din articolele publicate în presa anilor 1936-1938 de L. Kalustian, nume evasinecunoscut generațiilor tinere, apărut, meteoric, pe o primă copertă de carte, acum un an, printr-un volum de **Facsimile** (pagini de memorialistică și eseistică literară) salutat în **România literară** de Șerban Cioculescu, pretențiosul și prezumțiosul nostru critic, cu un entuziasm pe care numai descoperirile rare îl pot stîrni. **Facsimilele** ne-au revelat un erudit și subtil biograf de «vieți ilustre» liric în esență, **Conspirații sub cer deschis** ni-l revelează pe ziaristul și pamfletarul de mare forță, de o forță cum rar ne-a fost dat să vedem, dar pe care — de ce oare? — pînă acum nu l-am știut. I-am știut pe alții, cu o peniță de un aliaj mai sărac, îmbrăcată ulterior, de către exegeți grăbiți, într-un fals iridiu, pe care, tacit, l-am acceptat, poate că numai ne-am prefăcut că-l acceptăm, crezînd că zestrea publicisticii noastre e prea săracă, deci prea scumpă, pentru a ne permite luxul de a fi pretențioși. S-ar putea ca volumul lui L. Kalustian să provoace, sub soclurile unor statui, un seism. S-ar putea. Dar asta e o altă poveste.

Ce reprezintă această carte, ce reprezintă articolele cuprinse în ea? Reprezintă o epocă și reprezintă, în același timp, o conștiință. Reprezintă — citite în suită — o narațiune epică palpitantă, în care personaje, conflicte, evenimente se înlănțuiesc și se întretaie, în descreșteri și creșteri pline de tensiune, în etape de răspîntie ce modifică, de la o filă la alta, relațiile din întregul tablou. E o lume vie (talentul ziaristului și al pamfletarului o face așa), dar, în același timp, o lume dispărută, împinsă încă din epocă în miezul istoriei, o lume în care cititorul de azi nu se mai poate mișca fără ghid. Articolele, scrise sub dictarea și sub porunca febrilă a zilei, urmăresc atît de strict geografia acesteia, personajele ei, multe din ele de demult uitate (cine mai știe azi de Inculeț, ministrul de interne al epocii, căruia-i sînt dedicate o lungă serie de pamflete?), încît, dacă n-ar fi unghiul de abordare al autorului, ele ar contura un insolubil al zilei prin care ochiul de astăzi n-ar putea să străbată.

Unghiul acesta, unghiul unei conștiințe și al unei înțelegeri superioare, ni-l revelează pe marele ziarist, deopotrivă om al momentului, primind contemporaneitatea direct pe nervi, pe piele și pe meninge, descifrînd-o cu dialectica specială pe care o cere evenimentul, dar și om pentru care istoria, dincolo de harababura clipei, de neorînduiala unei orînduiri sau neorînduiala unui anume moment al ei, are totuși un sens, la care condeiul ce-l ține în mînă se adecvează cu pasiune, cu luciditate, cu forță. Paginile par scrise adesea de un contemporan, de un om al anului 1976. Modul în care sînt denunțați, de pildă, legionarii și fascizanții fățiși ai țării (cele mai multe dintre paginile cărții ocupîndu-se expres de ei), ca și modul în care sînt demontate, piesă cu piesă, toate falsele podoabe «democratice» ale politicianismului, toate aparentele lui fațade, lăsînd să se vadă, într-o radiografie necruțătoare, cavitatea întunecată a intențiilor lui reale, jocul obscur de interese și forțe care a împins România sub domnia nefastă a «cetei brune», sînt exemplare din acest punct de vedere. Ele denotă o înțelegere, o acuitate, o știință de discernere și de interpretare a faptelor, pe care, de regulă, le întîlnim doar la istoricul de peste ani, cînd confuziile epocii s-au spulberat și realitatea ei a putut fi contemplată în deplină conștiință a semnificațiilor. Cu aceeași pasiune și înțelegere, cu același curaj, într-un timp cînd curajul unor astfel de «conspirații sub cer deschis» putea pune în joc nu numai o profesie, ci și o viață, sînt apărați luptătorii antifaciști, în frunte cu comuniștii, sînt «rejudecate» procesele de la Craiova, Cluj-Napoca și Brașov (la ultimul, pe băncile acuzaților aflîndu-se adolescentul, pe atunci, Nicolae Ceaușescu), dîndu-se verdicte pe care istoria avea să le ratifice.

Ar mai fi multe de spus, mai ales de glosat, pe marginea acestei cărți. S-ar putea spune niște cuvinte în legătură cu «sclavia efemerului», care înseamnă gazeta sau articolul de gazetă, observînd, și prin exemplul **Conspirațiilor**, că articolul de gazetă, aparent perisabil, aparent murind prin evenimentul care-l aduce la viață, neputîndu-se deci salva prin eveniment, trăiește totuși prin adevăr, trăiește cînd pledează cauza nobilă a adevărului, deci a epocii, fiindcă epoca nu poate progresa decît prin adevăr. S-ar mai putea spune niște cuvinte despre pamflet, gen în care L. Kalustian se ilustrează cu deosebire, observînd, și prin exemplul **Conspirațiilor**, că floreta e una și măciuca e alta, că, de pildă, chiar și redus la un pumn de rînduri, vigoarea pamfletului e a spadei înfipte în inimă, nu a pumnului aplicat sub centură.

Citind această carte, prea scurtă pentru greutatea ei de ardență și pasiune, avem încă o revelație. Descoperim un veritabil artist al cuvîntului, modern în înțelesul cel mai deplin, un talent care, prin constrîngerile reportajului de gazetă, scapă mereu, cu acele lui de iridiu scăpărînd tensiuni electrice, metafore îndrăznețe, elaborări rafinate. E, sub haina modestă a gazetarului, un scriitor, un artist — și încă unul care nu se ignoră — dar a cărui tărie morală a fost să se înfrîngă, să se domine, punîndu-și harul devorator al talentului în slujba a ceva exterior sieși — în slujba unei cauze, a unei idei. L. Kalustian a renunțat la «cuvîntul frumos» — «frumos» cu orice preț — în favoarea celui util. La urma urmei, pare el să ne spună prin aceste tulburătoare «conspirații sub cer deschis», oamenii nu trăiesc și nu mor pentru cuvinte.

ILIE PURCARU ■

Fotografie de GHEORGHE AMUZA ■

LA HOTARELE, MUNCA ŞI HOTĂRÎREA BRIGADIERILOR DEMONSTREAZĂ CĂ UN ŞANTIER AL TINERETULUI ESTE MAI PUŢIN O PROBLEMĂ DE CAZMA, ŞI MAI MULT O PROBLEMĂ DE CONŞTIINŢĂ

Am ajuns la Hotarele, la o aruncătură de băţ de Dunăre şi la o privire ageră de Argeş, apă care a năpăstuit nu o dată comuna, inundînd-o pînă la genunchi, pe o vreme ostilă, cu vînt năprasnic şi ploaie nedecisă în căderea ei, şugubeaţă. Am trecut pe sub un arc de triumf pe care scria Şantierul judeţean al tineretului şi am aflat la lucru o sută de elevi din Ilfov veniţi să-şi petreacă vacanţa cu lopata în mînă şi cîntecul pe buze, săpînd în pămînt primele sute de metri cubi din cei şapte mii pe care, prin contract, şantierul trebuie să-i realizeze pînă la 31 mai.

Săpătură în canal pentru un sistem de irigare şi desecare, şapte kilometri de canale cu dublă, cum spuneam, funcţiune, amenajînd aproape două sute de hectare de pămînt arabil şi recuperînd pentru agricultură, în cadrul unei ample acţiuni naţionale, treizeci de hectare pînă acum sterpe ca iasca. Totul este prevăzut, avea să ne lămurească inginerul Ion Besciu din partea Oficiului pentru îmbunătăţiri funciare al judeţului, să se execute manual, solul, cel mai adesea inconsecvent, cînd prea umed, cînd prea nisipos, nepermiţînd intrarea maşinilor şi lăsînd totul pe seama lopeţii şi cazmalei. Unelte pe care tinerii brigadieri ai şantierului le mînuiesc cu o rapiditate şi o dexteritate care pe dînsul l-au uimit şi în acelaşi timp l-au prins pe picior greşit, abia pridindind cu darea cotelor şi a gabaritajelor, ajuns mereu din urmă de munca elevilor brigadieri, veniţi aici de la liceele de specialitate din Fundulea, Brăneşti, Dragomireşti Vale şi, desigur, din Hotarele.

Şeful şantierului, Nicolae Robu, activist al Comitetului judeţean U.T.C., om care şi-a petrecut, în urmă cu doi ani, concediul legal de odihnă pe canalele de irigaţie ale sistemului de la Giurgiu-Răzmireşti, munceşte cot la cot cu brigadierii, dar este convins că nu prezenţa sa în locul cel mai greu are darul să-i ambiţioneze pe elevi, organizaţi, după liceul din care provin, în cinci brigăzi de muncă patriotică, cît drapelul de fruntaş. Înfipt într-un băţ, care pare să fi fost pînă nu demult o coadă de cazma, drapelul străjuieşte locul unde muncesc băieţi din Brăneşti, ultimii cărora li s-a decernat, la capătul unei zile de muncă susţinută, în cursul căreia mulţi dintre brigadieri au săpat şapte metri cubi de pămînt, mai mult decît şi-a închipuit vreodată inginerul Besciu şi mai mult decît prevede o normă de deviz republican pentru un muncitor necalificat!

Către seară, după terminarea lucrului, am avut ocazia să stăm de vorbă cu cîţiva dintre brigadieri şi am avut ocazia să vedem unde şi cum locuiesc ei, unde şi cum mănîncă, unde şi cum se distrează. Ilie Florian, născut în Bugeştii Teleormanului, dar elev în ultimul an al liceului din Dragomireşti, a venit la Hotarele nu numai cu un geamantan de cărţi, unele pentru bacalaureat, altele, cum zice, pentru suflet, între care Poeziile lui Eminescu şi Moartea lui Ipu, ci şi cu experienţa acumulată pe şantierul de la Giurgiu-Răzmireşti, experienţă care i-a pus aici, la Hotarele, un însemn galben pe braţul drept, ceea ce vrea să însemne că este acum şef de brigadă. Nu l-a speriat nici condiţia de şantier, cu lipsurile şi improvizaţiile de rigoare, pe care şi le-a asumat în deplină cunoştinţă de cauză, după cum nu l-a impresionat nici vremea vitregă din ultimele zile, cînd a bătut un vînt turbat şi cînd ploaia a împiedicat bunul mers al lucrărilor, considerînd, pe de o parte, că trebuie să fie prezent la Hotarele pentru a-şi valorifica experienţa adunată la Giurgiu-Răzmireşti şi a pune un umăr zdravăn de ajutor la întărirea prestigiului organizaţiei din care face parte şi, pe de alta, că pe ploaie se munceşte mai uşor, fiind mai răcoare. Să nu credeţi cumva că Ilie Florian sau ceilalţi brigadieri de la Hotarele, primul şantier judeţean al tineretului organizat în Ilfov, nu şi-au dorit decît să-şi petreacă vacanţa, sosită după un trimestru de învăţătură intensă, pe un şantier de muncă, dormind cîte cincisprezece în foste săli de clasă amenajate şi în paturi aduse de la Oltenița, desigur mai tari decît cele de acasă. Nu şi-au dorit acest lucru, dar fiecare dintre ei *a înţeles*, ne-a spus-o Ilie Florian şi ne-au spus-o colegii lui, Ştefan Berindei, Ion Ghionu sau Nicolae Răgălie, brigadieri pe umerii cărora se sprijină mulţi din kilometrii de canale de irigare de la Hotarele, *că e mai multă nevoie de ei aici decît în altă parte şi că este de datoria lor să răspundă condiţiilor create de partid, de stat şi de părinţi pentru dezvoltarea lor ca cetăţeni ai ţării prin muncă, disciplină şi seriozitate.*

Aşa cum se obişnuieşte, şi la Hotarele au venit, chiar din primele zile, părinţii brigadierilor. Ca să vadă ce fac odraslele lor, cum mănîncă, cum dorm şi cum lucrează. Desigur, dînşii, ca şi noi, dealtfel, au constatat că brigadierii nu trăiesc chiar pe roze, că nu e comod să te speli la lighean cu apă rece, că nu e simplu să mănînci într-o cantină în care vesela, destinată elevilor interni ai liceului din comună, trebuie curăţată în mai multe rînduri pentru o singură masă, numărul brigadierilor fiind aproape dublu faţă de cel al abonaţilor obişnuiţi ai cantinei, dar toate astea nu i-au speriat şi judecata lor, a părinţilor lui Iosif Niţă sau Constantin Panait din Fundulea, ai lui Ion Balaban din Brăneşti şi aşa mai departe, a fost una singură. Puneţi-i la lucru, au spus dînşii, poate nu au condiţiile pe care le-am fi asigurat acasă, dar în orice caz au condiţii mai bune decît am avut noi, la vîrsta lor.

Grigore Stancu, şeful uneia din brigăzile constituite la Fundulea, recunoaşte chiar că, odată ajuns acasă, la Vărăşti, şi-a găsit mama neliniştită şi plînsă, temătoare de ce va face el, băiat de numai şaptesprezece ani, pe un şantier de muncă şi dornică să-l ştie în preajma bătăturii. Ajutînd la legume şi la arăcitul viei, Griguţă, cum îl mîngîie colegii, a rămas acasă numai o zi, ducînd muncă de lămurire cu mama, căci tatăl, macaragiu la I.M.G.B., l-a înţeles din prima clipă şi a protestat numai de formă şi de ochii soţiei. Avea o grămadă de treabă de făcut în ogradă, era de săpat şi de pregătit terenul pentru răsaduri, avea, ca să respectăm adevărul pînă la capăt, şi o serie de întîlniri proiectate cu o fată, dar a ales, fără să stea pe gînduri şi fără să caute cuvinte, şantierul de la Hotarele, convins că interesele unei munci colective trebuie să primeze şi convins că va face acolo, adică aici, o bună practică a celor buchisite din manuale. A aşezat în fundul valizei ceva rufărie, cîteva cărţi şi o jumătate de gîscan fript, pe care nu l-ar fi terminat nici astăzi, a patra zi după inaugurarea şantierului, dacă n-ar fi fost ajutat, cum glumeşte, în mod cu totul şi cu totul tovărăşesc de mai mulţi membri ai brigăzii care, ca să nu rămînă mai prejos, au contribuit fie cu o rudă de salam, fie cu o plăcintă cu mere. La început, recunoaşte, n-a fost uşor. S-a speriat de cîmpul imens pe care ei, nişte băieţandrii, aveau să-l taie cu şanţurile lor adînci cît statul unui om, apoi s-a pus pe muncă, a săpat şi şapte metri cubi într-o zi, dar bătături n-a făcut, pentru simplul motiv că, de la ţară fiind, el crede că s-a născut cu bătăturile deja moştenite în palmă de la părinţii şi bunicii lui, siliţi să muncească, în urmă cu ani, pentru rotunjirea averilor altora.

Am plecat de la Hotarele către seară. Brigadierii erau care la televizor, care la masa de ping-pong, care aplecaţi deasupra şahurilor. Cunoştinţa noastră de mai devreme, Ilie Florian, tocmai pierduse o partidă, cu un adversar de tradiţie, elev din Hotarele, care şi-a făcut glumea, un prost obicei din a-i lua toate piesele uitate în priză. Ceilalţi şefi de brigăzi îşi întocmeau rapoartele zilnice, conţinînd cu toatele cifre spectaculoase, importante depăşiri ale planificărilor, ceea ce-i permitea lui Nicolae Robu, bazat pe metrii săpaţi pînă atunci şi pe realism, să aprecieze că întreaga lucrare va putea să fie încheiată pînă la sfîrşitul vacanţei, spre mulţumirea sa şi spre dezamăgirea celor peste trei sute de uteciști din Giurgiu şi Oltenița ce şi-au exprimat dorinţa să vină pe şantier.

Într-o încăpere transformată în dormitor, brigadierii din Brăneşti, ultimii intraţi în posesia drapelului de fruntaşi, cîntau spre necazul vecinilor «Mulţi ani trăiască», vocile lor tinere şi în schimbare demonstrînd mai bine decît cuvintele noastre că un şantier al tineretului, fie el şi de la Hotarele, din Ilfov, este mai puţin o problemă de cazmale, chiar dacă acestea n-au fost în număr suficient, se zice, în ziua inaugurării lucrării, şi mai mult o problemă de conştiinţă.

Conştiinţa unui tineret conştient, pe minţile şi pe braţele căruia ţara poate conta nu numai la uşor şi la bucurie, ci şi la muncă. Serioasă, disciplinată, susţinută.

OVIDIU IOANIŢOAIA ■

flacăra

«FLACĂRA» nu ia în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis Și nu uitați să vă iscăliți.

la dispoziția dumneavoastră

Am rămas surprins citind în nr. 10 din 13 martie 1976 despre nerezolvarea cazului «Ion Chiriţescu». Nu-mi pot închipui cum acest om, acest individ, mai poate fi lăsat să-şi bată joc de nişte oameni, de oamenie, într-o ţară ca a noastră. Oare acest caz depăşeşte competenţa organelor judeţene? Vă scriu din dorinţa de a citi în revistă că «problema Chiriţescu» a fost soluţionată în favoarea celor nedreptăţiti de el, pentru a nu se crea din el un precedent unor altor amatori de încercări în a-şi asupri semenii prin «putere». **(Gheorghe Botu,** *Valea Călugărească, Prahova)*

Mă numesc **Mihai Constantinescu,** *sînt contabil şi locuiesc în Bucureşti; din primii ani ai liceului, pe lîngă fotbal, am îndrăgit foarte mult sportul călare. Această pasiune mi-a intrat în sînge încă demult, din copilărie. Mergeam cu regularitate la toate concursurile ce aveau loc în Bucureşti, la baza din Calea Plevnei, unde cu ani în urmă am avut posibilitatea să urmăresc evoluţiile multor sportivi de valoare ai sportului călare, ca de exemplu Vasile Pinciu, Gheorghe Langa, Constantin Vlad şi alţii. Din curiozitate am trecut recent prin parcul ce cu ani în urmă a fost gazda frumosului teren de călărie al anilor 1953, '54, '55 — cînd mai funcţiona chiar şi instalaţia nocturnă şi unde foarte mulţi bucureşteni veneau să urmărească graţia cuplului om-cal: terenul era arat, în apropierea lui se aflau un altul de tenis, unul de fotbal, un ring de box cu trei tribune, iar în resţ, pustietate şi mizerie... Am crezut că-mi vine rău citind pe o tablă «Baza sportivă Semănătoarea». Oare de ce trebuie să urmărim numai la televizor diversele întreceri hipice?. Oare nu este păcat ca Bucureştiul să fie una din puţinele capitale care nu posedă un hipodrom? Sîntem convinşi că trebuie să păstrăm cu grijă şi să întărim mai ales sporturile cu tradiţie la noi în ţară. Oare nu este atunci cazul să ne amintim că prima medalie olimpică a României a fost adusă tocmai de acest sport numit «călărie»?*

Vă rugăm să ne ajutaţi, prin publicarea acestor rînduri, să trezim forurile în drept în sensul de a curăţa circumscripţia noastră electorală de resturile şantierelor de construcţii, compuse din moloz, ţevi, şine de cale ferată, baraci fără proprietar, saci întregi de terasit etc., resturi ce se găsesc împrăştiate pe terenul viran din str. Alexandrescu nr. 17-19, precum şi pe aleea pietonală din spatele blocurilor din aleea Peana nr. 8, 10, 12 şi 14. Apelăm la dumneavoastră pentru a ne scoate astfel din labirintul: T.C.C. Şantier 5, Şantier 6 construcţii, Grup 4 instalaţii, G.I.G.C.L.J. Cluj-Napoca, precum şi alte instituţii cărora ne-am adresat şi care nu recunosc că ar fi proprietarii acestor resturi categoric de valoare, dar care urîţesc peisajul, dînd posibilitate chiar la accidentări. **(Valeria Creţu,** *deputata circ. electorale municipale nr. 63 şi* **Ioan Munteanu,** *preşedintele Comitetului cetăţenesc)*

Primim din partea Comitetului judeţean pentru cultură şi educaţie socialistă-Vaslui:

Referitor la articolul publicat în revista FLACĂRA din 6 martie 1976 la «Flacăra la dispoziţia dumneavoastră», cu privire la casa lui Constantin Turcanu din oraşul Vaslui, ţinem să vă aducem mulţumirile noastre pe această cale pentru grija pe care o manifestaţi în domeniul păstrării, dezvoltării şi valorificării tradiţiilor noastre istorice. Cît priveşte casa în care a trăit eroul de la 1877, ea a stat şi stă în atenţia organelor noastre locale de partid şi de stat. În acest sens s-au făcut propuneri forurilor superioare, privind strămutarea din zonă a casei, întrucît condiţiile naturale sînt precare şi s-a propus amenajarea ei alături de monumentul eroilor vasluieni de la 1877, într-un complex muzeistic — «Peneş Curcanul», noul complex memorial avînd posibilitatea să devină un punct important de educaţie patriotică şi estetică a vizitatorilor.

După atîta timp de la inaugurarea Teatrului Naţional, după atîtea sute de spectacole ce au avut loc în moderna şi superba sa sală, cred că noi, locuitorii Bucureştiului, şi fireşte că nu numai noi, am fi avut şi dreptul să-i admirăm faţada terminată. Nu de alta, dar se pare că şi partea superioară începe să se degradeze — cad bucăţi întregi din piatra cu care a fost placată. **(Constantin Florea,** *Bucureşti)*

Vă trimit o fotografie a noului hotel din Tîrgovişte, avînd 203 locuri în camere cu unul şi două paturi, restaurant, bar, discoteca etc. — una dintre acele clădiri ce nasc în permanenţă frumuseţea oraşului nostru. **(T. Nicolae,** *Tîrgovişte)*

Biserica din satul Bertin — monument de cultură şi punct de reper în toate ghidurile turistice ale judeţului Hunedoara. Datînd din anul 1692, acest monument original, construit numai din bucăţi de lemn încheiate, fără un singur cui, avînd picturi vechi de o rară frumuseţe, demonstrînd arta unor meşteri înaintaşi din popor, mesageri în timp ai tradiţiei — are acum acoperişul expus degradării, iar carii ameninţă lemnul a-l roade. Cred că nu e încă tîrziu ca specialiştii să dea importanţa cuvenită acestui monument, unul dintre cele mai rare şi mai expresive de acest fel din Ţara Zarandului. **(Ion Coţoi,** *comuna Bonţeşti, judeţul Arad)*

În condiţiile create prin autodotare, cele trei grădiniţe ale Întreprinderii de construcţii siderurgice din Hunedoara, unite într-un grup de creşă şi grădiniţe, cuprinde în prezent un număr de peste 800 copii între 3 luni şi 6 ani, fii ai muncitorilor din cadrul I.C.S.H., Combinatul siderurgic-Hunedoara şi Întreprinderea minieră-Hunedoara, copii care — în majoritate sub îndrumarea educatoarelor — transpun în joc activitatea adulţilor, dînd astfel naştere primilor muguri de orientare profesională. În fotografia pe care v-o trimitem alăturat, redăm un aspect de la «miniatelierul de reparat jucării», unde copiii execută iniţial lucrări simple, trecînd apoi, treptat, la operaţii mai complicate; cunoscînd valoarea muncii, copiii îşi păstrează astfel mai mult timp jucăriile, îngrijindu-le cu atenţie.

(Marius Constantinescu, de la subredacţia «TOT ÎNAINTE», Hunedoara)

Propunem spre dezbatere publică un fragment din scrisoarea cititorului nostru Paul Voicanu din Deva:

«...La Deva, în faţa noului şi mult admiratului Palat al culturii a fost aşezată o frumoasă şi monumentală statuie, opera cunoscutului şi apreciatului artist Ion Jalea. Pe un cal robust domină figura energică, dîrză, a ultimului rege al Daciei, Decebal. O figură veridică a marelui războinic... aşa cum ne-am obişnuit s-o admirăm pe nemuritoarea Columnă a lui Traian. Dacă paloşul stă bine în mîna regelui-erou, socotim însă că mai puţin inspirată a fost ideea de a-i pune în mîna stîngă drapelul — acel balaur cu cap de lup — pe care dacii îl purtau în bătălii. Purtarea drapelului în luptă a fost desigur, în toate timpurile, o cinste şi o mare răspundere, cinste încredinţată însă nu regilor şi împăraţilor, ci unui signifer, încadrat desigur de o gardă puternică. Însemnele regale (imperiale) au fost sceptrul, coroana, tronul, purpura etc.— nu stindardul»

În dimineaţa zilei de 21 septembrie anul trecut, Niculae Andreescu, muncitor la Fabrica de stofe «Argeşana» din Piteşti, a suferit un grav accident de muncă: defectîndu-se un cazan sub presiune, aburul l-a ars provocîndu-i arsuri de gradul II şi III pe o suprafaţă a corpului de circa 80%. Transportat de urgenţă la spital, a început imediat lupta — o luptă de durată, extenuantă — pentru salvarea vieţii acestui om. Avea circa 1 600 cm pătraţi de piele arsă, pe mari porţiuni pielea era coaptă ca o tablă, prin ea pierzîndu-se 1 600 grame plasmă în 24 ore, ceea ce ducea la îngroşarea rapidă a sîngelui. Avea nevoie zilnic de 1-2 kg plasmă extrasă tot din sînge, pentru menţinerea diluţiei normale a sîngelui propriu; toxinele ce se absorbeau în corp grăbeau sfîrşitul omului. La apelul organelor sanitare, 238 de muncitori — colegi de muncă ai lui Niculae Andreescu — au donat apa vie, sîngele atît de necesar celui ce se zbătea între viaţă şi moarte, aflîndu-se aproape încontinuu în comă sau cuprins de coşmare teribile. Donarea de sînge a durat pînă cînd medicii au anunţat că nu mai era nevoie. După o lună de la accident, Niculae Andreescu a ieşit din spital. Astăzi munceşte la fel ca şi la început, corpul său nu prezintă nici măcar urma unei cicatrice. O dovadă în plus a acelei neprețuite calități umane: solidaritatea dintre oameni. (dr. **Vasile I. Maftei,** *Piteşti)*

Am ascultat la emisiunile posturilor noastre de radio că în Franţa s-a decretat depoluarea limbii franceze, iar în Grecia s-a hotărît vorbirea limbii populare greceşti în întreaga ţară şi nu a celei academice, cum pretindea o parte a populaţiei de acolo. De asemenea, în cadrul unei emisiuni «Clubul invitaţilor» (transmisă în ziua de 28 ianuarie a.c., orele 15 — la care au participat tovarăşii Alexandru Balaci, general Eugen Bantea, Ion Sălişteanu şi Tiberiu Olah), s-a spus printre altele că «limba română este printre cele mai dulci şi frumoase limbi din lume» şi că «un mare specialist suedez a afirmat că limba română are toate însuşirile necesare pentru a deveni o limbă universală». Ţinînd seama că şi la noi mai sînt numeroase cazuri cînd unii tovarăşi, critici de artă etc., îşi exprimă părerile într-un limbaj pe care poporul nostru îl numeşte «păsăresc», poate că acei în cauză ar face bine să aibă permanent în vedere că articolele dumnealor sînt citite de mase mari de cetăţeni şi deci trebuie să fie scrise nu numai pe înţelesul tuturor, dar şi păstrînd acea frumuseţe caracteristică limbii noastre, pe care o preţuim atît de mult. **(Petre Bengescu,** *Braşov)*

Sîntem un grup de locatari din şoseaua Cotelu nr. 33, bloc 21. Blocul în care locuim a fost construit de aşa manieră încît în jur nu există un loc de joacă pentru copii — în spatele blocului, acolo unde trebuia să fie loc de joacă, s-au amenajat parcaje şi construit garaje pentru maşini, astfel că pentru joacă, copiilor noştri nu le-a rămas decît o porţiune de cîţiva metri. Necazul nostru este că o serie de locatari de la parter — în majoritate pensionari, fără ocupaţie — nu dau voie copiilor să se joace nici măcar în orele stabilite în acest sens: îi bat, îi fugăresc sau le confiscă mingile şi alte obiecte de joacă, ba unii locatari aruncă după ei cu apă fierbinte. În faţa scării III, unde era un loc de joacă şi Consiliul popular instalase cîteva leagăne, locatarii au scos aceste leagăne dîndu-le la fier vechi, locul devenind loc de întins rufe şi bătut covoare. La această scară, de pildă, o bătrînă care vinde borş nu permite nici unui copil să treacă pe alee. Trăim într-o tensiune perpetuă, copiii noştri sînt în majoritate fetiţe între 7 şi 10 ani, cuviincioase, nederanjînd pe nimeni — de unde această sălbăticie a unor vîrstnici?! (în numele unui grup semnează **Sofia Moloş, Emil Varvara, Ilse Moarcăş, Victoria Cojocaru, Elena Munteanu şi Mioara Albaiu** *— Bucureşti)*

Fiind locatari ai blocului 5 nefamilişti, din strada Trandafirilor, Oţelu Roşu, judeţul Caraş-Severin — aducem la cunoştinţă organelor de drept locale, reamintindu-le de fapt că alimentarea cu apă la blocul nostru lasă de dorit: blocul are 4 etaje, dar apa nu urcă decît pînă la primul, ceilalţi fiind nevoiţi să luăm apă de aici cu găleţile, deranjîndu-ne astfel vecinii, deşi apa o plătim şi noi, curent. **(Gheorghe Petrescu)**

«Urmare scrisorii locuitorului **Bunica Niculae,** *publicată în această pagină în revista FLACĂRA nr. 9, privind situaţia podului din satul Palanca, comuna Floreşti-Stoeneşti — pod ce face legătura cu cartierul Gogora, vă facem cunoscut următoarele: ...urmare inundaţiilor din 3-7 iulie 1975 au fost distruse de ape cele 5 poduri ale comunei... La nivelul comunei au fost pagube mari... Pentru diminuarea pagubelor s-au făcut mari eforturi din partea locuitorilor comunei... S-a stabilit ca în locul podului ce leagă cartierul Gogora să se construiască o punte pe cablu pentru care s-au strîns 20 000 lei... În numeroase rînduri am cerut sprijinul Direcţiei de drumuri şi poduri judeţene Ilfov, şi Trustului de extracţii Bolintin-Vale, personal tov. Anghel Popescu, directorul trustului, şi tovarăşului Nălbaru Niculae, directorul Direcţiei de drumuri şi poduri. Ne-am ales numai cu promisiuni, rămînînd în continuare cu 3 poduri cu mare grad de uzură, un pod complet distrus şi peste 5 km de drumuri aproape impracticabile... Nu putem face nimic fără sprijinul acestor organe. Considerăm temeinice sesizările înaintate dumneavoastră»* **(Ion Stoian,** *preşedinte, şi* **Vasile Cristea,** *secretar ai Consiliului popular al comunei Floreşti-Stoeneşti, judeţul Ilfov)*

Mă numesc **Constantin Samoilă,** *locuiesc în Piteşti, lucrez în construcţii, ca inginer, iar puţinul timp liber pe care îl am îl dăruiesc unei pasiuni mai vechi — metaloplastia. Am deschis o serie de expoziţii, cu lucrări axate pe folclorul local mai ales. În ultima vreme m-am axat pe o tematică mai deosebită, încercînd să realizez o incursiune în istoria patriei. Vă trimit spre apreciere cîteva lucrări din ultima mea expoziţie deschisă în Curtea de Arges, expoziţie intenţionînd a fi un omagiu adus apropiatului Congres al educaţiei politice şi culturii socialiste.*

POŞTA REDACŢIEI

Aurica Săraru — Bucureşti. Consiliul popular al sectorului 7 ne-a informat că s-a dispus Întreprinderii executoare I.C.M. 4 de a lua măsuri urgente de remedieri la blocul în care locuiţi.

Eleonora Macarie — Iaşi. S-a rezolvat. Aţi fost încadrată la I.V.V. Iaşi, pe un post corespunzător pregătirii pe care o aveţi.

Ioana Negrea — comuna Ioneşti, judeţul Vîlcea. Comitetul executiv al Consiliului popular judeţean, ţinînd seama de situaţia dumneavoastră, v-a aprobat cererea prin care să obţineţi din comerţ o butelie de aragaz.

Gheorghe Pieleanu — Bucureşti. Ne cereţi ajutorul, dar omiteţi să ne scrieţi la ce întreprindere lucraţi. Reveniţi.

Silviu Nan — Dej. În condiţiile în care veţi continua studiile la Facultatea de telefonie-telegrafie, secţia subingineri, nu sînteţi obligat să restituiţi cheltuielile de şcolarizare, conform instrucţiunilor Ministerului Educaţiei şi Învăţămîntului nr. 73711/1961.

Maria şi Ion Mardale — Piteşti. Am fost informaţi că vi s-a repartizat, în cartierul Găvana-Nord din Piteşti, un apartament cu trei camere.

MARGA NEDELEA ■

cronica (127)

În după-amiaza și în seara zilei de duminică, 11 aprilie 1976, **CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra,** a desfășurat o nouă manifestare în cadrul primei ediții a Festivalului de primăvară la Palatul Sporturilor și Culturii din București. O nouă manifestare neprevăzută în planul de activitate al cenaclului, dar ținută la insistența solicitare a publicului bucureștean, adică a acelui numeros public, desigur predominant tînăr, dar nelipsind din el nici mai vîrstnicii, iubitor de o artă care vehiculează sentimente nobile și idei majore prin mijloace estetice adecvate, convingătoare. Manifestarea a fost, pur și simplu, impresionantă. Nu numai prin numărul de peste 8 000 (opt mii) de spectatori ci, mai ales, prin încărcătura afectivă a acestora, care a atestat via comunicare dintre scenă și sală, lucida și calda osmoză stabilită de-a lungul celor 9 (nouă) ore de program, dintre poezia și cîntecul cenaclului și miile de participanți. Tensiunea emoțională a fost continuă, căldura atmosferei a fost constantă. Dar au fost și unele momente cînd s-a depășit cursul general de participare, cînd publicul, prin însuflețita lui manifestare, a atins cotele cele mai fierbinți ale programului. În aceste momente, publicul și scena s-au contopit într-un singur interpret. **Un cîntec,** poemul-omagiu pentru președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost rostit, ca izvorînd dintr-un singur glas și o singură inimă, de toți participanții. Poemul **Imn,** de vibrantă celebrare a patriei, s-a bucurat și de astă dată de receptivitatea activă și unanimă a publicului.

Programul serii a cuprins pe aproape tot parcursul său numere dintre cele mai reprezentative, susținute de cei mai îndrăgiți membri ai cenaclului. Taragotul marelui artist care este Dumitru Fărcaș ne-a adus, prin mirificele lui sonorități, perenele frumuseți ale cîntecului popular. A fost secondat de virtuosul acordeonist Gheorghe Mureșan. Suflul originalei arte a lui Tudor Gheorghe a făcut să vibreze ca o coardă sensibilitatea ascultătorilor. Valeriu Sterian e instalat definitiv în preferințele publicului cenaclului. A fost acompaniat de Gabriel Vulpe și Iulian Constantinescu. Evandro Rossetti, prin ingenioasele sale compoziții, catalizează puternic receptivitatea publicului. Doru Stănculescu e impresionant prin deosebita sobrietate a mijloacelor de expresie, dar cu atît mai sugestiv. A fost acompaniat de excelentul Sorin Minghiat, Ionel Petrov și Ioan Oagăn. Spre încîntarea publicului, reapar Erika Jozsa și Carol Horvath, interpretînd cîteva piese de transparente candori, în limba română și maghiară, limba lor maternă. În recitalul său, Mircea Vintilă e acompaniat deseori de întreaga sală. Îndrăgitele cîntece ale lui Ion Zubașcu sînt de fapt stabilite de public. Cîntecul Mihaelei Popescu, **Caloianul,** e mult aplaudat. A urcat vertiginos în preferințele publicului Valeriu Penișoară, prin sincera lui artă. Captivează vocea caldă, învăluitoare, a lui Mircea Bodolan. În tot mai bună formă e Constantin Moțet. O frumoasă carieră artistică îi prevedem lui Victor Socaciu. Bine armonizat, grupul **Progresiv Folk '74** interpretează două piese. Vîlcenii Andreică Ion și Andreică Horia au plăcut publicului bucureștean. Cuplul Gheorghe Gheorghiu și Mircea Vancă obține aplauze meritate. Nicu Alifantis, prin talentul și hărnicia sa, își justifică locul distinct, inconfundabil, în cenaclu. Cîntecele Andei Călugăreanu sînt receptate sub semnul artei adevărate. În mare vervă, grupul **Reflex Flacăra,** format în această seară din Gelu Colceag, Gabriel Iencec, Florin Tănase, Eugen Cristea. Actrița Mariella Petrescu recită convingător poemul **Această țară de vis** de Nichita Stănescu. Arta de nuanță și vigoare a actorului Mihail Stan surprinde de fiecare dată publicul. În repertoriul inepuizabilului Florian Pittiș a intrat o poezie de Karl Marx. Debutează frumos în cenaclu studentul Hans Günter Seiwert, care interpretează în limba germană piesa **Păsările.** Cam neconcludent debutul lui Bogdan Stoianovici și Carmen Trocan. Marius Buta, Viorel Râpaș și Mihai Pocorschi sînt prezenți cu un cîntec. După miezul nopții, cîteva cîntece ale cenaclului au fost auzite sub bolta cerească, cîntate de sutele de participanți afară, unde a mai continuat manifestarea din sală. Și acum, o mărturisire de ultimă oră. Semnatarul acestei rubrici, care a abuzat poate de atîtea ori de atenția cititorului, dar care și-a consemnat întotdeauna cu sinceritate gîndurile, își încetează cu aceste rînduri activitatea de cronicar săptămînal al cenaclului, nepărăsindu-l totuși (ceea ce ar fi foarte greu), deoarece speră a-i consemna evoluția și intențiile într-o lucrare unitară, o carte dedicată activității, de pînă acum și viitoare, a acestui prestigios cenaclu al tinerilor revoluționari.

TRAIAN STOICA ■
Fotografii de ION PREDOȘANU ■

1. Între scenă și sală, o vie comunicare.
2. Moment de veritabilă artă: cîntă Tudor Gheorghe.
3. A debutat frumos în cenaclu studentul Hans Günter Seiwert.
4. Mariella Petrescu recită convingător un poem de Nichita Stănescu.
5. Au fost aplaudați cu căldură Erika Jozsa și Karol Horvath.
6. Marele taragotist Dumitru Fărcaș și virtuosul acordeonist Gheorghe Mureșan.
7. După miezul nopții, cîteva cîntece ale cenaclului s-au făcut auzite sub bolta cerească.

Începînd cu ziua de 12 aprilie, CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și Revista Flacăra se află în turneu prin mai multe orașe ale țării. Itinerarul a fost: Ploiești (12 aprilie), Buzău (13 aprilie), Focșani (14 aprilie), Bîrlad (15 aprilie), Bacău (16 aprilie). Astăzi, grupul de membri reprezentativi ai cenaclului se va întîlni cu publicul din Piatra Neamț. Turneul continuă în zilele de 18 aprilie la Botoșani și 19 aprilie la Suceava. Cronica acestor spectacole o vom insera în numărul viitor al revistei.

Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar programează pe bază de invitații gratuite la Palatul Sporturilor și Culturii în ziua de 24 aprilie, orele 19.30, o manifestare dedicată tineretului bucureștean și primăverii. Prin generozitatea gazdelor, cenaclul speră să beneficieze de noi locuri, obținute prin tragerea cortinei de pe cea de-a patra latură a sălii. Invitații pentru aceste ultime locuri se pot procura la sediul redacției revistei Flacăra, Piața Scînteii nr. 1, luni și marți, 19 și 20 aprilie, între orele 10-21.

Ținînd seama de numeroasele solicitări ale unor îndrăgostiți de poezie și muzică din Transilvania, Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar așteaptă concretizarea acestor invitații de către cei competenți, pentru ca în luna mai un nucleu al cenaclului să se deplaseze pe un itinerar semnificativ în județele Transilvaniei. Deocamdată sîntem în faza de perfectare a unor manifestări ale cenaclului la Sibiu și Cluj-Napoca iar drumul intenționăm să treacă prin Rîmnicu Vîlcea, pentru întîlnirea deja promisă cu înflăcărații tineri de aici.

Pentru a veni în sprijinul celor care doresc să-și programeze vacanța sau concediul pe litoral, în funcție de prezența noastră acolo, anunțăm că manifestările cenaclului pe litoral se vor desfășura în a doua decadă a lunii iulie și în prima decadă a lunii august.

CUM SÎNTEM,
CUM VREM SĂ FIM,
CUM TREBUIE SĂ FIM

PATRIOTISMUL SPECIALISTULUI

Am cunoscut, pe marea platformă chimică de la Rîmnicu Vîlcea, niște tineri cercetători, prinși ca toți oamenii acestei țări, cu sentimentele și mai ales cu fapta lor, în sublimul apel al Codului etic, care se cheamă **a acționa pentru țară**, a fi deci, în tot ce gîndești și în tot ce faci, un român al României acestor ani, un om al pămîntului tău, un patriot.

Transcriu, dintr-o lungă listă, cîteva nume: ing. Corneliu Teodoreanu, ing. Iustin Dimitriu, ing. Ștefan Curcăneanu, ing. Raduly Lajos, ing. Petru Glück, ing. Florentina și Emilian Georgescu... Unii dintre ei (ca inginerii Teodoreanu sau Dimitriu) sînt cadre de conducere ale combinatului, alții (ca Petru Glück) sînt șefi de mari colective, alții (ca soții Florentina și Emilian Georgescu) sînt doar niște foarte tineri cercetători, ai căror ani de practică în producție sînt mai puțini decît cei ai studiilor universitare (Emilian Georgescu, de pildă, abia anul trecut a terminat armata), dar ei toți, acești oameni ai chimiei vîlcene, tineri ca și marea platformă industrială pe care își desfășoară eforturile și căutările, s-au impus, deopotrivă, printr-o operă de creație care înseamnă **concepție românească**, performanță științifică românească, aport al inteligenței tehnice românești la dezvoltarea și modernizarea economiei noastre, cu un cuvînt: patriotism.

Nu vom intra în detalii tehnice. Vom spune doar că, grație acestor cercetători și multor altora, în frunte cu redutabilul corp de specialiști ai ICECHIM, care lucrează în cadrul acestei incinte, 18 din cele 20 de fabrici ale combinatului de lîngă Olt sînt operă românească, înscrisă cu majuscule în palmaresul succeselor genului, operă ce stă în balanță, în perimetrul aceleiași mari incinte, cu numeroase și nu o dată spectaculoase modificări, ameliorări și perfecționări ale instalațiilor importante; modificări ce, adesea, fac să nu mai poți regăsi prea ușor (cel puțin

Inginerul Ștefan Curcăneanu și una din colaboratoarele sale — doi dintre cercetătorii de pe platforma chimică a Vîlcei, doi dintre oamenii pentru care cercetarea științifică reprezintă o pasiune și o înaltă răspundere pentru destinele economiei noastre.

Fotografii de ION PREDOȘANU ■

Platforma chimică de la Rîmnicu Vîlcea: un sediu al noului, un post avansat al cercetării științifice și al producției moderne.

în ce ne privește, ca profani...) firul ce leagă arhitectura tehnică inițială a respectivelor instalații de stilul original constituit la Vîlcea. O instalație cum este cea de polimerizare a clorurii de vinil II, de pildă, funcționează astăzi pe baza unei tehnologii românești, licență a combinatului, elaborată, fapt notabil, prin încercări efectuate direct la scară industrială, deci prin cercetare «pe viu», eliminîndu-se investigațiile pur abstracte, eliminîndu-se deci speculațiile prealabile, necesare desigur cîteodată, necesare chiar foarte des, dar costisitoare întotdeauna. Prin noua tehnologie s-au cîștigat numai la investiții, economii de peste 50 de milioane lei, alte 36 de milioane se cîștigă, anual, ca economii de producție. Discurile «Electrecordului», care circulă în toată lumea, mulțumind cele mai exigente timpane nu numai prin melodiile lor, dar și prin calitatea lor tehnică, au, pe lîngă alte substanțe, doze masive — și profund muzicale — de policlorură de vinil «made in Vîlcea». Autori: cercetătorii locului, a căror lucrare, precum se vede, se învecinează și cu arta.

Am zis că nu vom intra în detalii tehnice, competența noastră la acest capitol fiind redusă, dar, iată, alte cîteva date de acest fel ale locului, de acut interes pentru loc, pentru țară și pentru viața oamenilor, ne solicită din plin atenția. Este vorba, printre noutățile de ultimă oră, de cercetări care, pe lîngă efectele lor economice, contribuie la combaterea poluării, acest cancer care amenință viața lumii și pe care începem să-l resimțim și noi (inclusiv la Vîlcea), fiindcă și noi (inclusiv aici, lîngă Olt) ne industrializăm accelerat. Aceste cercetări, înfăptuite de specialiștii ICECHIM-ului și de cei ai Vîlcei, au în vedere valorificarea unor izomeri inactivi, rămași ca reziduuri ale producției, izomeri care, depozitați în uriașe halde, nu numai că împietează niște fonduri (e vorba de cheltuielile de depozitare, deci de niște bani îngropați, care nu mai rodesc), dar viciază și aerul locului. Pe baza cercetărilor amintite, au început lucrările unei instalații care-i va readuce în circuitul producției pe acești «inactivi», recuperînd niște milioane de lei și curmînd un insidios proces de degradare a vieții locului.

I-am solicitat inginerului Iustin Dimitriu, directorul general adjunct al Combinatului, un interviu în legătură cu cercetarea și cu succesele ei. Ne-a trimis, declinîndu-și meritele, la alții, dintre cei numiți la începutul acestor rînduri. Ceilalți «alții», dintre cei numiți la începutul acestor rînduri, ne-au îndrumat, declinîndu-și meritele, spre cadrele de specialiști ai ICECHIM-ului, iar aceștia...

I-am cunoscut pe toți, și satisfacția noastră nu e mai puțina decît aceea de a-i fi răscitit, încă și încă o dată, pe bătrînii noștri ctitori de știință românească, la statuile cărora ne înclinăm la anumite date calendaristice. Ceștelalți sînt niște tineri (vîrsta medie a cercetătorilor de aici este de 25 de ani), n-au vanități și nu vor fi imortalizați în marmoră. Sînt prea vii și prea mulți pentru aceasta, legea creației lor e cooperarea, munca în colectiv, unicitatea operei este o rezultantă obștească de eforturi și îndrăzneli. Nimeni de unul singur, mi s-a dat a înțelege, nu și-ar putea scrie numele pe o instalație sau pe o nouă tehnologie, așa cum un constructor de hidrocentrale nu-și poate scrie numele pe un baraj, fiindcă zidul ar roși.

La ora de față, procesul noului, procesul desfășurării creației românești și al punerii ei «în operă» cu maximum de promptitudine și eficiență, este în toi. «Etapa a II-a», de expansiune spre viitor a platformei chimiei vîlcene, etapă inaugurată odată cu acest cincinal, prevede, ni se spune, o schimbare totală de orientare și de program de evoluție, în temeiul indicațiilor conducerii de partid, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, privind dezvoltarea chimiei fine, extrem de importantă pentru țară, pentru prezentul și perspectiva economiei noastre. Deci expansiunea spre viitor a chimiei vîlcene se va face încorporînd structural, radical chiar, ineditul, drumul ce n-a mai fost bătut, confruntarea cu tehnici și cu probleme a căror cunoaștere și rezolvare țin nu de tradiție, ci de inovație și invenție. Această expansiune, această nouă etapă, cu marile și modernele fabrici și instalații ce-i vor scrie profilul pe cerul Oltului, se va baza **exclusiv** pe **cercetarea proprie**, pe consumul propriu de inteligență, de pasiune, de răspundere.

Ce înseamnă aceasta? Înseamnă, ne spune Pantelimon Ungureanu, secretarul comitetului de partid, o nevoie fierbinte, disputată în egală măsură de specialiști, de cercetători, de toți oamenii combinatului, o nevoie umană extremă, nevoia de victorie cu orice preț în această cursă spre viitor. Ce ne-am face, în fond, continuă interlocutorul nostru, fără acest etalon al umanității și al patriotismului din noi, fără acest etalon al conștiinței noastre socialiste, fără acest pisc spre care suim, fără acest magnet ce se ridică — trebuie să se ridice! — mereu mai sus, atrăgîndu-ne spre el? Cînd puterea de a crea victorii ne lipsește, o proiectăm în alții, de regulă în copiii noștri, numai că astăzi, în timpul pe care-l trăim, în acest timp ce se grăbește cu viteze cosmice, în acest timp al marilor competiții cu timpul, transferarea proiectelor clipei pe seama altora, chiar și pe cea a generației ce ne urmează, înseamnă a întîrzia cu bunăstiință înaintarea patriei în civilizație, înseamnă a-i întîrzia împlinirea unui destin pe care l-a așteptat atît.

La Rîmnicu Vîlcea, pe o platformă industrială tînără și dinamică — una din cele mai mari ale României socialiste — un tînăr și dinamic colectiv a încheiat, cu astfel de gînduri și cu astfel de fapte, un cincinal, a deschis tot cu astfel de gînduri și cu astfel de fapte un altul, desfășoară cu vibrantă însuflețire întrecerea socialistă în cinstea zilei de 1 Mai, arătîndu-ne că astăzi, la noi, altitudinea creației, reflex al talentului și al hărniciei străluminate de o conștiință patriotică și socialistă în plină și impresionantă afirmare, atinge valori care ne umplu de bucurie, de înviorătoarea mîndrie de a le fi contemporani.

ILIE PURCARU ■

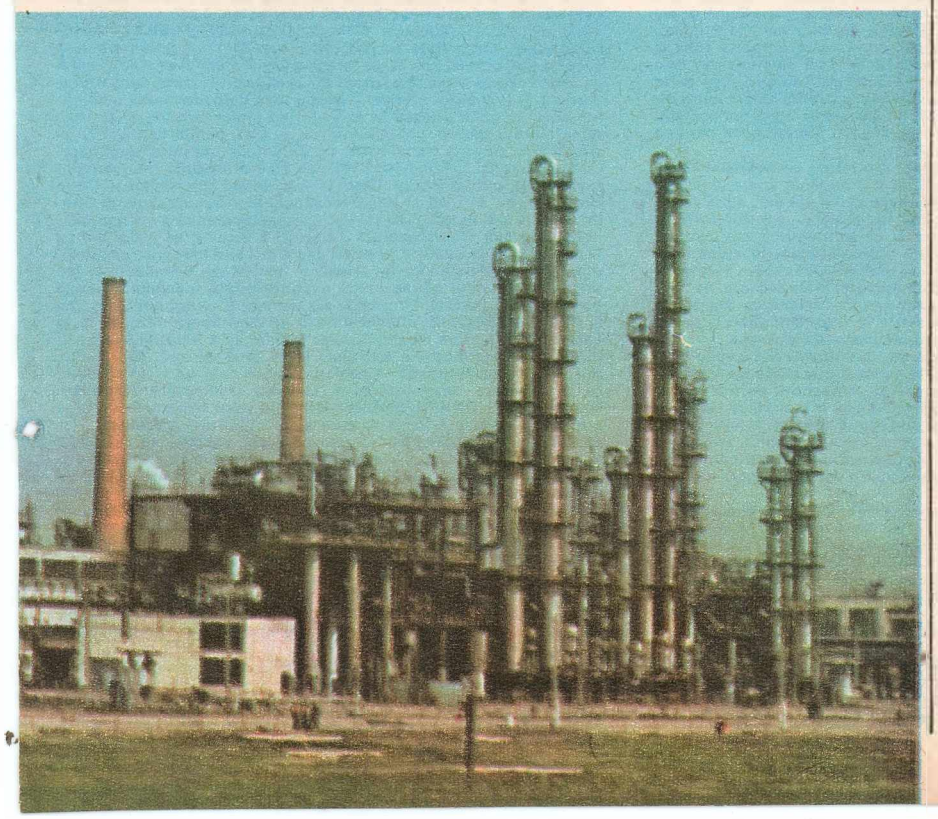

istorisiri

Va străluci
Păunașul Codrilor,
în armura-i de frunze,
pătat de stele,
cu obrăzarul spart.
Peceneagul și Cimbrul
sub jug gemind,
în lanțul robului,
trage-vor Car de triumf.
Și, apoi și apoi,
Apogeul, Trofee.
...Și podul va trece
Păunașul Codrilor.
Și va străluci
pe sub furci caudine,
printre plopi fără soț,
în armura-i de frunze.
Privește!

EMIL BOTTA ■

LUMEA MEA

memoria viorilor

Aseară, după ani cam multișori, un fost coleg de meserie a regăsit drumul spre casa mea. Eram amîndoi concret fericiți, iar el era într-o formidabilă vînă spirituală. Mă făcea să rîd ca un om fără nici o grijă. Însă brusc și total pe neașteptate a tăcut și s-a mohorît. Firește, l-am întrebat ce s-a întîmplat. A așteptat să se isprăvească melodia care izvorîse — tot brusc și pe neașteptate — din aparatul de radio și se amestecase în convorbirea noastră, apoi mi-a spus o istorie de viață. Am să încerc să vi-o repovestesc cît mai fidel.

*

Eram o clasă numai de băieți iar diriginte ne era o profesoară. La sfîrșitul clasei a zecea, diriginta noastră și-a început ora așa:

— Și iată, băieți, că începem și ultima noastră oră...

Cineva dintre noi a replicat:

— Ultima din anul acesta!

— Nu, ultima — ca să spun așa — la modul absolut. De mîine, eu intru în vacanța cea mare numită pensionare. Din punctul meu de vedere, n-aș putea spune că e prea vesel. Dar asta-i regula, ăsta-i ciclul! Trebuie să fim ascultători, trebuie să fim disciplinați... — și-a rîs. Bineînțeles, glumesc; trag nădejde că m-ați înțeles! — și iar a rîs. Ei, dar ce-i tăcerea asta?! După caracterizările făcute de colegii mei în consiliul profesoral, clasa a cărei diriginte de patru ani am onoarea să-i fiu, s-ar părea că-i clasa cea mai — ca să spun așa — cu nerv! Probabil s-au înșelat colegii mei.

De prin clasă au izbucnit voci:

— Ne-ați luat pe nepregătite cu plecarea dumneavoastră!

— Tocmai acum, cînd...

Diriginta noastră era un om al preciziei:

— Cînd?

— Tocmai acum cînd... să nu vă supărați... ne împrietenisem la cataramă.

— Mai stați doi ani, să terminăm liceul împreună!

Vocea dirigintei noastre a căpătat un tremur care vădit o enerva:

— Mulțumesc, băieți! Nu mi-am închipuit că ultima mea oră o să fie atît de frumoasă! Din păcate timpul trece, trece, și eu mai am o obligație față de elevii mei. Aș vrea să vă spun părerea mea despre fiecare dintre voi în parte. Știu eu, poate — ca să spun așa — o să vă ajute la ceva. Să n-o iau după catalog, mai bine la întîmplare... Tu! — și mi s-a adresat tocmai mie! Cu tine se petrece acum unul dintre faptele cele mai minunate ale vieții. Ca să spun așa, ești îndrăgostit pînă peste urechi de fetița aia blondă dintr-a noua.

Băieții au început să rîdă, iar eu m-am trezit protestînd ca prostu:

— Nu, pe cuvînt nu!

Iar diriginta noastră — cu felul ei vetust dar fermecător de a fi — mi-a dedicat atunci o lecție, pe care însă eu n-am priceput-o de-adevărat decît mult mai tîrziu:

— Nu înțeleg de ce ți-e rușine de sentimentele tale. Aș putea să știu și eu? Pentru că, între noi fie vorba, dacă începeai să iei note proaste, ți-aș fi făcut un scandal — ca să spun așa — de pomină. Dar, dacă ai timp și să înveți, și să scrii poezii cu tematică și dedicație precise, atunci — ca să spun așa — sentimentele tale sînt firești, juste și simpatice. Nu, băieți? Încît, nu te mai chinui să scrii pe ascuns! Nu-ți fie frică de glumele băieților! Fii mîndru de sentimentele tale, pentru că... Dar, mai bine, dacă n-ai nimic împotrivă, am să-ți dau un exemplu chiar din viața mea. Cînd eram și eu tînără, căci — ca să spun așa — am fost și eu... ei bine, un june, e adevărat ceva mai bătrîn ca tine — era de-acum student — a învățat, special pentru mine, să cînte o melodie la vioară. Una singură, pentru că el urma matematicile. La vioară, pentru că noi, cei din generația mea, nici nu bănuiam — ca să spun așa — deliciile civilizației chitarei electrice. Cîntecul se numea «Für Elise», numele meu nu era pe-atunci același de-acum, însă prenumele tot Eliza. Se pare că scîrțiiala la vioară a studentului de la matematici — de care ajunsese să se amuze întreaga universitate — a avut — ca să spun așa — și efecte serioase, trainice: sîntem căsătoriți și-acum.

Ne-am trezit — noi toți — aplaudînd.

— Băieți, vă rog, vă rog! Aplauzele nu-și au locul aici, pentru că pedagogul din fața voastră e cam bătrîn și — ca să spun așa — prea șubred pentru prea mari emoții.

A urmat o vacanță fără griji. Cînd a reînceput școala ne-am reîntors în Iași și-abia atunci am simțit lipsa fostei noastre diriginte. Tot ne propuneam să ne ducem să-i facem în corpore vizite, dar mereu amînam. Am hotărît să mă duc singur. M-a întîmpinat un bărbat cărunt și posac.

— Aș vrea să vorbesc cu doamna dirigintă.

M-a privit cu atenție și-n tăcere, m-a privit un timp care mi s-a părut foarte, foarte lung, apoi a luat o hotărîre:

— Atunci să intrăm în casă. Ia loc pe scaunul acela!

— Mulțumesc.

— Mda. Și despre ce-i vorba? Nu poți să-mi spui mie? Sînt soțul ei. Tot profesor.

— De matematici.

— De unde știi?!

— Ne-a vorbit dumneaei de dumneavoastră.

— De mine?! Ce putea să vă vorbească de mine? În sfîrșit, spune-mi care ți-e păsul!

— Nu vă supărați, am venit să vorbesc cu dumneaei.

— Unde-ai fost în vacanță?

— Acasă, la țară.

— Aha! De aceea... — Iar a tăcut mult. Prietene, să știi că bătrînica mea... te-a așteptat! Te-a așteptat, pe tine și pe toți ceilalți, atît cît a putut ea... Voi, băieții, n-aveați de unde ști; pensionarea ei a fost pentru caz de boală, cum se spune, și, prietene, doamna profesoară... ne-a spus toate cîte le știa, și-acum... ne-a lăsat să ne descurcăm singuri... Iartă-mă, nu-i tocmai pedagogic să nu-ți ții firea!

Glasul i s-a înecat; am intervenit poate brusc, dar la altceva nu m-a dus mintea:

— Milițianul de la noi din comună are o vioară. I-am cerut-o să mi-o împrumute pentru vara asta. Aveam nevoie de mai mult timp, pentru că n-am ținut niciodată o vioară în mînă. M-a ajutat Gheorghe Ciurea care urmează la Normală. Domnule profesor, aș îndrăzni prea mult... dacă v-aș propune să cîntăm «Für Elise», la două viori?

*

Am ținut să fac publică această istorie, aparent personală a celui care mi-a spus-o, pentru că ea mi-a amintit de un chip frumos al lumii mele: Elena Hermeziu, învățătoarea cea blîndă și înțeleaptă de la Școala primară «Spiru Haret» din Iași.

Am ținut să fac publică această istorie pentru că ea vrea să spună un adevăr: oricît ar crește, ba chiar ar îmbătrîni elevii și oricît ar ieși la pensie și-ar dispărea dascălii, oricît s-ar despărți unii de alții și oricît ar trece și s-ar interpune timpul, dumnealor, **dascălii, rămîn în lumea elevilor.**

Iar elevi am fost cu toții.

NELU IONESCU ■

flacara sport

fabula calificării și morala ei

Capitolul s-a încheiat. Socotelile s-au făcut. Bilanțul se știe. Olimpicii noștri fotbaliști vor admira Montrealul pe micul ecran și nu vor înțelege probabil nici atunci cum este posibil ca o echipă olimpică de cinci ori mai slabă să fie acolo, la J.O., iar ei, leii, care se asteptau la un simplu galon de sănătate în grupa lor de calificare, să rămînă în chip de motănași la vatră.

Istoria acestei contraperformanțe usturătoare a fotbalului nostru este totuși limpede și de înțeles fără prea mari eforturi de gîndire. Începută prin cel mai catastrofal rezultat al soccerului românesc — nu credem că mai poate fi concepută o treaptă **sub** acel 0-4 de la Blois, «realizat» în fața cunoscutului adversar — cursa calificării a continuat printr-o victorie à la Pyrrhos în partida revanșă. După acești doi primi pași rătați, ne mai rămăsese o șansă: să învingem echipa olimpică a Olandei la 10 goluri diferență, proiect fantezist dacă adversarii noștri din țara lui Cruyff n-ar fi fost ceea ce sînt — niște iubitori ai unui joc pe care-l cunosc foarte puțin. Handicapul celor 10 goluri rămînea oricum foarte greu de refăcut. A urmat acel 3-0 de la Roosendaal și mulți dintre noi au început să creadă într-o minune realizabilă în ceasul al 12-lea. Dar minunea nu s-a produs. Cei care sînt tentați să pună nereușita doar pe seama uimitorului portar Tent (care miercuri ne-a distrus inimile și ficații) comit totuși o mare greșeală. De vină nu este Tent, vina este a noastră, adică a federației de specialitate și a responsabililor echipei olimpice, vinovată este psihologia de greier care a bîntuit (și mai bîntuie) în fotbal — promisiuni, vorbe multe, fapte puține și la urmă scadențe care nu iartă. Și ne trezim la realitate.

*

Sandu Gabriel, Dinu și Zamfir ni s-au părut cei mai buni jucători în partida de miercuri. Dumitru, de nerecunoscut în repriza întîi, și-a revenit într-o oarecare măsură în partea a doua a meciului, spre deosebire de Iordănescu, care a evoluat ca ultimul anonim. El trebuia schimbat și nu Mulțescu. Firesc, regretul de a nu-l vedea în joc pe Bölöni, într-o zonă, cea mediană, unde s-au comis nenumărate greșeli.

Este clar pentru toată lumea: fotbalul nostru reia totul de la zero!

MARIUS POPESCU ■

meciul văzut prin plasa porții lui tent

● Odată cu primul fluier al maltezului Casha, luăm loc, vreo 5-6 persoane, pe banca din spatele porții lui Johann Tent. Prima impresie nu e rea — bine făcut, mănuși de lînă, guler alb, foarte elegant, peste tricoul albastru, mustață uriașă. Și meciul începe, aducînd primele ocazii dintr-un șir care va fi foarte lung pînă la sfîrșit: min. 3, ratare Iordănescu, șut de la 7 metri în portar; min. 6: cascadă de driblinguri Marcel Rădăcanu (poate singura acțiune mai reușită), pasă lui Mulțescu, ratare uriașă. Fotoreporterul S. Backsi aruncă o monedă în poarta lui Tent, împlinind o veche superstiție a oamenilor cu aparatul de fotografiat. ● Dar oaspeții deschid scorul! ● Min. 20: Mulțescu egalează, după o acțiune individuală prelungită. Pe bancă, Andrei Rădulescu, președintele Colegiului central al arbitrilor, exclamă: «Asta a spart gheața; acum o să le dăm șapte!» ● Cinci minute mai tîrziu, Zamfir execută un corner, Dinu pierde duelul la cap, dar mingea ajunge la Dumitru, care o deviază direct la Hajnal; șut foarte frumos al mureșanului, dintr-o bucată, în colțul lung, și echipa României ia conducerea. Mulțescu scoate balonul din plasă arătîndu-i lui Tent mîna cu cinci degete răsfirate, semn că va mai încasa încă... ● Olandezii se grupează însă cu mai toată echipa în careul propriu, într-o apărare fără marcaj individual strict dar extrem de înghesuită, atacînd rar, parcă numai atunci cînd n-au încotro. ● Min. 33: Iordănescu, surprinzător de slab după meciul excelent de la Roosendaal, ratează din 4 metri o lovitură cu capul. ● Min. 42: «un-doi» frumos între Rădăcanu și Iordănescu, dar ultimul, din nou lent, întîrzie șutul și e deposedat. ● Min. 45: fault asupra lui Mulțescu, penalty transformat de Iordănescu, după lungi proteste ale jucătorilor olandezi, care primesc și un cartonaș galben. ● Primul sfert de oră al reprizei secunde s-a dovedit a fi perioada în care s-a jucat probabil soarta calificării; min. 47: șut bun Iordănescu, Tent se întinde și scoate miraculos de lîngă bară (în alte două ocazii mingea avea pur și simplu să se lovească de corpul său în drumul său spre plasă!); min. 51: henț foarte clar pe linia careului mare, neacordat de arbitru; min. 54: șut Mulțescu, deviat în corner de un fundaș; min. 56: șut violent al lui Dumitru, plonjon miraculos al lui Tent, care scoate de sub bară. Traian Iliescu, directorul I.E.A.B.S., sare în picioare și aruncă umbrela, sub un potop de blesteme. ● Olandezii se agață de fiecare balon, aș spune chiar că se agață de fiecare crampon al jucătorilor noștri — joacă pe viață și pe moarte, de parcă la Montreal ar urma ei să se califice... ● Min. 64: Zamfir driblează trei adversari și înscrie pe lîngă Tent. E 4-1, speranțele renasc. ● Min. 67: șut foarte puternic Dumitru, mingea lovește bara laterală dreapta, ricoșează în stînga, unde Iordănescu urmărește, se pregătește să introducă balonul în plasă, dar e faultat evident de Gelder. Penalty cum nu se poate mai clar, sărim în aer cu toții, nu se poate arbitrul să închidă ochii — ba da, incredibil, domnul Casha face semn să continue faza, care se încheie cu un șut al lui Hajnal, prins excelent de Tent. Andrei Rădulescu: «Nu se poate! Probabil că a fost mascat și nu a văzut bine faza! Altfel nu pot să-mi explic...» ● Min. 70: Dinu se înalță foarte bine, lovește balonul puternic cu capul — gol! — nu, am strigat degeaba, fundașul Buvens a scos tot cu capul de pe linia porții! ● Andrei Rădulescu nu mai rezistă, se scoală de pe bancă și se va plimba prin spatele porții pînă la fluierul final. Lîngă noi vine antrenorul Cornel Drăgușin, încercînd să forțeze ritmul atacurilor prin îndemnuri verbale: «Marcel, stai lîngă portar; faceți presing băieți; acum, pune-i-o lui Liță; șut Liță!» ● Olandezii joacă de-acum mereu cu ochii la ceas. Din careu aproape că nu mai iese nici unul din cei unsprezece. ● Min. 82: șut Zamfir, Tent deviază în corner cu piciorul. ● Min. 85: înscrie Dinu, prin șut la firul ierbii de la 16 metri, scorul e acum 5-1 dar mai sînt numai cinci minute de joc! Crișan vrea să scoată mingea din plasă pentru a fi repusă mai repede în joc, dar e împiedicat de Tent și Gelder, care își aruncă de la unul la altul balonul. Antijocul atinge astfel paroxismul, dar arbitrul scrie ceva, nu e deloc atent. ● Min. 90: maltezul Casha fluieră finalul, fără nici un minut prelungire. Tent, eroul meciului, în viața de toate zilele comerciant la o întreprindere de vopsele din Haarlem, ne spune vizibil satisfăcut: «E foarte normal să fiu mulțumit. Am făcut aici la București cel mai bun meci al meu! Niciodată nu mi-a ieșit atît de bine totul!»

DUMITRU GRAUR ■

meciul văzut (iar) prin plasa porții lui răducanu

Două bănci tixite cu reporteri și fotoreporteri în spatele porții olandezilor, nici una și în afară de mine nimeni în spatele porții lui Răducanu. După pauză, cînd s-au schimbat porțile și eram gata-gata să cred că voi sta singurel pe două bănci, oamenii de ordine le-au luat, ducîndu-le tot acolo unde se uita toată lumea, sperînd să vadă cel puțin 7-8 goluri. Primul gol avea însă să fie marcat în poarta noastră, din cauza unei grave greșeli de apărare (Cheran + G. Sandu) și nicidecum din ofsaid cum au crezut unii. Lui Răducanu nu-i venea să creadă și 10 (zece!) minute a amuțit, nemaiîncurajîndu-și coechipierii cu blîndețea-i binecunoscută: «Hai, mă, Liță, hai tată!», «Bă, dacă nu poți să treci de un jucător, mai bine pune mîna pe minge și du-o acasă, la bloc». «Atacă mă, nu mai fugi la mine, mă, fundaș de 2 lei». Olandezii se vedeau rar la poarta noastră, așa că Răducanu n-avea de ce să se uite la ei, cît la ceasul stadionului, astăzi cel mai periculos adversar al naționalei. Din cînd în cînd totuși cîte o extremă olandeză încerca să scape spre poartă, o singură dată mingea trasă cu putere fiind gata-gata să-i joace o festă lui Răducanu. Spre sfîrșitul meciului acesta primește cartonașul galben, «mă ciupise olandezul tare de mînă și atunci doar l-am mîngîiat, că dacă dădeam, cădea jos și unul a strigat că-mi dă amendă 5 000 de lei». După fluierul final, portarul nostru părea însăși statuia tristeții, spunînd printre oftaturi: «Dacă ar fi dat arbitrul ăla pitic 11 m la Iordănescu, i-am fi păcălit, mai aveam ceva timp. Eh, ce să mai vorbim, Montrealul l-am lăsat în geanta francezilor, la Blois și aici. Stăm prost. N-avem înaintare bre, băieții n-au încălțător, se-ncurcă între ei cu mingea, n-ajung la ea cînd sare sus, nu trag la poartă; geaba țip eu la ei. Azi n-am avut nici noroc, a apărat ăla parc-ar fi apărat-o pe maică-sa, s-a lovit mingea de el, parcă erau înțeleși. Dac-am fi jucat așa cu francezii, fără experimentul ăla de la Blois... Acum s-a dus Montrealul, mă duc acasă, în Giulești». Autobuzul oprește în fața Intercontinental, cineva îl întreabă pe Răducanu dacă ia troleibuzul 85, însă acesta se face că n-aude (ce, să mă fluiere lumea pe stradă!), mătură strada cu privirile în căutarea unui taxi, care să-l ducă, într-adevăr, în Giulești. E mai aproape.

IULIAN NEACȘU ■

fotbalul, crede ștefan covaci, nu e palatul de justiție

Miercuri seară, după minutul 90, s-au potrivit lucrurile la fel ca după meciul cu Franța. Amărăciune la etaj, udată de lacrimile lui Dumitru, la vestiarul echipei române și mare bucurie mare la parter, unde olandezii tocmai ies din tricourile muiate de sudoare ca să intre în pantalonii lor largi și neapărat cu carouri. Nu vreau să fac nici un fel de investigație și nici să mă amestec în inimile și sentimentele jucătorilor, dar mai omenească mi se pare mohoreala fotbaliștilor noștri decît fericirea fără margini a amatorilor olandezi, echipa care, la urma urmei, a încasat în două partide opt goluri.

Treptat-treptat, jucătorii noștri coboară. Dumitru are părul încă ud, după baie. Mă privește scurt și oftează. Hajnal e nervos și crede că la Blois s-a pierdut totul, din vina lui Valentin Stănescu, îl ascult și nu zic nimic. Nici Constantin, de obicei vorbăreț și gata să lămurească lucrurile, n-are chef de vorbă. Nici Dudu. Nici Cheran. Firește, îi revine lui Ștefan Covaci misiunea să zăbovească la o scurtă discuție cu ziariștii. Fotbalul, zice vicepreședintele federației, nu e palatul de justiție. E un joc. Contează rezultatul și, în cazul acesta, calificarea. Am ratat enorm și am avut și nesanșă, dar istoria s-a scris. Acum, trebuie să găsim forța s-o luăm aproape de la capăt. Zîmbește, dar zîmbetul, nu e greu de înțeles, e mai mult unul de bravadă. Mîinile îi tremură ușor și glasul la fel. Am crezut că vom repara pe parcurs o situație ca și compromisă după primul meci, ceva-ceva am făcut, dar n-a fost de ajuns. Chiar dacă portarul olandez a apărat senzațional, de multă vreme n-am văzut așa ceva, puteam învinge la diferența dorită, dar extremele noastre, din păcate, au jucat pe rînd. Pe Zamfir a fost nevoie să-l așteptăm 60 de minute ca să dea randamentul scontat și cînd a început să joace el a dispărut Crișan. Își aprinde o țigară și trage un fum. Adînc. Nu atît acel 0-4 a contat, continuă, cît teama că nu vom izbuti să refacem și că nu vom fi în stare. Ultimele două meciuri au demonstrat că sîntem în stare și ăsta mi se pare un cîștig.

Olandezii sînt veseli, se foiesc pe culoar și pricep că nu le lipsește mult ca să cînte, deși, repet, starea lor de spirit e mai greu de înțeles. Secretarul federației de amatori din țara lalelelor, Cees Matla, recunoaște că, deși fără să mai aibă ceva de cîștigat sau de pierdut, echipa sa a făcut la București cel mai bun meci din preliminarii, iar portarul Tent s-a întrecut pe sine. Acum, că zarurile au fost aruncate, îl rugăm să încerce o comparație între formațiile olimpice ale Franței și României, singurele care mai contau, înaintea zilei de miercuri, în bătălia pentru Montreal. Românii sînt fotbaliști mai buni, vine răspunsul, dar francezii au știut perfect ce-au vrut, arătîndu-se mai insistenți. Dar arbitrajul de astăzi?, continuăm dialogul. Crede că acceptabil, în sensul că a acordat gazdelor un penalty gratuit, dar le-a și frustrat de un penalty, în repriza secundă, la un fault clar comis asupra lui Iordănescu.

Arbitrul maltez Richard Casha, funcționar la o manufactură de tutun din La Valetta, nu e de aceeași părere. A văzut un penalty și l-a acordat. N-a văzut nimic în repriza secundă și, desigur logic, n-a fluierat nimic. Am rugazul să-i explic faza cu de-amănuntul, insistînd că, aflîndu-mă pe banca din spatele porții oaspeților, m-am găsit mai aproape de locul infracțiunii decît dînsul. A fost, îndrăznesc să-i spun, un 11 metri strigător la cer. Pînă la sfîrșit, poate numai din curtoazie, acceptă alt punct de vedere decît cel exprimat în teren, cu fluierul. Și arbitrii sînt oameni, zice, au și ei dreptul să greșească.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

maria alexandru e tristă nu pentru că a pierdut titlul, ci pentru că l-a pierdut într-o singură minge

Maria Alexandru. Așezată în fața unei cafele, acceptată după multe insistențe, marea campioană pare niște supărată și niște obosită. Recunoaște că este. Simte că n-a rezistat nervos maratonului Europenelor de la Praga, cînd a fost nu o dată silită să joace pînă la miezul nopții și s-o ia dimineața la nouă de la capăt. Știți, zice, la vîrsta mea nu mai e ușor, am treizeci și șapte de ani, din care vreo douăzeci și cinci de ping-pong, poate am început să obosesc sau numai mi se pare...

Se închide în tăcere ca într-o carapace. Nu-i arde, înțeleg imediat, de victoriile de altădată, caracterizînd prin talent și ambiție o carieră dintre cele mai strălucitoare, numărînd trei titluri mondiale, tot atîtea continentale și vreo cincizeci naționale, o doare înfrîngerea de la Praga. Se urnește la discuție cu vorbă mocnită și grea. După ce am învins-o pe Vostova, o aud, jucătoarea de care mi-a fost mereu frică în ultimii ani, am fost aproape sigură că voi întoarce titlul la București, după zece ani. N-a fost să fie așa. Hammersley m-a învins cu 3-1, dar totul s-a jucat într-o singură minge. Cea de la sfîrșitul primului set, atribuită mai întîi mie și oferită apoi englezoaicei. Atunci am fost convinsă că arbitrii au greșit, acum nu mai știu ce să zic, în orice caz, la schimbarea deciziei s-a întîmplat ceva cu mine și nervii mei n-au mai ținut.

Încerc să schimb firul conversației și o întreb ceva despre Hammersley. Era ea, cu adevărat, cea mai îndrituită să spere la primul loc? Se vede că da, răspunde, de vreme ce l-a cucerit. Apoi continuă: în urma războiului mulți viteji se-arată și comentatorii au întors-o repede din condei, susținînd că ea fusese prima favorită. În orice caz, comparațiile cu mine n-o avantajau. În ultimul an, în care eu n-am prea jucat, din cauza unei entorse rebele, Hammersley a cîștigat un singur turneu de amploare, la Budapesta. În 1975, cînd am avut ocazia să ne măsurăm una cu cealaltă, în Suedia, la Top 12, am învins-o clar, cu trei seturi la zero. Dar victoria aceea nu mai contează, desigur, pe lîngă rezultatul de la Praga.

Douăzeci și cinci de ani de tenis de masă, gîndesc cu voce tare, multă sudoare, multă muncă, multe satisfacții și multe amărăciuni, explicabile mai ales prin dorința Mariei Alexandru de a fi mereu prima, o medalie de argint fiind pentru dînsa, la o vîrstă la care alții au așezat de mult paleta în vitrină, sinonimă cu o înfrîngere. E bine să fie așa?, o întreb. Nu deține nici un adevăr absolut, ceea ce o împiedică, se explică, să-mi dea un răspuns ideal. Pentru dînsa, un sportiv care își dorește altceva decît primul loc e un sportiv sfîrșit.

Ce va urma?

Nu-i place întrebarea asta și mi-o spune. Deschis, fără menajamente. La vîrsta mea, notez un dram de cochetărie, e mai ușor să depeni amintiri decît să faci proiecte de viitor. E sigură că va juca la începutul lui mai la Top 12, în R.F.G., la Lübeck. Apoi nu mai știe cu exactitate ce va întreprinde, probabil că nu va abandona, datoria dînsei fiind nu numai de a apăra cu toate resursele și pînă la capăt gloria unui nume de jucătoare, ci și renumele sportului românesc pentru care, adaug, s-a străduit atîta din răsputeri. La anul, la campionatele lumii ar avea de luptat pentru păstrarea titlului de campioană a lumii la dublu, deținut împreună cu japoneza Takahashi. Probabil că va fi prezentă la Mondiale, dar nu știe alături de cine. N-are nici o veste de la Takahashi.

Și-a băut, la insistențe, ceașca de cafea. Îi spun, ca să anim discuția, că mi se pare mai degrabă tristă decît obosită. Încercarea este zadarnică. Nu mai obține nimic. Zice doar atît: după douăzeci și cinci de ani de sport, pe care vreau să cred că nu i-am irosit, am învățat bine un singur lucru. Marile satisfacții ori vin la timp, ori vin zadarnic.

Maria Alexandru. O mare sportivă prin fața căreia se cade să treci cu pălăria în mînă pentru ceea ce a făcut, face și, desigur, va mai face pentru sportul românesc.

T. NEGOIȚĂ ■

DIVIZIA B: 11 APRILIE

MOTRU, Minerul-Progresul București 1-1 (0-1). În ciuda mizei și a terenului, meciul a fost de bun nivel tehnic, cel puțin pînă în minutul 28 cînd, la 1-0 pentru oaspeți, arbitrul buzoian Cr. Teodorescu a închis ochii la un fault flagrant comis în careul gazdelor asupra lui Tevi. ● Ca să se revanșeze, Cr. Teodorescu va acorda, în min. 37, un penalty pentru... Minerul, făcîndu-se că nu vede steagul ridicat de tușierul Căpățînă, semnalizînd ofsaidul de trei metri al atacantului Turcanu din Motrul?! ● Recitalul arbitrului continuă, el va influența decisiv rezultatul partidei avantajînd gazdele într-un mod de-a dreptul penibil pentru tribune, anulînd în min. 78 Progresului un gol perfect valabil, pentru un pretins fault la portar. În aceste condiții, fotbalul practicat de cele două garnituri n-a mai contat, arbitrul hotărînd cu fluierul un meci egal în defavoarea oaspeților, care au jucat mai bine. A venit, poate, momentul ca după o întreagă sultă de meciuri date peste cap, Colegiul central al arbitrilor să ia în discuție prestările lui Cr. Teodorescu, vinovat la Motru de schimbarea rezultatului, cu implicații directe în promovare și retrogradare. A arbitrat, după cum l-a tăiat capul, împotriva regulamentului și a evidenței, Cr. Teodorescu, 1. **(Cornel Ionescu). BORZEȘTI, C.S.M.-F.C. Brăila 1-0 (1-0),** după un meci de tristă amintire pe care am vrea să-l uităm cît mai repede, odată cu îmbrîncelile pe care le-am primit la intrare din partea unei brigăzi de ordine refuzînd să recunoască vreun alt fel de legitimații decît pe acelea de... susținători ai echipei locale? ● Președintele clubului din Borzești, Dan Bărbulescu, și secretarul Hristu Dascalopol au tolerat o atitudine inadmisibilă, favorizînd indisciplina și violența oamenilor de ordine. ● Meciul a avut același aspect. Urît, partidă a intrărilor dure și a violenței, pe care arbitrul bucureștean N. Petriceanu s-a străduit și a reușit s-o conducă corect. ● Unul din atacanții din Borzești, Nitreanu, a fost scos cu targa de pe teren, iar Solomon (C.S.M.) a fost eliminat din joc pentru lovirea adversarului fără balon. La ieșirea de pe gazon, acesta a fost luat la bătaie de antrenorul său, Macri, și trimis la arbitru să-și ceară scuze?! ● Brăilenii n-au justificat cu nimic aspirațiile la promovare, gazdele reușind o victorie meritată, datorată golului înscris de Nae, în min. 35. ● După fluierul final, unul dintre fotbaliștii oaspeți, Radu Dan, s-a năpustit orbește, cu pumnii și picioarele, asupra coechipierului său Cristache, completînd tabloul penibil al unui meci de box și nu de fotbal. Sugerăm federației de specialitate să analizeze gravele abateri petrecute duminică pe stadionul din Borzești. ● A arbitrat N. Petriceanu (București), 9. **(Ilie Dobre). FOCȘANI, Unirea-Cimentul Medgidia 1-0 (0-0).** Timp aspru și meci aspru, colorat încă din primele zece minute cu galbenul a trei cartonașe, două pentru oaspeți și unul pentru gazde. ● Focșanii, o echipă mai rudimentară, dar știind foarte bine că orice punct pierdut acasă este egal cu retrogradarea, a atacat în trombă, învingînd pe merit o grupare parcă mai abilă, mulțumită să piardă onorabil, cu gîndul la cele șapte meciuri ce-i mai rămîn de disputat la Medgidia. ● Fiecare formație a ratat cîte o ocazie de gol monumentală, Fanici (Unirea) în min. 15 și Bărbulescu (Cimentul) în min. 66, cea irosită de focșenean fiind cu siguranță cea mai mare ratare înregistrată vreodată pe întinsul județului Vrancea. După ce a driblat portarul, atacantul Unirii, singur cu plasa, și-a dat cu... stîngul în dreptul? ● Unicul gol, Păiș în min. 70, din marginea careului, a plecat din piciorul lui Năsturescu, inspirat introdus în teren de antrenorul Făiniță. ● Dintr-un exces de corectitudine, arbitrul brașovean Gh. Ionescu a comis unele greșeli, ținînd mai mult parte oaspeților, dar neinfluențînd rezultatul. Nota 8. **(Ovidiu Ioanițoaia). OLTENIȚA, S.N.-Dinamo Slatina 1-0 (1-0).** 1 000 de spectatori, curajoși în fața unui vînt turbat, au plecat mulțumiți de rezultat și dezamăgiți de fotbalul văzut. S-a jucat brambura, mai mult la mijlocul terenului, oaspeții, cu unele intenții bune, fiind puși la punct, cu consecvență, de jocul dur al gazdelor. ● S-au plătit o grămadă de pelite arbitrul fiind nevoit să împartă cartonașe și să-i convoace, la pauză, pe cei doi antrenori spre a mai liniști spiritele. ● Golul victoriei, meritată prin insistența S.N.O., s-a realizat în min. 29, cînd fundașul central Ratcu, urcat la o lovitură liberă, a șutat pe sub portar. ● A arbitrat I. Ciolan din Iași, 7, cu multe greșeli în aprecierea ofsaidurilor. **(D. Constantinescu). DEVA, Mureșul-Victoria Călan 3-1 (0-0),** partidă plăcută ca desfășurare, sportivă și egală pe parcursul primei reprize. ● La reluare, meciul s-a jucat în numai două minute, un penalty, acordat just și transformat impecabil, deschizînd gazdelor drumul spre o izbîndă meritată. ● După terminarea confruntării, am consemnat părerea noului președinte al Mureșului, Constantin Suciu. Mulțumit de victorie, acesta s-a arătat nemulțumit de evoluția jucătorilor din Deva, susținînd că pentru salvarea de la retrogradare echipa trebuie să adune cîteva puncte afară, greu de realizat la capacitatea actuală. ● A condus orădeanul I. Ujheli, 9, o partidă care nu i-a ridicat probleme. **(Radu Mircea). CĂLĂRAȘI, Celuloza-F.C. Petrolul 1-0 (1-0).** Ultimele speranțe ale ploieștenilor de a promova au fost practic spulberate, nu atît de jocul bun al gazdelor, cît de propriile slăbiciuni. Petrolul a jucat fără vlagă și fără orizont, prestația excelentă a lui Angelescu neputînd compensa lipsa de ambiție a coechipierilor. ● Fără să arate calități deosebite, Celuloza a avut un singur merit, urmărind cu insistență cele două puncte după care suspina tot Călărașul. Ele se datorează golului înscris de Mușat, în min. 10. ● Fotbal puțin, despre care putem scrie mai ales din imaginație decît din cele văzute. ● A arbitrat o brigadă bucureșteană avîndu-l la centru pe I. Urdea, 7. **(Răzvan Bărbulescu). BUCUREȘTI, Autobuzul-C.S. Tîrgoviște 2-4 (1-1).** Niște cam împlinit, niște cabotin — în orice caz, cel mai bun de pe teren — Gigi Tătaru și-a condus echipa spre o nouă victorie, extrem de prețioasă în lupta pentru promovare. ● Începutul partidei n-a fost însă deloc favorabil oaspeților, care au gafat adesea în apărare, au primit în chiar al șaselea minut al meciului un gol (henț pe cît de clar, pe atît de inutil al lui Alexandru, penalty transformat de Sultănoiu), au intrat apoi oarecum în derută, scăpînd însă fără un alt gol datorită intervențiilor reușite ale noului portar tîrgovișteean, fostul internațional Carol Haidu (34 de ani), cît și pripelilor atacanților bucureșteni. ● Continuarea a fost marcată de revenirea spectaculoasă a echipei oaspete, care sub impulsurile lui Tătaru II a început să joace din ce în ce mai bine. ● Gazdele au cedat pasul mai ales în repriza secundă, prilejuind tîrgoviștenilor un adevărat festival de tehnicitate și joc ofensiv, pe fondul căruia unica necunoscută a meciului a rămas cea a scorului. ● C.S. Tîrgoviște s-a detașat la 4-1 (goluri Economu 2, Pitaru și Tătaru II, ultimul dintr-o lovitură liberă de la 16 m în care balonul a șters vinclul barelor înainte de a fi deviat în plasă), după care Autobuzul a mai înscris în final un gol. (Sultănoiu, min. 87), o foarte palidă consolare însă în fața unei retrogradări ca și eminente. ● A arbitrat N. Cursaru (Ploiești) 9. **(Dumitru Graur). BUCUREȘTI, Metalul-Steagul roșu Brașov 0-0.** Vîntul a bătut tare peste terenul pe care s-au întîlnit două echipe cu țeluri contrare: gazdele să nu retrogradeze, oaspeții să revină în prima divizie. După cum s-a învîrtit balonul vreme de 90 de minute, jucătorii ambelor formații, cu puține excepții, ar trebui însă să se recalifice în oină: mingea la bătaie sus, iar jos fotbaliștii în leapșa. ● Metalul, echipă care de-a lungul anilor a fost un fel de secție de reanimare a divizionarelor A, are un lot tînăr, încă neomogenizat, jucătorii săi fiind încă în creștere. ● Steagul roșu, care a retrogradat ca victimă a întîmplărilor din finalul sezonului 1974-1975, pare astăzi să nu fi evoluat decît în B, deși mai are 5-6 valori certe. În lipsa lui Pescaru, accidentat, brașovenii au jucat șters, avînd argumentul unei singure ratări, Paraschivescu în min. 65, și scăparea de o «bară» al lui Marincel și de un penalty clar, fault în careu, neacordat de arbitrul Topan. ● Acesta a fluierat adesea invers, defavorizînd ambele echipe și aplicînd greșit legea avantajului, dar nedreptățînd în primul rînd pe Metalul, păgubită, cum spuneam, de o lovitură de la 11 m. ● Meci urît, zero din toate punctele de vedere. ● A arbitrat V. Topan (Cluj-Napoca) 3. **(Iulian Neacșu).**

RACUL

FOAIE SĂPTĂMÎNALĂ DE AVANGARDĂ NR. 104

găina care sare gardul în ograda rațiunii

Neîncadrată și zburdalnică, găina cu pricina are planuri dintre cele mai mari. Cum nu lucrează nicăieri, căci nici un serviciu nu i se pare pe măsura posibilităților ei, are tot timpul să se dedice frumosului, să-l înhațe și să-l devore, bate expozițiile, înghite spectacole, ciocăne la toate ușile sălilor de concerte, mănîncă romane de valoare din care nu înțelege nimic și pe care nu le poate uita.

Trîndăvia a subțiat-o, i-a dăruit cearcăne culturale și paloare intelectuală. Și într-o bună zi, găinușa cuprinsă de mare încredere în puterile ei, a apelat la puținele ei aripi, și-a luat avînt și a sărit gardul în ograda rațiunii. Nu, ea nu va fi niciodată încadrată, nu-și va cumpăra mobilă în rate, ea se va ocupa numai de idei. E drept că în timpul acestei escaladări s-au produs și cîteva incidente neplăcute, s-a cam jumulit, cîteva dintre cele mai fermecătoare pene s-au deteriorat ireversibil. În timpul zborului și-a pierdut și cecul de două mii de lei pe care îl avea de la primul ei soț. Dar nu s-a întristat prea mult, știa că rațiunea cere sacrificii.

Și așa jumulită și fără o bază financiară prea solidă continua să-și cotcodăcească punctele de vedere. Avea idei ferme în toate problemele în care nu se pricepea. Faima intransigenței ei se răspîndise departe, foarte departe.

Cu cît trîndăvea mai mult, cu atît devenea mai sensibilă, mai conștientă că e ființă ieșită din comun. Eu să mă încadrez? Jamais — își spunea ea conștientă că a agonisit și cîteva cuvinte franțuzești.

Curînd însă puținele ei grăunțe intelectuale se epuizară și atunci deveni brusc și mai tragică. Făcea vizite, bea ceai și-și descria viața interioară. Găsise și alte găinuțe tragice și ședeau la taifas pînă noaptea tîrziu, ronțăindu-și sensibilitatea și ironizîndu-și contemporanele.

S-a obișnuit să trăiască din mila altora, dar ea își spunea, oare în vechime n-au fost și filozofi de valoare care trăiau din cerșit? Pe unde mergea își tîra, sărăcuța, demnitatea ei jumulită și fără pene.

Ei, dar la un moment dat a dat de fund și sacul suferințelor interioare. De atîta folosință se făcuse ferfeniță. Inevitabil, trebuia să se repete, și astfel i-a fost dat să fie prima găinușă despre care se spunea că devenise «manieristă». Asta, e drept, a cam întristat-o. Și apoi unele din prietenele ei se măritaseră sau se încadraseră și nu mai aveau timp de cafelute și puncte de vedere.

Ea le-a ironizat un timp, apoi s-a retras în cotețul ei singură, jumulită și neîncadrată.

Vechile prietene îi aruncă în fiecare zi grăunțe, însă ea le respinge cu dispreț, ea nu vrea grăunțe, ea vrea idei.

TEODOR MAZILU ■

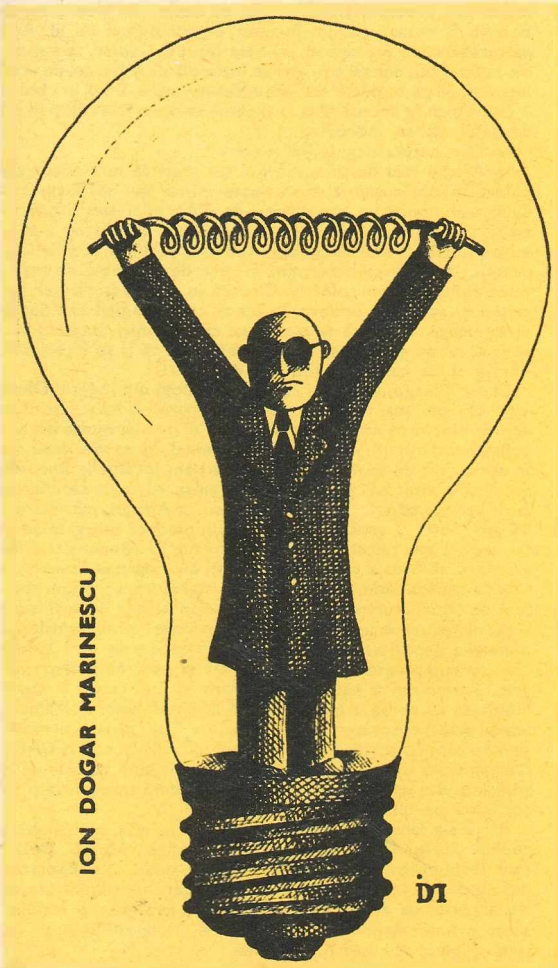

Din expoziția de caricaturi
„RĂZBOINICII"
a lui DANIEL IONESCU

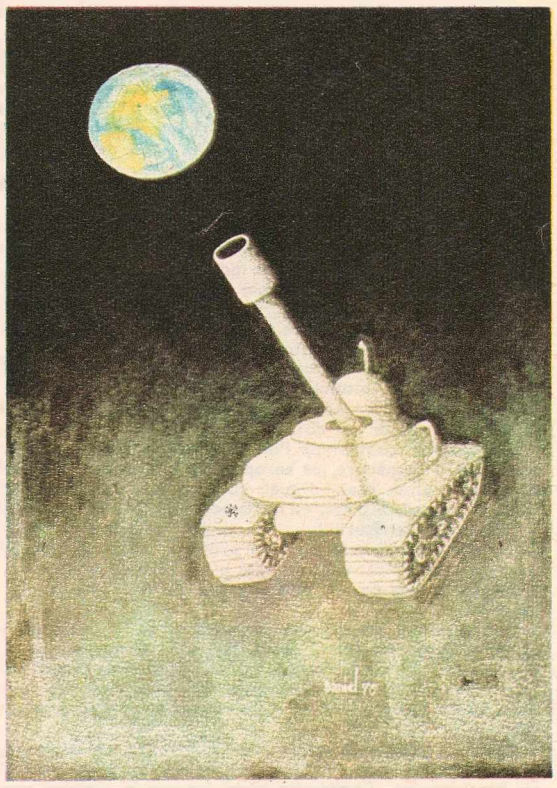

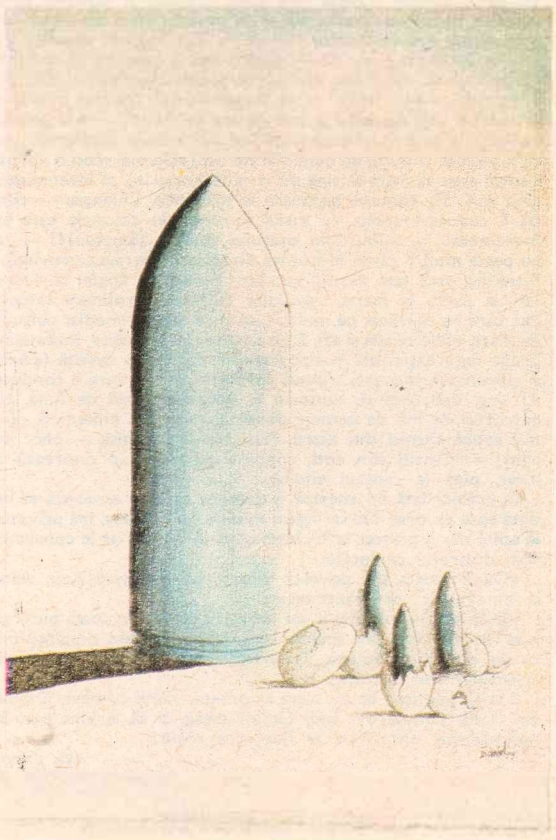

entomologii lingvistice

U., V.

Umiditate	— timiditate atmosferică
Umoare	— lichid intercelular care provoacă rîsul
Umorist	— scriitor în secolele trecute
Undiță	— spînzurătoarea rîmelor
Unicorn	— bărbat înșelat o singură dată de soție
Urangutan	— vijelie provocată de maimuțe
Urmaș	— serial biologic
Urnă	— sicriu de buzunar
Ursulină	— extract de urs
Ușier	— clanță în livrea
Vacs	— preparat pentru lustruit nimic
Vacuumetru	— aparat pentru măsurarea greutății vidului
Vampir	— aparat pentru transfuzie în evul mediu
Vară	— verișoara vărului
Văduv	— holtei divorțat
Vedetă	— navă de război talentată
Veleitate	— pretenția de a ridica velele
Ventriloc	— magnetofon cu buze
Versant	— un munte trecut prin multe
Viageră	— pensie de bătrînețe primită la naștere

CORNEL UDREA ■

ROTUNDA

tardiva argumentare

Și cum vă spuneam, el fusese pedepsit, nefiind vinovat. Prietenul meu cel bun, de cîte ori nu i-a spus: «Bă, poți să ai dreptate cu carul, dar mori cu ea în mînă dacă nu găsești unul să ți-o dea. Dacă găsești și mai mulți, cu atît mai bine. Aia e! Ai grijă să te ferești însă uneori de ăia care o-mpart».

În fine, ce mai tura-vura, l-a pus iar în postul lui. Ce să-i faci, așa se mai întîmplă uneori în viață. Și asta de cînd lumea și pămîntul. Că-mi spunea cineva zilele trecute: S-a întîmplat așa că unul s-a răsturnat cu barca pe Herăstrău și cum nu știa să înoate a început să strige «ajutor, fraților». S-a apropiat un «frate» într-o barcă și, întinzîndu-i mîna, l-a întrebat: «Știi să cînți la chitară?» «Știu, a răspuns omul din lac, e pasiunea mea extraprofesională!» «Dacă ai avut timp să înveți chitara, puteai să ai timp și pentru lecții de înot». Și l-a lăsat să se înece.

APOSTOL TURBATU ■

Către:

Tov. redactor
Apostol Turbatu.
Redacția Revistei FLACĂRA
BUCUREȘTI

Articolul dv. publicat în revista FLACĂRA nr. 13 din 3 aprilie 1976, «articol agricol», EXPLICABILA NEOMENIE, *a avut un ecou extraordinar în rîndul contabililor C.A.P.-iști de la Cooperativa agricolă de producție «SOMEȘUL» din orașul Satu Mare, a fost foarte bine că al II-lea a fost salvat, mult mai mare folos avem după el decît după cel înecat.*

Cînd cel salvat va trebui să rezolve din problemele celui înecat va fi mult mai simplă birocrația întronată atît de puternic în unitățile noastre.

Vă rugăm mult, mai publicați asemenea articole care sînt foarte frumoase și plăcute la citit.

Vă mulțumim foarte mult, sînteți în asentimentul nostru.

Cu toată stima,
Contabilii de la C.A.P.«Someșul»
Satu Mare

condica de sugestii și reclamații

De 30 de ani mă lupt cu chelnerii, forțele mele slăbesc, nervii mei nu mai sînt tot aceiași dar totul e în zadar. Niciodată însă, în viața mea, nu am întîlnit un asemenea specimen. Dezgustător! E vorba de cinicul și de ignorantul patent, chelnerul Lepădatu. O, cum se scarpină în fața clientului, cum rînjește din buzele unsuroase, cum plescăie din limbă, cum se reazemă de soba de teracotă să-și încingă jamboanele! Toate acestea c-un aer de animal îmbuibat și sătul care te scoate literalmente din minți! Am așteptat timp de *o oră* o simplă ciorbă de burtă pentru care cerusem învoire de la servici și acest Lepădatu a reușit să-mi toace nervii vreme de 45 minute pînă cînd mi s-a spus că ciorba s-a terminat. Ce merită bestia asta? Ștreang.

Ion Pățui, contabil

MĂSURI LUATE

Problema ciorbei de burtă care apasă asupra localului s-a raportat și la trust care numai de trust depinde, fiind posibilă rezolvarea ei cel tîrziu l-anceputul trimestrului viitor.

Resp.

De aproape un an de zile perspectiva «Titanicului» dinspre parc e întunecată de un buldozer abandonat, uitat de cînd cu darea în folosință a blocului de vizaviz. Propun conducerii restaurantului o soluție foarte ieftină pentru rezolvarea acestui buldozer și care constă în tocmirea a doi oameni cu niște săpi care în 2-3 zile ar putea îngropa definitiv buldozerul, eliminînd un aspect de risipă, insetetic și pesimist.

G. Gingirlă, IPROFIT.

MĂSURI LUATE

A se trimite sesizarea la Trust.

Resp.

Cerînd potroace am descoperit o bucată de cîrpă în gură.

ss indescifrabil

MĂSURI LUATE

A se verifica cu și mai multă atenție conținutul lichidelor ce servim la client.

Resp.

Culese de AL. MONCIU-SUDINSKI ■

flacăra
seriale

CĂLĂTORIND PRIN CHINA (6)

între prieteni și apa e dulce ca mierea

Li, mai marele grădinarilor, vorbește pentru a treia oară pe tema sa preferată. Legenda spune că Li Tai-pe a murit înecîndu-se, beat de vraja nopții (ori de vin), s-ar fi aruncat în apele lacului, să culeagă luna care strălucea nemaipomenit. E versiunea legendară, acreditată de biografia și breasla poeților. Li, mai marele grădinarilor, știe însă o versiune laică, mai puțin veselă (și poate mai verosimilă) privitor la sfîrșitul marelui poet. Exilat fiind, Li Tai-pe viețuia printre oameni simpli, trăindu-le truda și amarul; așa s-a întîmplat că o inundație mătură tot ce a fost viață în regiunea aceea, rămînînd doar puține suflete refugiate, prin cine știe ce miracol, în vîrful unei coline, în totală izolare de lume. Deznodămîntul a fost acesta: unde nu putuse ajunge apa, a ajuns holera, iscată de cadavrele decimate, stingînd și flacăra vieții lui Li Tai-pe, în timp ce apele flămînde, crescute peste măsură, îi dănțuiau la picioare, cîntînd A Mi To Fo («O, Budha, zeule mare!»)...

Băusem, acesta-i adevărul, băusem **ceaiul împăcatei dimineți,** care spală relele și readuce omul în condiția sa bună. Însoțitorii noștri voiseră a ne smulge din starea plumboasă în care bănuiau că ne aruncă întîrzierea aceea, voiseră să ne «răscumpere» oarecum, să ne dezdăuneze în acest mod subtil, concepînd o partidă de ceai zeesc, care iscă flăcări în vine și îți pune în brațe o bucată de paradis.

Alt ceai cu temă se petrece în turbopropulsorul **Trident,** aeronava de fabricație engleză, care ne duce spre Shanghai; avionul de mărime medie, frecvent în China, seamănă într-adevăr cu tridentul lui Neptun, îmblînzitorul și răscolitorul deape. Ajunși deasupra plafonului de nori, apare stewardesa aducînd ceaiul acestei zile, al acestei ore și al acestei dispoziții de spirit, despre care va fi vorba în cele ce urmează.

Ceaiul pe care îl povestesc se referă la Kong, bunul meu interpret, nume care înseamnă «neant» în chineză. Nu recurg la paradoxuri și potriviri, dar adevărul acesta era: Kong se dovedise interpret înțelept, docil, ager la minte, implacabil în misiunea sa, deloc ușoară, însă fără culoare și efuziuni de nici un fel, total impenetrabil, ceea ce mă intrigă. Am o oarecare experiență a relațiilor cu interpreții și pot afirma că Kong era Kong, adică Neant. Eu nu știam că se apropia, tiptil, cu sunete de cantilenă celestă, ceasul efuziunilor și al deschiderii unui suflet nuanțat.

Fata cu ceaiul are douăzeci de ani și se numește Chiau Shiaumei (Floare de Prun Înflorit); mi se dau țigări, chibrite, insigna companiei aviatice și, bineînțeles, **cea,** care înseamnă chiar ceai. Întreb ce fel de ceai ne dă.

«E ceaiul de dinaintea ceaiului», zice Floarea de Prun Înflorit.

Nu e o glumă, e ceaiul oaspetelui rar, ceaiul care nu se bea de sete, ceai servit în cești mici, imediat după dejunul abundent cînd meseanul se va tolăni pe **kan** (pătucelul jos), pe partea stîngă, spre a-și face siesta, după care vor veni, se înțelege, ceaiurile comune, bune de sete (între care și cel de floarea-soarelui, pe care îl beau europenii, ca pe o trufanda; e ceaiul de spălătură a burții, ceai de dres, prozaic, disprețuit de inițiați). Întreb buimac:

«Și de ce îi zice ceaiul de dinaintea ceaiului?»

E secunda în care intervine Kong, care îmi arată pachetul cu țigări ce însoțește numitul ceai: o hieroglifă aurie e imprimată pe cartonul de un roșu aprins, semn criptic, cum sînt atîtea în China.

«Nu înțeleg», zic.

«E **Schuangsi,** semnul Dublei Fericiri. Ceaiul de dinaintea ceaiului și semnul acesta merg mînă în mînă. Pătrunzîndu-l pe unul, îl înțelegi pe celălalt și invers».

Istețul și enigmaticul Kong izbutește să mă incite și, deoarece sorbisem amîndoi licoarea cu pricina, începem să ne comportăm (bănuiesc) pe măsura ei. Kong îmi ia carnetul de note, desenează doi ursuleți în mijloc de bambusărie și niște pomi înfloriți, iar alături transcrie hieroglifa Dublei Fericire **(Double Happiness),** timp în care aflu povestea Cuplului. Hieroglifa Dublei Fericire e emblema cuplului, semnul de nuntire sau al prieteniei sincere; o pun mirii în geamul de pergament opac, după unirea lor, sau o arborează marile prietenii. În acest climat apare **ceaiul de dinaintea ceaiului,** semn de supremă prețuire, dragoste curată, prietenie veșnică. Numitul ceai, extrem de scump și greu de găsit, crește în arbust pitic, de mare altitudine, pe țancurile pietroase ale muntelui Lu Shan, în provincia Changsi, deasupra fluviului Yangtse, la înălțimi de nepătruns, unde soarele e oaspe rar, pricina fiind ciurda norilor veșnici; frunza o are subțire și fină, mereu înrourată, continuu stropită de ceața și norii migratori, călătorind orizontal, ca într-un perpetuu dans cu eșarfe de sărbătoarea lampioanelor.

«Ceaiul de dinaintea ceaiului se numește **Uyn U-cea,** Ceaiul Norilor și al Ceții, adică tocmai ceea ce izbutește acesta să șteargă dintre noi oamenii», sfîrșește Kong într-o iluminare.

Mă conving că ceaiul sorbit dizolvă orice scamă de nor sau pală de ceață dintre mine și Kong, deoarece se întîmplă nesperatul lucru al efuziunilor, stare cenzurată aici, nu din fățărnicie, din exces de pudoare și un nedezmințit bun-simț; Kong, din contră, nu se cenzurează acum, se confesează despre sine și familia sa, precizînd din capul locului mobilul acestei întorsături:

«Politețea exagerată ascunde în sine mîndrie».

Confesiunea lui Kong durează cît ai sorbi o ceașcă de ceai și e rezumabilă astfel: nu agreează numele său în traducerea «neant», o preferă pe aceea de «succes», cel de-al doilea înțeles al cuvîntului Kong, fapt plăcut și inimii lui Chan Vîn-in, soția sa, cu care a arborat împreună semnul Dublei Fericire în urmă cu zece ani, la București, ca studenți ai facultății de limbă și literatură, timp evocat nostalgic, poate și pentru că puii lui, o fată și un băiat, Gun Xue (Jun Siuie, Marea în Furtună) și Gun Xu (Jun Siu, Puf de Salcie) țîstuie pe românește toată ziua, ca greierașii...

„Îmi cîștigasem un prieten statornic. Băusem împreună **Uyn U-cea,** ceaiul adevăratei prietenii. De acum încolo, eu și Kong aveam să locuim în pavilionul purpuriu al proverbului, foarte gustat în China: **între prieteni și apa e dulce ca mierea.**

Ceaiul-drapel, pe numele lui Chi-cea, îl beau pe aeroportul din Nanking. Frunzulița acestuia este extrem de subțire, ca aripa de efemeridă, o răsucește soarele, o toarce, o face de subțirimea unui ac, aruncată în apa fierbinte se desfășoară ca un... drapel, de unde și numele său. E leac pentru taciturni, zice-se, altminteri nu-mi dau seama cum l-aș fi decis la vorbă pe Lŭ Bo, «omul din sud».

E un bărbat vînos, bine întemeiat acest Lŭ Bo; își poartă trupul masiv cu o discreție și o eleganță de balerin, deși greu de o sută de kile, pe cînd figura sa măslinie, de Budha bonom, dormitează impasibilă. Doar ochii negri, oblici, cu tăietură adîncă, sînt cogitativi, strecoară mediul și evenimentele prin filtre mici, ca o pupilă fotografică cu expunerea instantanee; e privilegiul bunilor observatori, a căror vizualitate îi salvează de la multe. Așa îl intuiesc pe taciturnul Lŭ Bo, cu care umblu de un șir de zile, fără a fi schimbat trei fraze cu adevărat. Schimbăm doar priviri, spunîndu-ne pe mutește: ce să-i faci? Amîndoi sîntem tari la capitolul ăsta, înțelegem totul dintr-o ochire, hai să disprețuim cuvintele, să ne simțim în elementul nostru, măcar acum, măcar noi doi...

Și respectăm consemnul. Pînă în ultima zi. Pînă în ultimul ceas. Pînă la despărțire, pe aeroport, în salonul de adio, cînd se pune dinainte ceaiul-drapel, cultivat în provincia Holan.

Mă uit în ceașcă și văd ce nemaipomenite trene de roșeață lasă frunzele, desfășurîndu-se ca un dans cu steaguri. Pentru că în tăcerea mea culesesem un proverb, foarte la locul lui acum, îl rostesc într-o doară, fără a mă adresa anume cuiva:

«Pînă și frunza de ceai se desfășoară, darmite sufletul prietenului».

Sorbim ceaiul cu drapele, privirile ni se încrucișează și Lŭ Bo grăiește, tot într-o doară, fără a mi se adresa anume:

«Îmi aduc aminte de cineva căruia i se spunea **Omul din nord,** pentru că de acolo venise, din provincia Shantung. Viața lui îmi apare uneori ca ceaiul-drapel, își dizolvă aromele, valuri-valuri...»

Ceaiul cu drapele se cere sorbit scurt și des, are pronunțat gust de măslină verde, cu care însoțesc istorioara depănată de Lŭ Bo și anume: **Omul din nord** luptase în războiul antijaponez, își făcuse datoria, eliberînd cu ai lui baza din peninsula Tyiautung, era instructor de partid din fragedă tinerețe — asta se întîmpla prin '45 — după aceea îl regăsim ca ostaș al războiului de eliberare, era portdrapelul tineretului, pe care îl recruta pentru front, ca să treacă fluviul Yangtse odată cu armata — sînt douăzeci și șase de ani de atunci — și să prindă rădăcini în sud, să smulgă pămîntul din mîinile moșierilor, cu care s-a luat la hartă de nenumărate ori («De mai scoți o vorbă, cuțitul meu va intra în tine alb și va ieși roșu!»), să întemeieze, prin anii '50, comune populare în provincia Chiangsu — cine nu îl cunoaște acolo, pe malul fluviului, în cătunele care se învecinează cu suburbiile orașului Juzhou (Siugiou)?! — și nu peste mult îl găsim în fruntea direcției culturale a provinciei Nanking, apoi (ani destui) secretar general al filialei scriitorilor, ia parte la marea revoluție culturală proletară («focul viu, care i-a purificat pe mulți»), ca să se dedice imediat culturii de masă, unde se află și azi, îl găsesc nopțile prin sate, întemeind grupe de creație, ori în tipografie, redactînd o revistă («Arta și cultura Chiangsu»), tribună revoluționară pe care o conduce cu sîrg, deoarece cu ajutorul ei vorbește, lună de lună, cu patruzeci de mii de oameni deodată, motiv ca nimeni să nu-i mai spună **Omul din nord,** respectivul devenise — oho! de cînd! — **Omul din sud,** condiție pe care și-o onorează, a jurat, pînă la capătul zilelor...

O grăbită fată ne cheamă la avionul care ne așteaptă să ne ducă spre alt oraș. Ne strîngem mîinile, Lŭ Bo tace, mă privește în stilul său, îl privesc la fel, înțelegînd că intrăm iar în consemn, vom disprețui cuvintele.

«Omul acesta și-a povestit viața», îmi șoptește Zou, zelos și binevoitor, pe franțuzește.

«**Je le sais!**», confirm și mă uit mai departe, cu toată puterea mea de văz, în ochii aceluia care se desfășurase dinainte-mi, ca un drapel. Revoluția îl purtase de-a lungul și de-a latul imensului său teritoriu.

Îi strig (mental) de pe scara avionului: rămîi cu bine, Omule din nord, Omule din sud, Omule-steag, și să ai vînt bun în necontenita, entuziasta ta fluturare roșie!

(Va urma)

POP SIMION ■

BIOGRAFIA UNUI OM AL MUNCII

o comună în largul lumii (8)

Citește. Rămîne înfiorat de cele ce vede și aude că li se întîmplă altora. În lume se moare de foame. În lume se moare de sete. În lume, copiii oamenilor nu pot să învețe. Ei bine, spune, la Potlogi nu se poate muri de foame. Există pămînt bun. Dacă-l muncești, produce neapărat și nu te lasă în pierdere nici atunci cînd e secetă. Nici de sete n-a fost om care să moară aici. Ajunge să ai două mîini ca să apleci cumpăna unei fîntîni și să-ți scoți singur apă bună și rece, să-ți răcorești sufletul. La Potlogi există școli și profesori, și toți copiii satului învață. Există dispensare cu medici și cu medicamente, cu grijă pentru sănătatea oamenilor. Pămîntul nu se cutremură, furtuni devastatoare nu se iscă în cerul satului, la Potlogi nu există vulcani, nu există poluare, într-un cuvînt, spune primarul, faptul că oamenii au aici din capul locului ceea ce alții se străduie și luptă o viață să aibă nu înseamnă că satul acesta e un sat fericit?

— «Din capul locului». Ca să existe școli, a trebuit să dea cineva bani. Ca să existe fîntîni, a trebuit să le sape cineva...

— Știu bine. Dar important este că munca a fost scoasă de sub incidența purei necesități, că a fost eliberată de obsesia, umilitoare, cunoscută și de oamenii din Potlogi, dealtfel, pînă într-o vreme, de a însemna doar efort de supraviețuire. În fond, munca liberă, nestingherită, totală, cea care duce într-adevăr la bunăstare și la fericire — pentru că nu poate duce la bunăstare și fericire munca destinată doar împlinirii unor cerințe vitale — nu este ea un vis al nostru, al comuniștilor? Și n-a devenit ea, încă de pe acum, o mare realitate? E drept, una încă atît de mult perfectibilă...

— Perfectibilă. Cum?

— Prin curmarea oricărei birocrații în care se mai încîlcește încă. Birocrație la țară?, s-ar zice. Imposibil! Și totuși... E drept, prin birocrație eu nu înțeleg doar indiferență funcționărească scoțînd mînecuțe negre sau degete livide pe sub gemuletul unui ghișeu. Așa ceva nu prea există la noi, la țară. La Potlogi acte se dau toată ziua, nimeni nu-i dus cu vorba și cu «vino mîine». Birocrație, zic eu, e tot ceea ce nu e normal, tot ceea ce e făcut de mîntuială, tot ceea ce duce la indisciplină și la eroare. E o boală care prinde încet, dacă i se dă timp, care murdărește și minimalizează și care știe să-și procure complicități. Să spui în gura mare cuvinte mari fără să și fii om de fapte mari, asta e birocrație. Să nu crezi ceea ce e evident, după cum să dai drept evident ceea ce n-are nici o bază de adevăr e iarăși birocrație. Reduc la acest numitor comun abaterea și excepția, detașarea sau falsa înregimentare în efortul general. De asta, cîteodată, spun vreunui om al meu că se poartă ca un birocrat, chiar dacă n-are în mînă un creion chimic, ci o cazma, sau e cocoțat la doi metri pe un tractor. Înțeleg prin lupta cu această birocrație ceea ce înțeleg alții prin «lupta cu inerția». Chestie de termeni și de obișnuință. Gîndul e unul: al stării noastre permanente de a fi revoluționari, de a fi comuniști adevărați.

— Ca primar, îmi spuneați odată, și ca secretar al comitetului comunal de partid, v-a interesat în primul rînd viața organizațiilor de partid.

— Da. Și am început chiar cu aceea de la consiliul popular. Se făcea treabă aici, n-aș putea spune nu, dar impresia mea este că se vorbea totuși prea mult și că faptele, dacă e să vorbim cinstit, nu prea se ridicau la măsura vorbelor. Ani în șir, de exemplu, s-a tot discutat și s-a răsdiscutat cine să fie director coordonator al școlilor din comună. În Potlogi existau patru școli, fiecare avînd directorul ei și depinzînd direct de județ. Comuna n-avea un «om nr. 1» care să știe totul, la orice oră, în domeniul acesta, să gîndească, să planifice, să controleze. Să fie, printre noi, «cel cu școala». S-au făcut mai multe propuneri, dar au căzut pe rînd. Bineînțeles că nu-mi fac vreo glorie din a-l fi desemnat pe profesorul Ion Popescu director coordonator, deși acesta este cu adevărat un profesor foarte bun și un director deosebit de vrednic. Am spart însă atmosfera aceea de birocrație care se instaurase și complica la nesfîrșit luarea unei decizii chiar într-o problemă atît de simplă. Asta e.

— Asta a fost, după cît înțeleg. Și n-a fost numai la consiliul popular, poate.

— Vedeți, ca primar și ca secretar al comitetului de partid în comună, am încercat să iau bine aminte la oamenii mei, la colectivele pe care le alcătuiesc. Or, știți prea bine, nu numai la Potlogi, ci la țară în general colectivele acestea sînt alcătuite, în mare parte, din rudenii. Sau din foarte buni prieteni care se cunosc, să zic așa, de la naștere și pînă la moarte. Prin faptul că legăturile acestea între oameni sînt foarte strînse, nu-i greu de-nțeles că unul sau altul mai poate gîndi: de ce să-l critic eu pe cutare cînd îmi e văr-primar, cumnat, frate sau poate chiar tată? Și de aici, uneori, un anumit «împăciuitorism», o anumită lipsă de combativitate, dacă vreți, cu un cuvînt mai des folosit.

— Bine cunoscute și înțelese, legăturile acestea pot fi folosite. Ele asigură, pe o cale naturală, unitatea acestor colective. O unitate pe care colectivele de la oraș ar putea-o invidia.

— Desigur. Cu două condiții: aceea a unei educații politice permanente și a relevării unui fapt, altfel, prea bine știut: că n-am inventat noi critica. Noi ne folosim doar de ea, și nu ca de o sperietoare, ci ca să ne ajutăm unii pe alții. Critica există și la nivel de familie: între părinți și copii, de exemplu. Și acolo ea e tot simplă, deschisă, principială dacă vreți și la obiect, așa cum vrem să fie — și chiar începe să fie — și în marea familie a satului.

— Personal, pe cine sau ce ați criticat de curînd în vreo ședință?

— Uite, la Românești, ziceam odată, am zis adică de mai multe ori, președintele CAP-ului de acolo, Ion Voicu, s-a cam boierit. E numai așa, un început de schimbare cu el. Acum paisprezece ani era cioban, eu l-am făcut brigadier, că e destoinic în felul lui, dar nu știu ce i se întîmplă de o bucată de vreme încoace, de ce se mișcă mai greu. Bolnav nu e. Dacă era bolnav, îl trimiteam la doctor. Așa, a trebuit să-i pun în vedere în mod deosebit să se îndrepte.

— Dar autocritica la Potlogi?

— Asta e mai delicată. La noi nu cred că mai poate gîndi cineva că din autocritică se poate mînca sau se poate locui. Cum s-ar apuca un președinte de CAP să-și facă autocritica zicînd că n-a strîns furajele la timp? Păi ce, vacile mănîncă autocritică? Nu mai merge așa! Teoretic vorbind, și chiar foarte practic, autocritica determină și este determinată de maturitatea politică a unui colectiv. Că dacă tu vii și-ți faci sincer autocritica și apare de undeva un ics și, neînțelegînd sau nevrînd să înțeleagă, spune că tu n-ai făcut chiar nimic, și te ia tare, și te face cu ou și cu oțet, apoi bineînțeles că ți se îmbujorează obrajii și te cam enervezi, că om ești!

Ștefan Neagu, primarul comunei Potlogi din județul Dîmbovița. Un om mai degrabă mic de statură, îndesat, cu obrajii arși de vînt și de soare. Am vorbit cu el de mai multe ori și am consemnat discuțiile noastre săptămînal, timp de două luni, în acest colț de pagină. Ultima dată l-am întîlnit la București. Era într-o sîmbătă, după-amiaza. Venise cu soția sa, Victoria, și cu cei doi băieți, Cristian, de 9 ani, și Adrian, mai mare, de 14 ani. Soția și copiii s-au retras spunînd că merg să se mai plimbe, și am rămas singuri. Am intrat la «București», fosta «Capșa», să bem o cafea și să vorbim ale noastre. Scaune tapițate cu catifea roșie, mese placate în marmură, parfumuri bune, fum de țigări scumpe. Distincție. Ștefan Neagu nu mai intrase acolo niciodată. A traversat sala, puțin crispat, pînă la garderobă, unde și-a depozitat cele cîteva plase și sacoșe pe care le încărcase cu cumpărături, ca tot omul de la țară cu treburi pe la oraș. Revenind, a părut mai destins și mai calm. Și curînd, luîndu-se cu vorba, a început iar să se simtă bine, ca la Potlogi, acasă, printre «oamenii lui». Acesta a fost, poate, și motivul pentru care i-a scăpat o dată, mai apăsat: «păi la noi, la CAP...». Cineva de la o masă alăturată a-ntors o frizură pe cale de dispariție și doi ochi curioși, montați pe o sferă trandafirie și bine sprijinită pe un guler alb.

Parcă s-a făcut liniște dintr-o dată. Și în «Capșa» celebrelor replici, Ștefan Neagu a ales, drept replică, tăcerea. Dealtfel, cam terminasem ce aveam atunci de vorbit. Mai departe, și mai tîrziu, dincolo de curiozitatea gazetarului, rămîne plăcerea de a cunoaște și înțelege un prieten pe care l-a întîlnit în acest primar dintr-o «comună aflată în largul lumii» după cum îi place lui însuși să spună.

Sfîrșit

DUMITRU ELIADE ■

CONDUCĂTOR DE JOC, GAȚU (7)

pumnii primiți nu se văd, se văd doar golurile

— Ți-ai pus mari speranțe în Steaua, dar în același timp erai îngrijorat de primirea pe care ți-o va face această mare echipă. Ți-era cu alte cuvinte teamă că te va respinge. Te-ai înșelat, nu te-a respins...

— M-am înșelat, într-adevăr, m-a primit foarte bine. A fost o mare și emoționantă surpriză pentru mine. Culmea a fost că oamenii care s-au arătat cei mai apropiați, care se învîrteau în jurul meu cum se învîrte cloșca în jurul puiului, punîndu-i uneori pînă și boabele în cioc, erau tocmai jucătorii pe care-i concuram direct, Oțelea și Nodea. În angrenajul Stelei eu urma să fiu exact o rotiță ca oricare din ei doi și ei știau foarte bine acest lucru, îl știau mai bine ca mine, știau că — mai devreme sau mai tîrziu — îi voi scoate din echipă, că le voi «mînca pîinea», cum se spune în sport atunci cînd iei locul cuiva, și totuși mă ajutau! Deși nu le eram nici frate, nici măcar prieten. Această dovadă de omenie și de caracter a contat foarte mult pentru mine. De aceea și «grefa» s-a prins foarte iute și după numai cîteva săptămîni eram trup din trupul și inimă din inima Stelei.

— În afara lecției de frumoasă bărbăție și de omenie pe care ți-au «predat-o» Oțelea și Nodea, ce-ai învățat de la ei?

— Cu întrebarea asta ajungem de fapt la... titlul serialului. La problema conducătorului de joc. Ei erau conducători de joc, eu eram conducător de joc. Sosisem la Steaua cu teoriile lui Eugen Trofin în cap, el mă «unsese» la Știința conducător de joc, și mărturisesc că aveam în gînd un singur lucru: să creez întotdeauna acel ceva cu care echipa mea să-l uimească, să-l deruteze pe adversar, să-l prindă pe picior greșit și pînă să se dezmeticească să-l execute.

Ce-am învățat de la Nodea și de la Oțelea, oameni din aceeași «branșă» a conducătorilor de joc? De la primul am învățat că un conducător de joc trebuie să conteze în economia meciului prin creier — el construiește jocul echipei, așa cum se construiește un edificiu care trebuie să stea în picioare — dar nu numai prin creier, ci și prin gloanțele proprii. Să punctezi necruțător, decisiv, în momentele în care toată atenția echipei adverse este concentrată asupra tunarilor, iar tu să lovești acolo unde apărarea adversarilor se așteaptă mai puțin, iată un mare atu pe care conducătorul de excepție trebuie să-l aibă în buzunar. Nodea era un astfel de conducător de joc, combina, țesea, torcea jocul timp de trei sferturi de meci, pentru ca în 3 minute să marcheze 3 goluri la rînd cu care înnebunea adversarul. Sfaturile lui erau fără îndoială pe deplin întemeiate și foarte utile. De la Oțelea am învățat alte lucruri. Structură total diferită, un metal foarte rar, cum îl recomandau antrenorii, năvalnicul și bătăiosul Oțelea din timpul meciurilor era un tip de om așezat, liniștit, un mare modest, un om de un rar echilibru care în timpul jocului fierbea și tăcea, fierbea în el și înghițea — și în același timp zîmbea!?! — și lupta înainte și nu se lăsa oricît îi era de greu. La început nu-l înțelegeam, credeam că zîmbetul lui e o poză, că nu e normal și nu se poate să zîmbești ca la fotograf atunci cînd, de pildă, te strînge pantoful de-ți vine să urli. Îl vedeam cum îl tăvăleau apărătorii adverși în fața semicercului, îl auzeam cum icnește cînd îl «pipăiau» cu cîte un pumn sub coaste și apoi mă uitam la fața lui zîmbitoare, angelică. «Omul ăsta ori e artist, ori e nebun!», îmi ziceam eu și-am rămas cu acest gînd pînă în clipa în care m-a lămurit chiar el care-i adevărul. «Cristiane, mi-a spus, asta-i soarta mea, asta este și va fi și soarta ta. Nu ai altă soluție. Trebuie să o accepți. Să te împaci cu gîndul și cu realitatea pumnilor pe care nu-i vede nimeni și pe care-i simți numai tu, pumni primiți ca să-i faci paravan sau culoar lui Gruia, pumni primiți ca să stai înfipt pe semicerc și să fixezi — tactic — apărătorii lîngă tine, apărători care te învinețesc zîmbind candid către arbitru... Dar tu trebuie să lupți înainte și să faci munca asta de salahor al handbalului pentru a-i crea cea mai bună poziție de șut și a-i oferi mingea ideală tunarului echipei, lui Gruia, care-ți răscumpără prin goluri, prin goluri care aduc victoria, pumnii încasați de tine. Sigur că lumea vede doar golurile și aplaudă doar golurile, nu vede pumnii pe care-i primești tu, dar ăsta-i jocul, n-ai ce-i face, nu poți chema toți spectatorii la vestiar după meci să le explici și să le arăți: vedeți, vînătaia asta o am de la lovitura aceea de la 9 metri transformată de Gruia la începutul reprizei a doua sau, nu vă mirați, dungile astea violacee care pleacă de la gît spre omoplat nu le am din naștere, le am de la meciul de azi și ele sînt traseele a două unghii care au «schiat» pe spatele meu etc. Toate astea intră în prețul victoriei, un preț pe care-l plătești tu sau altul ca tine care înțelege și acceptă acest sacrificiu.»

L-am înțeles bine pe Oțelea și mi-am dat seama cît adevăr este în vorbele lui, cum mi-am dat seama ce om cu totul deosebit trebuie să fii ca să judeci și să vorbești ca el. De la Oțelea am priceput, el m-a învățat că echipei mele îi va fi cu atît mai bine cu cît eu, conducătorul de joc și servantul tunarilor și al tuturor coechipierilor, am să mă sacrific mai mult. Cam asta ar fi povestea adoptării mele de către Steaua. Am fost primit cu mare grijă, cu dragoste chiar de toată lumea; de la colonelul Pandele, comandantul clubului, pînă la șofer, toți se interesau de mine, toți mă întrebau dacă mi-e bine, dacă sînt mulțumit, toți mi-ar fi dat tot ce le-aș fi cerut. Sufletismul acesta la toate nivelele, cum rar se poate întîlni la alt club, aș mai vrea să-l ilustrez și printr-o secvență care mi-a rămas întipărită în minte și pe care parcă o văd și acum. Era în 1969, jucam pe stadionul din șoseaua Ștefan cel Mare derbyul decisiv cu Dinamo, ploua continuu, soarta partidei atîrna de un fir de ață — conduceam ba noi, ba adversarii — iar pe marginea terenului se plimba nervos și vădit emoționat un bărbat cu o umbrelă. La un moment dat, spre finalul partidei, cînd noi ne-am desprins în cîștigători, privirea mi s-a fixat întîmplător asupra lui, țin minte că m-am oprit chiar, o clipă, descumpănit, ploua în continuare dar bărbatul acela uitase de umbrelă, o ținea în jos, deși ploua strașnic, iar el zîmbea mulțumit... Era generalul Ion Coman, unul din cei mai mari sufletiști pe care i-am cunoscut vreodată, care la sfîrșitul meciului, după victorie, o victorie care însemna un nou titlu de campion al României, a venit și ne-a strîns mîna, pe rînd, la toți jucătorii. Nu greșesc, cred, atunci cînd susțin că sufletismul, căldura omenească pe care am găsit-o la Steaua explică multe. Explică devenirea multora dintre noi, explică și cele 10 titluri naționale consecutive...

— Titluri despre care — nu se mai poate! — trebuie să vorbim odată!

— Data viitoare. În episodul viitor începem istoria celor 10 titluri naționale și a celor 2 victorii la campionatele mondiale de la Paris și Berlin.

— Așadar, ne reîntîlnim...

— ...Ne reîntîlnim în Turnul Eiffel, în preziua unei mari victorii a sportului românesc.

(Va urma)

MARIUS POPESCU ■

YOGA, CUI PRODEST (7)

yoga și studiul

Studiul este una din problemele majore și permanente ale omului, fie el elev, student sau specialist format. Învățăm din prima pînă la ultima clipă a existenței noastre. Există însă în activitatea majorității oamenilor o perioadă — școală, liceu, eventual facultate — în care procesul de învățare devine preponderent; trebuie menționat că în acest interval de timp nu ne putem mulțumi doar cu acumularea de informații, ci este necesar **să ne formăm și metoda personală** de asimilare și de utilizare a datelor. Eficacitatea acestei metode se va verifica apoi în procesul tot mai intens de reciclare la care ne obligă **și mai ales ne va obliga** explozia informațională, indiferent de domeniul de activitate. Metoda trebuie astfel concepută încît oricît de intens ar deveni studiul, el să nu provoace suprasolicitări, să nu ducă la nici un fel de uzură. Trebuie respectați o serie de parametri ca disciplina, concentrarea, participarea afectivă, relaxarea etc..., care, fie prin eliminarea tensiunii funcționale exagerate, fie prin adaptarea progresivă a mecanismelor intelectului, să optimizeze procesul de învățare. Depășind cadrul teoretic, ne putem pune întrebarea în ce mod poate Yoga să intervină favorabil în acest domeniu. Este de fapt o problemă ridicată deseori la cursurile noastre și care a făcut deja obiectul unor prelegeri ținute cu studenți ai I.F.A. În primul rînd practica Yoga **regulată,** chiar de intensitate medie, produce în timp o disciplinare generală a modului nostru de viață, o mai bună coordonare a acțiunilor, o echilibrare reflexă a balanței efort-odihnă. De asemenea, calmul proverbial pe care-l dobîndește yoghinul prin practica sa îi permite pe de o parte economisirea unei rezerve de energie considerabile, iar pe de altă parte îi asigură o analiză lucidă a sarcinilor sale (inclusiv actul învățării), eliminînd orice consum energetic inutil. Trecînd în revistă modalitățile prin care Yoga intervine specializat în actul studiului, constatăm că ne aflăm în fața cîtorva direcții de acțiune strîns legate între ele, cum ar fi: menținerea unui suport corporal în maximă formă, asigurarea unei baze energetice specifice, dezvoltarea la un grad cît mai înalt a CONCENTRĂRII, posibilitatea unei rapide deconectări urmate de o relaxare profundă oferind o recuperare maximă. Pentru fiecare din aceste piste imensul bagaj tehnic de care dispune Yoga integrală ne poate pune la dispoziție nenumărate procedee accesibile oricui. Astfel, pentru asigurarea condiției biologice generale putem apela la o gamă largă de exerciții, pornind de la multiplele variante de Suryanamaskar (Salutul Soarelui), trecînd prin procedeele de fortificare din Hatha-Yoga Pradipika a lui Svatmarama Suri și terminînd cu tehnicile de reglare endocrină. Pentru stimularea participării afective putem folosi numeroasele posibilități de echilibrare și coordonare neuropsihică cum sînt asanas de echilibru sau respirațiile cu alternarea nărilor. Baza energetică **specifică** se obține prin anumite respirații de încărcare tip Pranayama; dacă țintim ameliorarea calităților intelectuale vom combina Pranayama cu tehnici de interiorizare **permițînd chiar și stimularea unei arii precise de pe cortex!** Concentrarea, fir roșu ce străbate Yoga de la un cap la altul, se poate dezvolta gradat atît prin practica generală cît și prin exerciții specifice cu o precizie de ceasornic. În fine, pentru instalarea la dorință a relaxării rapide în orice situație, Yoga ne oferă posibilități diverse-Shantiasana (asana păcii), respirații de detensionare, relaxarea zonelor cheie, surprinzătoarele tehnici de Yoga-Nidra (somnul Yoga) etc., etc. Celor ce cred că e prea frumos pentru a fi adevărat le precizăm că toate aceste procedee sînt verificate de o practică multimilenară, sînt folosite în cîteva mii de școli indiene și europene, iar teste științifice — printre care cîteva realizate la noi în țară — au evidențiat o sporire notabilă a capacității intelectuale. Elemente simple, facile pot servi neașteptat de mult lumea elevilor sau studenților. Exerciții cu suport corporal în aerul liber al recreațiilor, cîteva minute de concentrare la începutul lecțiilor, o tehnică simplă de eliminare a tracului înainte de teze sau de ascultare, o scurtă relaxare «în bancă», cîteva clipe de refacere a ochilor sau 2-3 minute de readunare a gîndurilor, iată cîteva idei perfect aplicabile. Trebuie doar bunăvoință și un ajutor competent.

(Va urma)

MARIO-SORIN VASILESCU ■

EDUCAȚIE PRIN AMINTIRI

în lumina farurilor

Erau amîndoi mulțumiți.

Străbătînd șoseaua dreaptă, la capătul căreia, undeva departe, în noapte, se vedeau clipind luminile orașului, mașina parcă avea ceva din plăcerea calului bătrîn care trage mult mai bine atunci cînd se întoarce spre casă. De aceea, maiorul asculta încîntat mersul rotund al motorului («de parcă ar fi un motan care toarce», își spunea în gînd) și își permitea să conducă cu pipa aprinsă în colțul gurii, mulțumit cumva și de această abatere strengărească de la regula de a nu fuma la volan.

Locotenentul era și el mulțumit, mai întîi pentru faptul că maiorul a făcut acest gest amabil de a-i duce cu mașina pînă în orășelul unde Delia avea un spectacol în deplasare și, mai ales, pentru ceea ce i-a spus fata înainte de a fugi spre grupul de colegi și colege care o așteptau îngrijorați, fiindcă nu făcuse deplasarea cu autobuzul teatrului.

Farurile mașinii băteau adînc în lungul șoselei, parcă spălînd și netezind drumul cu lumina lor. Copacii rînduiți pe laturile șoselei intrau treptat în cele două jeturi de lumină, se apropiau tot mai luminați ca, apoi, să recadă brusc în întunericul ce înghițea tot ce rămînea în urma mașinii.

Omul a apărut brusc în lumina farurilor și semnul de oprire pe care l-a făcut nu semăna cu obișnuitul gest al pietonilor care solicită să fie luați în mașină ci, mai degrabă, cu intenția de a se arunca sub roți. Frîna pusă de maior a fost atît de bruscă încît locotenentul a trebuit să se propteasca cu palmele de bordul mașinii ca să evite ciocnirea cu capul în parbriz.

În timp ce maiorul se ocupa precipitat să îndepărteze scrumul căzut pe haine, locotenentul a sărit din mașină, să vadă ce s-a întîmplat. Numai că omul care i-a oprit atît de ciudat s-a dovedit în continuare bizar, fiindcă, profitînd de ieșirea locotenentului, a smucit portiera și s-a repezit el să îi ia locul, strigînd la maior: «Urmăriți mașina aceea! Aceea care a plecat acum! Roșie, cu capotele negre!»

Maiorul era preocupat să alunge scrumul și jarul de pe hainele sale, locotenentul, derutat, să deschidă portiera din spate, iar omul acela striga mereu la ei să urmărească o mașină care tocmai plecase dintr-o zonă de parcare a șoselei și se depărta.

— Bine, omule, dar ce ai cu mașina aceea?

— Au făcut o pană, au avut o pană acolo, dar am ajuns tîrziu... Am ajuns tîrziu...

Acum omul nu mai striga la ei, ci mai mult se căina.

Poate fiindcă oricum trebuia să își continue drumul sau fiindcă era de lămurit ce anume vrea acel om, maiorul a demarat cu accelerație bruscă, cauciucurile din față ale mașinii scrîșnind pe asfalt și, spre surprinderea locotenentului care privea din spate acul spidometrului, «a urcat» la peste 100 km pe oră.

— Îi ajungem!, a exclamat mulțumit omul.

— Bine, bine, de prins îi prindem, dar vreau să știu și eu de ce îi urmărim, adică ce ai cu mașina aceea?

— Vă plătesc cît cereți, numai să îi urmăriți!

— Nu e vorba de plată. E vorba să ne lămurești ce se întîmplă!, a insistat maiorul.

Omul a tăcut însă încăpățînat, privind încordat înainte, cu toate că distanța care îi separa de acea mașină roșie se reducea treptat, maiorul avînd plăcuta constatare (pentru prima dată după trei ani de cînd cumpărase mașina) că «Dacia 1300» nu vibrează nici la 120 km pe oră, iar locotenentul, năstrușnicul gînd că ar fi foarte nostim dacă i-ar prinde circulînd cu o asemenea viteză colegii de la circulație, cu radarul lor. La intrarea în oraș, distanța se micșorase în asemenea măsură încît maiorul și-a putut da seama că în mașina urmărită erau două persoane, un bărbat la volan și o femeie în dreapta sa. A mai încercat cîteva întrebări, dar văzînd încăpățînarea omului care se urcase atît de ciudat în mașina lui a renunțat, mulțumindu-se să urmărească acea mașină care l-a condus spre un cartier mărginaș. Acolo, pe o străduță laterală, în dreptul unei căsuțe modeste, mașina a oprit. Stingînd farurile, maiorul a oprit și el la cîțiva metri în spate, adică la distanța de unde se vedea bine cum cei doi au coborît din mașină, au încuiat-o și au intrat pe poarta de lemn a curții de lîngă căsuță. Trăgînd cu privirea și spre omul din dreapta sa, a fost surprins de atenția cu care acesta îi privea pe cei doi sau, mai exact, a fost neplăcut surprins de unda de ură cu care îi privea.

— Bun..., a spus maiorul. Acum cred că ești dator să ne dai unele explicații.

Privind înfrigurat cum se aprind luminile în căsuța aceea, omul părea că nu îl aude și, abia la repetarea invitației de a se explica, s-a întors spre maior și l-a întrebat:

— Cît vă datorez?

— Ți-am spus că nu îmi datorezi nimic altceva decît o explicație!

— Atunci, vă mulțumesc frumos, a spus omul făcînd parcă un efort ca să respire liniștit, să își stăpînească tulburarea, a băgat în buzunar teancul de bani pe care îl scosese la vedere și a coborît din mașină.

Maiorul a reaprins farurile, a demarat lin, a condus mașina încet, în viteza a doua, ocolind pe două-trei străzi, s-a întors în cerc pe aceeași stradă, a stins farurile și s-a oprit din nou, încet, silențios, în locul de unde a plecat.

— Pîndește sau așteaptă în fața porții, i-a spus locotenentul, fiindcă din locul unde ședea el se vedea mai clar în lungul străduței.

— Trebuie să aflăm ce e cu el, i-a răspuns maiorul coborînd.

Omul acela ciudat părea atît de cufundat în gîndurile lui încît nu i-a băgat în seamă cînd s-au apropiat și nici nu i-a recunoscut. De aceea, maiorul a început cu:

— Nu ne recunoașteți? Noi v-am adus cu mașina.

— Da, vă recunosc... Vă recunosc...

A vrut să se îndepărteze, dar maiorul a insistat.

— E firesc să dorim să știm și noi ce se întîmplă. Poate vă putem fi cu ceva de ajutor.

Cum omul tăcea, maiorul a continuat: «De ce i-ați urmărit pe cei doi în șosea, de ce îi pîndiți și aici, în fața locuinței lor?» Ultimele cuvinte ale maiorului l-au iritat:

— Locuința lor? Dacă vreți să știți, asta e locuința mea, e casa mea, făcută de bătrînii mei și de mine, iar ea e nevasta mea!

— E soția dumneavoastră?, a întrebat maiorul, care întrezărea acum motivul comportării sale.

— Da, e nevasta mea, nevastă cu acte în regulă, cu jurăminte de credință făcute în fața altarului, nevastă cu care am trăit bine aproape optsprezece ani, adică pînă a apărut banditul ăsta care e acum în casa mea.

(Va urma)

EMIL POENARU ■

FLACĂRA, Redacția: București, Piața Scînteii 1, sector 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33. Telefoane: 17.60.10, 17.60.20, interioare: 1617 — reportaj (Nicolae Cristache); 1606 — cultură, cenaclu (A. Dohotaru); 1618 — știință (Liviu Timbus); 1787 — probleme cetățenesti-scrisori (Marga Nedelea); 1618 — publicisti comentatori (Ilie Purcaru, Nelu Ionescu, Eugen Seceleanu); 1595 — fotoreportaj; 1623 — documentare; 1786 — administrație; 1782, 1621 — secretariat de redacție (Dan Bărlădeanu, Sorin Postolache); 1611 — secretar general de redacție (Marius Popescu); 1783 — redactor șef adjunct (Traian Prosan); 1822 — redactor șef.
Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii».

41505

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

D.R. POPESCU: curajul din cărțile unor scriitori este curajul politicii statului român de a dezbate propria sa istorie

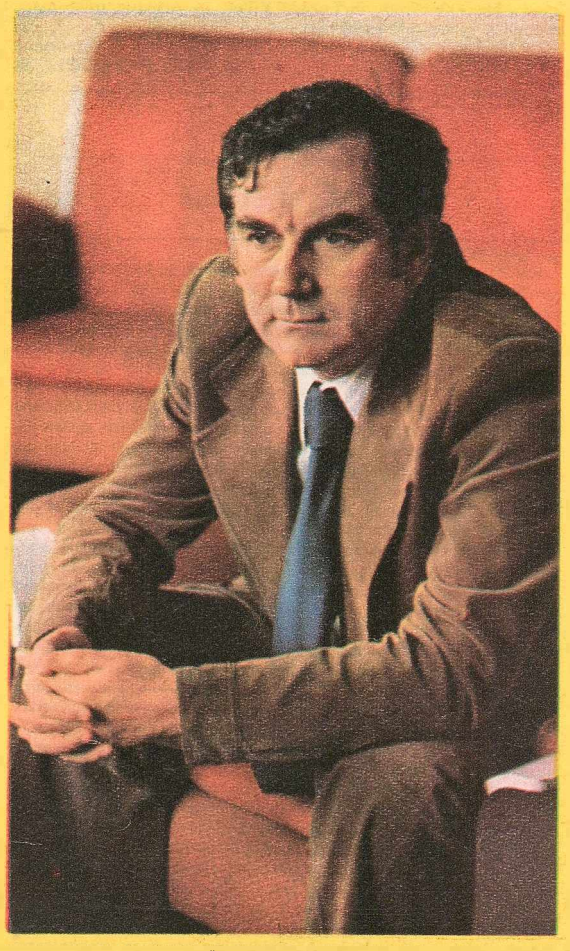

Fotografie de ELENA GHERA ■

Prozatorul și dramaturgul Dumitru Radu Popescu s-a născut la 20-VIII-1935 în satul Păpușa (Bihor). În prezent este redactor șef al revistei Tribuna.

Bibliografie selectivă: Fuga (1958), Zilele săptămînii (1959), Vara oltenilor (1964), Duios Anastasia trecea (1967), F (1969), Acești îngeri triști (1970), Ploaia albă (1971), Vînătoare regală (1973), O bere pentru calul meu (1974), Cei doi din dreptul Tebei (1974).

— Cine vă citește cărțile vă simte aproape nu numai datorită expresiei literare moderne cît și pentru că descoperă cum se oglindesc în conștiința unui contemporan întîmplări ale zilelor noastre, ale unor zile nu prea îndepărtate. Dar scrierile dumneavoastră nu înlocuiesc cartea de istorie. Aș vrea să-mi vorbiți pentru început cum vedeți raportul acesta între ficțiune și evenimentele petrecute aievea?

— Cînd nu ai un răspuns al tău te ascunzi după clasici și te explici cu ajutorul lor. Se poate învăța istorie de la Homer? Unii zic că este cel mai mare istoric al grecilor, pentru că le-a inventat acestora o lume, le-a pus o piatră la temelia istoriei lor, și nu numai al lor. Se poate învăța istorie de la Eschil, Euripide, Sofocle? Istoria adevărată au scris-o Herodot, Plutarh, Tucidide. Shakespeare, care a preluat din Plutarh și alții date pentru unele dintre piesele sale,a scris o altă istorie decît cea adevărată. El descrie și o istorie a sentimentelor,a ideilor, și nu numai a unor momente reale. Dar să revenim în strictă actualitate. *Delirul, Incognito* sînt oare exact istoria acelor ani? Sînt și nu sînt. Acolo se surprinde spiritul unei istorii și nu istoria însăși. Un autor trebuie să aibă ambiția să scrie o istorie riguros exactă? Ar fi și greu să devină un grefier al istoriei. S-ar încîlci în detalii lipsite de semnificație. A contabiliza tot soiul de fapte, reale, desigur, interesante, fără îndoială, dar fără dimensiune artistică este zadarnic. Un romancier trebuie să aibă putere de selecție, trebuie să gîndească datele oferite de istorie din punct de vedere estetic, să fie adică un artist al istoriei, un interpret al ei și nicidecum un contabil harnic dar lipsit de o înțelegere superioară a faptelor.

— V-ar tenta și un subiect din istoria mai îndepărtată?

— Am și scris o piesă, *Cezar, măscăriciul piraților*, care e o meditație asupra puterii.

— Atenția dumneavoastră este însă mai mult îndreptată spre contemporaneitate.

— Ceea ce este contemporan, ceea ce se petrece sub ochii noștri sau știm din alte surse că s-a întîmplat undeva, în preajma noastră, sau undeva,într-un colț al planetei, ne interesează mai mult decît niște lucruri petrecute mai demult. Lectura unor cărți despre o epocă apusă o putem amîna pentru o vreme cînd avem mai mult răgaz. Dar o carte despre zilele noastre o citim cu febrilitate, deoarece,cunoscînd nemijlocit realitățile,intrăm mai direct în dialog cu ea și ne privim într-însa ca într-o oglindă, putem fi critici și mai ales autocritici.

— Am vorbit despre timp. Să vorbim acum și despre spațiu. De ce evocați în scrierile dumneavoastră atît de insistent satul?

— Eu am descoperit lumea, copil fiind, prin lumea satului. Și e știut că în copilărie se fixează cele mai puternice impresii. Apoi, poate din pricina tradiției romanului românesc care a descris în nenumărate rînduri satul. Multe biografii ale scriitorilor noștri au ca punct de pornire mediul rural și nu centrul Bucureștiului, kilometrul 0 al țării.

— Ați putea să vă detașați de cărțile dv. și, judecîndu-le ca un critic, să indicați care sînt obsesiile dumneavoastră fundamentale?

— Obsesiile mele sînt cele ale generației mele. Și nu numai ale scriitorilor, ci și ale colegilor mei de școală, de facultate. Ale acelora care au învățat carte după 23 August, au trăit proclamarea Republicii și atîtea alte evenimente esențiale pentru istoria contemporană a României. Așa cum arborii au cîte un cerc în plus cu fiecare an care trece, tot așa și noi, cînd scriem, nu facem decît să privim în noi înșine ca să descoperim cum ne-a marcat trecerea vremii. Generația nu e decît un ochi care privește lumea. Și dorința aceasta de a ne înțelege pe noi, pe ceilalți, întîmplările pe care le-am trăit, întîmplările altora, de a vedea unde au fost greșelile, unde au fost izbînzile, unde au fost dramele și unde bucuriile, pe scurt — dorința de a scruta cît mai cinstit epoca actuală — mi se pare una din obsesiile mele, ale generației din care fac parte.

— Ați avut presentimentul cărților pe care le-ați scris?

— În tinerețe scrii uneori din inconștiență. Creația are un aspect parcă hormonal, ca o secreție. Nu am avut o viziune a cărților mele viitoare. Dar la un moment dat am avut revelația că trebuie să fiu cinstit cu mine însumi și deci și cu ceilalți, că scrisul implică o responsabilitate gravă deoarece prin el modelezi conștiințe. Altfel, totul e de vînzare.

— În proza dumneavoastră mulți eroi luptă pentru dreptate. De unde provine această sete de justiție?

— E adevărat ce spuneți dar n-aș ști ce să răspund.

— Ați fost vreodată nedreptățit? Ați nedreptățit pe cineva?

— Ca orice om, am fost și nedreptățit și am și nedreptățit. Dar pot să mărturisesc că fără voia mea. Chiar și în istorie au existat personaje care credeau că fac dreptate, că aduc fericirea cînd, de fapt, ele aduceau nenorocirea.

— Credeți ca dacă un om face nedreptate fără intenție trebuie absolvit?

— Eu nu absolv pe nimeni. Dar s-ar putea absolvi el atunci cînd își descoperă eroarea.

— Dar atunci nu se absolvă. Abia atunci începe drama lui.

— Cu atît mai bine. Să treacă prin torturi sufletești, pentru a deveni un exemplu atît pentru sine însuși cît și pentru alții.

— Încerc eu o explicație în legătură cu setea de dreptate a personajelor din romanele dumneavoastră. Eu aș lega-o de setea de dreptate a epocii noastre, de curajul societății noastre revoluționare de a-și semnala unele erori înfăptuite de anumite personaje la începutul lumii noastre socialiste. De curajul de a spune lucrurilor pe nume, chiar dacă adevărul doare, de a repara nedreptățile comise. Eroii dumneavoastră, trăind azi, caută să afle adevărul și să judece o epocă anterioară.

— E o explicație. Toate aceste cărți ale mele, ale confraților mei,nu ar fi putut să apară fără această largă deschidere a înțelegerii lumii care ne înconjoară. O mare deschidere a politicii statului nostru a atras după sine cărți deschise, curajoase. Este vorba de o maturizare a societății noastre care își privește cinstit părțile bune și cele mai puțin bune, care a separat ceea ce e al nostru, profund românesc, în revoluția pe care o înfăptuim, și ceea ce este al altora. Curajul din cărțile unor scriitori este curajul politicii statului român de a dezbate propria sa istorie.

Semnificativă pentru grija acordată de partid problemelor creației este convocarea primului Congres al educației politice și culturii socialiste. El va fi nu numai un prilej pentru un bilanț al succeselor înregistrate de cultura românească în ultimii ani, al izbînzilor noastre în activitatea de formare a unui om nou, dar și un prilej de meditație asupra condiției scriitorului comunist, a sarcinilor și responsabilităților care îi revin în continuare pentru a reflecta prin scrisul său tumultul epocii actuale, frumusețea dură a acestor zile.

— Ce ați învățat din istoria acestui ultim deceniu care a trecut?

— Am învățat încrederea. A dispărut frica de oameni, de evenimente, de tine însuți. Am învățat responsabilitatea pe care trebuie s-o aibă orice creator de a-și asuma un destin care să fie și al țării. Sigur, nimeni nu zice că în prezent totul e poleit cu aur, că ne pică totul mură în gură. Chiar tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea că trebuie să muncim mai mult. Că și în comunism se va munci și încă din toate puterile. Și în comunism va ninge, va ploua, vor fi tot felul de greutăți pe care oamenii cu siguranță că le vor învinge. Nu mașinile ne vor conduce societatea,ci noi înșine. Și muncind, omul se va împlini pe sine însuși. Sigur, unii, astăzi, speriați de cîte li se cer să înfăptuiască aici, pe acest pămînt românesc, cred că își pot găsi fericirea în altă parte. Dar fuga lor înseamnă fuga din istorie. Ei își asumă un destin individual, izolat de cel al țării unde s-au născut. Acestora le-aș aminti ce spunea Sadoveanu: păsările călătoare își au cuiburile la noi. Aici nasc puii, aici îi învață să zboare, aici e țara lor.

— În ultima vreme se scrie cam mult despre anii '50, dar nu tot la fel de mult despre zilele în care trăim astăzi.

— Romanele adevărate ale acelei epoci nu au fost scrise la vremea lor. Apoi, deși nu vreau să-i scuz pe romancieri, e destul de greu să scrii «din mers» o istorie care se desfășoară sub ochii tăi. Totuși, sînt destui scriitori care abordează problemele unei actualități imediate, cu febrilitatea unor reporteri și încercînd să desprindă ceea ce este mai semnificativ în istoria acestor ani. Dar faptul că se scrie în continuare despre anii '50 e bine. E primul volum dintr-o carte care își continuă acțiunea în prezent printr-un al doilea volum.

— Eroii cei mai buni din scrierile dumneavoastră au o soartă tragică, sfîrșesc prematur. De ce? Nu-i iubiți? Sau credeți că ei trebuie să fie jertfele oferite de o colectivitate pentru a ieși dintr-un moment de cumpănă?

— Să ne amintim de nuvela mea *Duios Anastasia trecea*. Am pornit la scrierea acelei nuvele de la un fapt real. A existat o femeie care a făcut exact ceea ce a făcut Anastasia. Numai că n-a murit. Mie lucrul mi s-a părut un accident al istoriei. Prin comportarea ei, prin curajul cu care a sfidat pe hitleriști, femeia aceea numai printr-un miracol a scăpat. Mi s-a părut facil, mi s-a părut un lucru dinafara istoriei ca să dau un final fericit nuvelei. Aș fi respectat o biografie dar aș fi trădat o idee.

— Care anume?

— Ideea personajului exemplar. Care nu poate să fie decît un personaj tragic. Tragedia este necesară și în epoca actuală. Ea este optimistă, dar nu de un optimism facil. Destinele exemplare luminează drumul umanității. Dacă Horia, Bălcescu, Iancu nu ar fi avut sfîrșitul pe care l-au avut nu ar fi devenit eroi, adevărate repere pentru neamul nostru. Ei nu și-au tăgăduit pînă la moarte ideile. Și ideile le supraviețuiesc și azi. Istoria e demagogie dacă nu e populată de eroi.

— Astăzi, tragicul se împletește cu grotescul. Chiar și în cărțile dumneavoastră.

— La un moment dat, tragedia a devenit prea retorică în frazare. Grotescul corijează acest exces.

— Care ar fi unul din sensurile tuturor lucrurilor pe care le înfăptuiesc oamenii de mii de ani pe această planetă?

— Perfecționarea dialogului dintre oameni, dintre popoare. Democratizarea lui. Crearea unei temelii de egalitate pentru el.

— Care ar fi sensul istoriei românilor?

— E o întrebare pentru un interviu întreg. Noi n-am năzuit decît să trăim între propriile noastre hotare. Nu am avut ambiția să fim în altă parte sau altceva decît au fost cei dinaintea noastră. Am dorit ca să trecem prin evenimentele fundamentale ale existenței — nașterea, nunta, viața de familie, moartea — așa cum ne-au învățat moșii și strămoșii noștri. Sensul istoriei noastre este tocmai această apărare a dreptului nostru la o viață pe care s-o trăim cum credem de cuviință.

— Unii comentatori au remarcat repede apropierea care se poate face între **Duios Anastasia trecea** *și* **Antigona.** *Dar au fost mai puțin grăbiți să remarce cît de românească rămîne totuși această scriere în ciuda asemănării ei cu modelul antic.*

— Respectînd tradiții ale satului românesc, Anastasia este o eroină de pe meleagurile noastre.

— A venit vorba de tradiții. În scrierile dumneavoastră sînt adeseori evocate credințe vechi, rituri, obiceiuri. Cum se împacă ele cu o narațiune modernă?

— Cînd vorbesc despre folclor unii au un zîmbet de superioritate. Dar iată că vine un Brâncuș care pleacă de la o lume țărănească,a noastră,și nu folclorizează, ci adoptă o viziune plastică îndrăzneață, modernă, fiind în același timp cosmică. Țuculescu,de asemenea. Enescu,la rîndul lui a valorificat superior resursele folclorului. Însă cîte alte lucruri nu au rămas de valorificat! S-a interpretat de atîtea ori mitul lui Sisif, dar nu cred că *Tinerețe fără bătrînețe...* este un basm cu mai puține înțelesuri decît mitul antic. Nu văd deci nici o contradicție între o narațiune modernă și apelul la experiența unei civilizații și culturi folclorice.

— Ați amintit de mituri.

— Miturile ne pot deveni contemporane dacă le vezi într-o lumină de azi.

— Dar asta nu e o falsificare?

— Mitul are multiple fațete și fiecare poate să descopere ceva cercetîndu-le. Pentru că nu vedem o față a lunii, asta nu înseamnă că ea nu există. Trebuie însă folosite mijloace moderne pentru a o cunoaște. Cel care interpretează mituri nu e un creator de mituri, ci un om care încearcă să stabilească un dialog cu ele. Superba carte a lui Octavian Paler — *Mitologii subiective* — este un exemplu în acest sens. Ea este un lung poem al unui om care se exprimă pe sine cu ajutorul miturilor.

— Cărțile pe care le-ați scris în ultimii ani sînt mai dificile la lectură decît primele.

— Ele înregistrează o deplasare de la o mișcare a gesturilor către o mișcare a gîndurilor.

— Nu se datorează acest lucru și complexității realității abordate?

— Dacă lucrurile ar fi fost limpezi aș fi găsit o modalitate de exprimare mai limpede. Poate puneam oglinda lui Stendhal la marginea drumului și vedeam ce se reflectă în ea. Dar multe lucruri azi nu au o față palpabilă și necesită alte mijloace de dezvăluire a lor.

— Nici lumea satului pe care o descrieți nu este o lume armonioasă, stabilă, echilibrată.

— Satul românesc de azi e cuprins de prefaceri care îl transformă, în ciuda faptului că se păstrează în continuare datini, obiceiuri. E un univers care își creează o nouă personalitate. De aceea, nici personajele din acest mediu nu mai pot gîndi ca în romanul tradițional. Ele judecă lumea de la nivelul omului contemporan, și nu de la nivelul unei comunități arhaice.

— Critica le socotește pe cîteva din aceste personaje ale dumneavoastră «sucite».

— Nu sînt sucite. Mentalitatea noastră e «sucită». Pentru că nu ne așteptăm ca ele să reacționeze altfel decît ne-am obișnuit.

— Scriitorul este doar un martor, prin cărțile sale, al epocii în care trăiește?

— Prin propria lor persoană, nu numai prin operă, scriitorii trebuie să se afle în miezul evenimentelor acestei țări. Ei nu doar constată și depun o mărturie,ci participă efectiv, prin destinul lor, la destinul întregului popor.

GEORGE ARION ■

Redactor șef: ADRIAN PĂUNESCU